Kalecinin penaltı anındaki endişesi

PETER HANDKE

Almancadan çeviren: Tevfik Turan

AYRINTI

Ayrıntı: 3
Edebiyat dizisi: 2

Kalecinin Penaltı
Anındaki Endişesi
Peter Handke

Almancadan çeviren
Tevfik Turan

Yayıma hazırlayan
Zeynep Atayman.

Kitabın özgün adı
Die Angst des Tormanns
heim Elfmeter

Suhrkamp/1972
basımından çevrilmiştir

Kapak illüstrasyonu
Jeun François Podevin

Kapak düzeni
Arslan Kahraman

Basıma hazırlık
Renk yapımevi (0 212)5I(> 94 15

Baskı ve cilt
Mart Matbaacılık Sanatlan Ltd. Şii. (0 212) 212 03 1(J

Birinci basım
Haziran 1995

ISBN 975–539–091–X

AYRINTI YAYINLARI
Piyerloti Cd. 17/2 34400 Çemberlitaş–tstanbul Tel: (0 212) 518 76 19 Fax:(0212)51645 77

PETER HANDKE

6 Aralık 1942'de Kärnten'de, Griffen'de doğdu. 1965'te Graz Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Öğrenciliği sırasında Forum Stadtpark adıyla bir araya gelen genç edebiyatçılar topluluğuna katıldı. Üniversiteyi bitirdiği yıl ABD'ye gitti. Orada "yerleşik" edebiyata yönelttiği eleştirilerle büyük ilgi topladı. Avrupa'ya döndükten sonra Almanya'nın çeşitli kentlerinde ve Paris'te yaşadı. 1967'de Gerhart Hauptmann Ödülü'nü kazandı.

Handke, II. Dünya Savaşı sonrası deneysel edebiyat yaklaşımının önemli adlarından biridir. Hem oyun, hem romanlarında dil olgusu büyük önem taşır. Dilin yapmacıklığını, insanlar arasında ilişki kurmadaki yetersizliğini ve giderek insana yabancılaşmasını romanlarında sık sık işlemiştir.

Tiyatro alanında da benzer uygulamaları vardır. Gerçekliğin tiyatroda yaratılamayacağı düşüncesinden yola çıkarak sokak, dershane, kilise ve dükkân gibi yerlerde sergilenecek, halka doğrudan seslenebilecek bir tiyatroyu savunmuştur. Oyunlarında küçük burjuva yaşantısını taşlayan, imgelerden bağımsız ve dilin anlamsızlığını vurgulayan yinelemeler ve monologlarla, insan-nesne arasındaki ilişkileri irdelemeye çalışmıştır. Tiyatro anlayışını en ileri noktasına götürdüğü *Publikumsbeschimpfung* ("Seyirciye Hakaret") adlı oyununda eylem, olaylar dizisi vb. yoktur; oyunun ana kişisi seyircidir. Oyunun sonunda sövülmekte, sonra da hoparlörden alkış sesleri duyulmaktadır.

YAPITLAR (başlıca): *Roman*: Die Angst des Tormanns beim Elfmeter, 1970; Der kurze Brief zum langen Abschied, 1972; Wunschloses Unglück, 1973, ("Mutsuzluğa Doyum, 1985, Çev.: Zeynep Sayın, Ada Y."); Langsame Heimkehr, 1979; Die linkshändige Frau, 1981, ("Solak Kadm-1987, Çev.: Tevfik Turan, Metis Y."); Der Chinese des Schmerzes, 1983. *Şiir:* Die Innenwelt der Aussenwelt der Innenwelt, 1969; *Anlatı:* Falsche Bewegung, 1975; *Oyun:* Publikumsbeschimpfung, 1966; Weissagung, 1966 Kaspar, 1967; ("Kaspar-1984, Çev.: Mehmet Fehmi İmre, Estetik Y.") Die Unvernünftigen sterben aus, 1973; Über die Dörfer, 1982; *Deneme:* Ich bin ein Bewohner des Elfenbeinturms, 1972, ("Fildişi Kulenin Sakinlerindenim-1995, Hazırlanıyor, Ayrıntı Y."); Das Ende des Flanierens, 1980.

Peter Handke

KALECİNİN PENALTI ANINDAKİ ENDİŞESİ

ANLATI

‘Kaleci topun yuvarlanıp çizgiyi geçişine baktı..

Eskiden tanınmış bir kaleci olan montör Josef Bloch'a, öğle öncesi işbaşı yapmaya gittiğinde işten çıkarıldığı bildirildi. En azından, Bloch işçilerin o sırada mola verdiği şantiye binasının kapısında göründüğünde sadece ustabaşının yemeğinden başını kaldırmasını böyle bir bildirim olarak yorumladı ve şantiyeden ayrıldı. Caddede elini kaldırdı, ama yanından geçen araba -her ne kadar Bloch elini taksi durdurmak için kaldırmadıysa da- taksi değildi. Sonunda, önünde bir fren sesi duyup döndü Bloch: arkasında bir taksi duruyor, taksi şoförü kızıp bağırıyordu; tekrar geri döndü, bindi, şoföre Naschmarkt'a gitmesini söyledi.

Güzel bir ekim günüydü. Bloch bir tezgâhta kaynamış sosis yedi, çeşitli tezgâhların arasından geçip bir sinemaya gitti. Gördüğü her şeyden rahatsız oluyor, olabildiğince az şey algılamaya çalışıyordu. Sinemanın içinde rahat bir nefes aldı.

Neden sonra, kasiyer kızın, kendisi parayı bir şey söylemeden döner tablaya koyarken yaptığı jesti, doğalmış gibi, başka bir jestle cevaplamış olmasına şaştı. Perdenin yanında kadranı ışıklandırılmış, elektrikli bir saat olduğunu fark etti. Filmin orta yerinde bir çan sesi duydu; uzun zaman, sesin filmden mi yoksa Naschmarkt pazarının yanındaki kiliseden mi geldiğine karar veremedi.

Tekrar sokağa çıktığında üzüm aldı, bu mevsimde özellikle ucuzdu üzümler. Yürümeye devam etti, bu arada üzümleri yiyerek kabuklarını tükürdü. Oda sorduğu ilk otelden geri çevirdiler, çünkü sadece bir evrak çantası vardı yanında; bir ara sokaktaki ikinci otelin kapıcısı Bloch'u odasına bizzat götürdü. Daha kapıcı çıkarken yatağın üstüne uzandı, çok geçmeden de uyudu.

Akşamleyin otelden çıkıp içti. Sonra gene geçti sarhoşluğu, arkadaşlarına telefon etmeye çalıştı; bu arkadaşların çoğu şehir sınırlarının içinde oturmadığı, telefon da üste para vermediği için, Bloch'un bozuklukları çok geçmeden tükendi. Durdurabilmek ümidiyle seslenerek selam verdiği bir polis selamına karşılık vermedi. Bloch polisin, caddenin karşı tarafına doğru seslendiği sözleri doğru yorumlayıp yorumlamadığını sordu kendi kendine ve sinemadaki kasiyerin buna karşılık üzerinde bilet olan tablayı kendisine döndürüşündeki doğallığı düşündü. Bu hareketin çabukluğuna o kadar şaşırmıştı ki, neredeyse bileti tabladan almayı unutacaktı. Gidip kasiyer kızı aramaya karar verdi.

Sinemaya geldiğinde afiş vitrinlerinin ışığı sönüyordu. Bloch merdivene çıkmış, filmin adını yazan harfleri yarınki filmin harfleriyle değiştirmekte olan bir adam gördü. Öbür filmin adını okuyana kadar bekledi; sonra otele döndü.

Ertesi gün cumartesiydi. Bir gün daha otelde kalmayı ka rarlaştırdı. Kahvaltı salonunda, Amerikalı bir çift sayılma sa, yalnızdı; çiftin, eskiden takımıyla bir turnuva için bir kere New York'ta bulunmuş olduğundan, şöyle böyle ara yabildiği konuşmalarım dinledi bir süre; sonra birçabuk dışarıya, birkaç gazete almaya çıktı. Gazeteler, hafta sonu bas kısı olduklarından, özellikle ağırdı bugün; katlamayıp otele koltuğunun altında götürdü. Bu arada toplanmış olan kahvaltı masasına oturdu gene, ilan eklerini ayıkladı; sıkıntı ve riyordu bunlar. Dışarıdan kalın gazetelerle geçen iki kişi gördü. Onlar geçene kadar soluğunu tuttu. O iki Amerikalı olduklarını ancak şimdi fark edebiliyordu; önceden sadece kahvaltı salonunda, masada otururken gördüğü bu iki kişiyi dışarıda görünce tanımamıştı.

Bir kahvehanede uzun bir zaman, kahvenin yanında bir bardak içinde gelen musluk suyunu yudumlayarak oyalandı. Arada bir kalkıp, özel olarak ayrılmış masalarda, sandalyelerde istif istif duran resimli dergilerden bir tane alıyordu; garson kadın bir ara, yanına yığdığı dergileri alıp götürürken, 'gazete masası' deyişini kullandı. Bir yandan dergilerin sayfalarını çevirmeye pek katlanamayan, öte yandan hiçbir dergiyi sonuna kadar çevirmeden de bir yana koyamayan Bloch, arada azıcık caddeye bakmaya çalıştı; resimli dergi sayfaları ile dışarının değişip duran görüntüleri arasındaki karşıtlık içini rahatlattı. Kahveden çıkarken dergileri masaya kendisi götürüp koydu.

Naschmarkt'taki tezgâhlar paydos etmişti bile. Bloch bir süre, atılıp bırakılmış sebze, meyvelerden önüne çıkanları ayağıyla rasgele iteleye iteleye yürüdü. Tezgâhların arasında bir yerde hacet giderdi. Bu arada, ahşap barakaların duvarlarının sidikten hep kararmış olduğunu gördü.

Bir gün önce tükürüp attığı üzüm kabukları hâlâ kaldı rımda duruyordu. Bloch kâğıt parayı kasanın tablasına koy-

du, ama tabla dönerken para takıldı; Bloch'a bir şey söyleme fırsatı çıkmıştı. Kasiyer kız cevap verdi. Bloch bir şey daha söyledi. Bu alışılmadık bir şey olduğundan, kız yüzüne baktı. Böylece Bloch için konuşmaya devam etme fırsatı doğdu. Gene sinemaya girdikten sonra Bloch'un aklına kasiyer kızın yanındaki tek formalık romanla elektrik ocağı geldi; arkasına yaslandı ve perdedeki ayrıntıların farkına varmaya başladı.

Akşam üzeri tramvayla şehir dışına, stadyuma gitti. Ayakta durulan tribünlerden bir bilet aldı, ama sonra, hâlâ atmamış olduğu gazetelerin üstüne oturdu; önündeki seyircilerin görüşünü engellemesi onu rahatsız etmedi. Maç boyunca ayaktakilerin çoğu oturdu. Bloch'u tanıyan olmadı. Gazeteleri olduğu yerde bıraktı, üstlerine bir bira şişesi koyup, kalabalığa kalmamak için, bitiş düdüğünden Önce stadyumdan çıktı. İstasyonun önünde bekleyen, neredeyse bomboş otobüslerle tramvayların çokluğu Bloch'u yadırgattı - bir final maçıydı oynanan. Bir tramvaya bindi. İçeride o kadar uzun bir süre hemen hemen yalnız oturdu ki, bir şeyler beklemeye başladı. Acaba hakem gecikmeleri mi oynatıyordu? Başını kaldırdığında güneşin batmakta olduğunu gördü. Başını eğdi, bu hareketle hiçbir şey ifade etmek istemeksizin.

Dışarıda birden rüzgâr çıkmıştı. Neredeyse, üç uzun ötüşten oluşan bitiş düdüğüyle beraber, sürücülerle biletçiler tramvaylara, otobüslere bindi, stadyumdan insanlar akın etmeye başladı. Bloch bira şişelerinin sahaya düşerken çıkardığı sesleri duyar gibi oluyor, aynı zamanda tozun camlara vuruşunu duyuyordu. Sinemada arkasına yaslanmışken şimdi de seyirciler tramvay vagonlarına doluşurken, öne yaslanmıştı. İyi ki yanında sinemanın program dergisi vardı. Stadyumda ışıldaklar yanmış gibi geldi Bloch'a. Saçma bir düşünce, dedi. Gece maçlarındaki kaleciliği kötüydü.

Şehir merkezinde bir süre, telefon kulübesi bulmaya ça-

lıştı; bulduğu boş bir kulübede ahize kopmuş, yerde yatıyordu. Yola devam etti. Nihayet, Batı İstasyonu'ndan telefon edebildi. Cumartesi olduğu için kimseyi yerinde bulamadı. Sonunda, önceden tanıdığı bir kadın telefona çıktığında, kendisinin kim olduğunu anlatana kadar epey konuşması gerekti. Batı İstasyonu'nun yakınındaki lokantada sözleştiler, Bloch'un bildiği kadarıyla burada bir otomatik pikap vardı. Kadın gelene kadar pikaba bozuk para atarak, ama düğmelere basmayı başkalarına bırakarak zaman geçirdi; bu arada duvarlardaki futbolcu fotoğraflarına ve imzalarına baktı; lokali birkaç yıl önce milli takımın bir forveti kiralamış, sonra o vahşi Amerikan lig takımlarından birine antrenör olarak denizaşırı bir ülkeye gitmiş, şimdi de, ligin dağılmasından sonra, oralarda ortadan kaybolmuştu. Bloch, pikabın yanındaki masadan arkasına uzanıp körlemesine hep aynı plağın düğmesine basan bir kızla konuşmaya başladı. Kız onunla lokalden çıktı. Bloch, kızla beraber ilk bina girişine dalmaya çalıştı, ama bütün bina kapıları kilitlenmişti bile. Kapılardan biri açıldığında duyulan şarkı seslerine bakılırsa, ikinci bir kapının ardında ayin yapılıyordu. Birinciyle ikinci kapının arasındaki asansöre bindiler; Bloch en üst katın düğmesine bastı. Daha asansör hareket etmemişti ki, kız inmek istedi. Bloch bunun üzerine birinci kat düğmesine bastı; orada indiler, sahanlıkta durdular; şimdi kız sevecenlik göstermeye başlamıştı. Beraberce koşa koşa merdivenleri çıktılar. Çatı katında durmuştu asansör; binip aşağı indiler, gene caddeye çıktılar.

Bloch bir süre kızın yanı sıra yürüdü, sonra dönüp lokantaya gitti. Kadın gelmiş, daha mantosu sırtında, bekliyordu. Bloch kızın, hâlâ pikabın yanındaki masada bekleyen, kız arkadaşına ötekinin dönmeyeceğini haber verdi, sonra kadınla lokantadan çıktı.

"Kendimi bir acayip hissediyorum, böyle paltosuz, sen mantoluyken", dedi Bloch. Kadın koluna girdi. Bloch kolunu

tekrar kurtarabilmek için ona bir şey gösterecekmiş gibi yaptı. Ama sonra, ne göstereceğini bilemedi. Birdenbire, canı bir akşam gazetesi almak istedi. Birçok cadde geçtiler, ama gazeteci göremediler. Sonunda otobüsle Güney istasyonu'na gittiler, ama istasyon kapanmıştı. Bloch ürkmüş gibi yaptı; ama gerçekten de ürkmüştü. Kadın daha otobüste çantasını açmış, içindeki çeşitli nesnelerle oynayarak Bloch'a huzursuzluğunu belli etmişti; Bloch ona "Bir pusula bırakmam gerekiyordu, unuttum", dedi, 'pusula' ve 'bırakmak' kelimeleriyle aslında neyi kastettiğini bilmeden. Her neyse, yalnız başına bir taksiye binip Naschmarkt'a gitti.

Sinemada cumartesi geç saatte film oynadığından, Bloch erken bile gelmişti. Yakındaki bir self-servis lokantasına gidip ayakta bir köfte yedi. Garson kıza olabildiğince kısa sürede bir fıkra anlatmayı denedi; zaman dolup bir türlü fıkranın sonuna gelemeyince, cümlesini ortada kesip hesabı ödedi. Kız güldü.

Caddede rastladığı bir tanıdığı kendisinden para istedi. Bloch adama küfretti. Sarhoş adam Bloch'un gömleğine yapıştığı anda cadde karardı. Sarhoş ürkerek elini çekti. Sinemanın ışıklı reklamlarının söneceğine hazırlıklı olan Bloch, oradan çabucak uzaklaştı. Sinemanın önünde kasiyer kıza rastladı; bir adamın kullandığı bir arabaya biniyordu.

Bloch kıza doğru baktı. Kız, bu arada sürücünün yanındaki koltuğa oturmuştu, elbisesini çekiştirip yerleşerek bakışına cevap verdi; en azından, Bloch bu hareketi cevap olarak yorumladı. Araya bir şey girmedi; kız kapıyı çekmiş, araba gitmişti.

Bloch otele döndü. Lobide ışıkları yanar buldu, ama hiç kimse yoktu; anahtarı çengelden alırken, gözden katlanmış bir pusula yere düştü; pusulayı açtı: faturaydı. Bloch elinde pusula lobide durur, kapının yanındaki tek bavula bakarken, kâtip depodan çıktı. Bloch adama hemen gazetesi olup olma-

dığını sordu ve bu sırada açık kapıdan depoya baktı: adam anlaşılan içeride, lobiden getirdiği bir sandalyenin üstünde uyuyakalmıştı. Kâtip kapıyı kapadı, öyle ki Bloch küçük bir mutfak merdiveniyle üstünde duran çorba kâsesinden başka bir şey göremedi, ve ancak resepsiyona geçtikten sonra konuşmaya başladı. Ama Bloch kapının kapanmasını olumsuz bir cevap olarak yorumlamış, merdivenlerden yukarıya, odasına yollanmıştı. Oldukça uzun koridordaki kapılardan sadece birinin önünde bir çift ayakkabı gördü; kendisi de, odada ayakkabılarını, bağlarını çözmeden ayağından sıyırıp, kapının önüne koydu. Yatağın üstüne uzandı ve hemen uykuya daldı.

Gecenin ortasında, yan odadaki bir kavga yüzünden kısa bir süre için uyandı; ama belki de, kulakları ani uyanıştan o kadar rahatsız olmuştu ki, yandaki sesleri kavga gibi algılıyordu. Yumruğuyla bir kere duvara vurdu. Sonra su borusundan gelen şarıltıyı duydu. Musluk kapatıldı; ses kesildi, Bloch yeniden uykuya daldı.

Ertesi gün odadaki telefon uyandırdı Bloch'u. Bir gece daha kalıp kalmayacağı soruluyordu. Bloch yerdeki evrat çantasına bakarken -odada bavul koyacak bir set yoktu- hemen evet dedi ve ahizeyi yerine koydu. Ayakkabılarını -herhalde pazar olduğu için boyanmamışlardı- koridordan alıp, kahvaltı etmeden otelden ayrıldı.

Güney İstasyonu'nda, tuvalette elektrikli bir makineyle tıraş oldu. Duş kabinlerinden birinde yıkandı. Giyinirken gazetede spor sayfasıyla mahkeme haberlerini okudu. Bir süre sonra, daha okurken -etraftaki kabinler oldukça sessizdi- birden kendini memnun hissetti. Giyinmesini bitirince kabinin duvarına yaslanıp ayakkabısıyla tahta sedire bir tekme attı. Bu gürültü dışarıdan, kabinlere bakan kadının bir soru sormasına, Bloch cevap vermeyince de, kapıya vurmasına yol açtı. Bloch gene cevap vermeyince, dışarıdaki kadın bir

havluyla (ya da her neyleyse) kapının koluna vurdu ve uzaklaştı. Bloch ayakta gazetesini okuyup bitirdi.

İstasyon önündeki alanda, bir alt lig maçında hakemlik yapmak için banliyölerde bir yere gitmek isteyen bir tanıdığına rastladı. Bloch bu açıklamayı şaka gibi alıp, ötekinin şakasına katılmak için, o zaman kendisinin de yan hakem olarak gelebileceğini söyledi. Tanıdığı bunun üzerine, gemici torbasının bağını çözüp içinden bir hakem giysisiyle bir file limon çıkardığında bile Bloch, adamın ilk cümlesi gibi, bunların da bir çeşit şaka malzemesi olduğunu düşündü, ve şaka oyununu hâlâ sürdürerek, onunla gelecekse gemici torbasını da taşıyabileceğini söyledi. Hatta sonra, torba dizlerinin üstünde, ötekiyle banliyö treninde otururken, hele kompartıman da şimdi, öğle üzeri, pek boş olduğundan, bütün olan bitene sadece şaka niyetine giriştiği izlenimindeydi. Tabii, boş kompartımanın takındığı gayri ciddi tavırla ne ilgisi olduğu konusunda bir fikri yoktu Bloch'un. Tanıdığının bir gemici torbasıyla şehir dışına gitmesi, kendisinin de ona katılması, ikisinin beraberce bir banliyö lokantasında öğle yemeği yemeleri ve beraberce, Bloch'un deyişiyle, "kanlı- 1
canlı bir futbol sahasına" çıkmaları; bütün bunlar ona daha sonra da yalnız başına şehre dönerken -oyun hoşuna gitmemişti- iki yanlı bir oyun oynamışlar gibi geldi. Bütün olanlar zaten geçerli değildi, diye düşündü Bloch. Şansına, istasyon önündeki alanda kimseye rastlamadı.

Bir parkın kıyısındaki telefon kulübesinden eski karısını aradı; kadın her şeyin yolunda olduğunu söyledi, ama Bloch'a bir şey sormadı. Bloch huzursuzdu.

Mevsimin ilerlemiş olmasına rağmen hâlâ açık olan bir bahçe kahvesine oturup bir bira söyledi. Bir süre geçip de hâlâ birasını getiren olmayınca kalkıp gitti; hem üstünde örtü olmayan çelik masa levhası da gözlerini kamaştırmıştı. Bir lokantanın penceresi önünde durdu; içeridekiler bir tele-

vizyonun karşısında oturuyorlardı. Bir süre baktı. Birisi ona doğru başını çevirdi, Bloch yoluna devam etti.

Prater'de bir kavgaya karıştı. Herifin biri arkadan ceketini çekip omuzlarından aşağı indirdi, öbürü kafasıyla alttan çenesine vurdu. Bloch biraz çömeldi, sonra herife önden bir tekme yapıştırdı. Sonunda iki adam Bloch'u şekerleme satan bir kulübenin arkasına çekip patakladı. Bloch yere yığıldı, ötekiler uzaklaştı. Bloch bir tuvalette yüzünü ve elbisesini temizledi.

İkinci Semt'te bir kafede spor haberleri başlayana kadar bilardo oynadı. Bloch garson kadından televizyonu açmasını rica etti, ama sonra seyrederken, sanki olanlar kendisini hiç ilgilendirmiyormuş gibi geldi. Garson kadını kendisiyle bir şey içmeye davet etti. Kadın yasak bir oyunun oynanmakta olduğu arka odadan çıkıp geldiğinde Bloch kapıya varmıştı bile; kadın yürüyüp yanından geçti, ama bir şey demedi; Bloch çıktı.

Naschmarkt'a döndüğünde, tezgâhların arkasındaki düzensiz biçimde yığılmış boş meyve-sebze sandıklarına bakınca gene, sandıkların bir tür şaka olduğu, ciddi bir niyetle konmuş olmadığı duygusuna kapıldı. Yazısız karikatürler gibi, diye düşündü, yazısız karikatürlere bakmaktan hoşlanan Bloch. Bu rol yapma ve bir havalara girme izlenimi -'şu gemici torbasındaki hakem düdüğü havaları!' diye düşündü Bloch- ancak sinemaya girdiğinde, filmde bir komedyenin, önünden geçmekte olduğu bir eskici dükkânından sanki rasgele oluvermiş gibi bir borazan alışını, en doğal bir şeymiş gibi çalmayı deneyişini izlerken bu borazanı da, bütün öbür nesneleri de rol yapıyorlarmış gibi değil, karşısında apaçık görüp tanımladığı zaman kayboldu., Bloch sakinleşti.

Filmden sonra Naschmarkt'taki tezgâhların arasında kasiyer kızı bekledi. Son gösteri başladıktan bir süre sonra sinemadan çıktı kız. Kulübelerin arasından çıkarken korkutma-

mak için, kız pazar yerinin aydınlıkça bir yerine gelene kadar oturduğu sandığın üstünde kaldı. Terk edilmiş tezgâhlardan birinin kulübesinde, indirilmiş oluklu sac kepengin ardında bir telefon çaldı; tezgâhın telefon numarası iri rakamlarla oluklu saca yazılmıştı. 'Geçersiz!' diye düşündü Bloch hemen. Kasiyer kızın arkasından yürümeye başladı, ama yanma gitmedi. Tam kız otobüse binerken yetişip arkasından o da bindi. Karşısına oturdu, ama aralarında birkaç koltuk kalacak biçimde. Ancak bir durak sonra, yeni binenler görüşünü kapattığında gene düşünmeye başlayabildi Bloch: Kız gerçi yüzüne bakmış, ama anlaşılan tanımamıştı; acaba kavga mı yüzünü o kadar değiştirmişti? Bloch yüzünü yokladı. Otobüsün penceresinde görünüşünü izlemek gülünç geldi. Ceketinin iç cebinden gazeteyi çıkardı, yukarıdan aşağıya, harflere bakmaya başladı, ama okumadı. Sonra, birdenbire, kendini okuyor buldu. Bir görgü tanığı bir muhabbet tellalının öldürülüşünü anlatıyordu, kısa mesafeden adamın gözüne ateş etmişlerdi. 'Kafasının arkasından bir yarasa uçup duvar kâğıdına yapıştı. Yüreğim bir atış aksadı.' Satırbaşı yapılmadan devam eden cümleler tamamen başka bir şeyden, başka birinden söz ettiklerinden ani bir ürküntüye kapıldı Bloch. 'Burada satırbaşı yapmak gerekirdi!' diye düşündü; kısa süren ürküntüsünün ardından öfke sarmıştı içini. Otobüsün ortasından kıza doğru ilerleyip çaprazlamasına karşısındaki koltuğa, ona bakabileceği gibi bir yere oturdu; ama yüzüne bakmadı.

İnerlerken şehrin çok dışında, havalimanı yakınlarında olduklarını fark etti Bloch. Şimdi, geceleyin çok sessizdi etraf. Kızın yanından yürümeye başladı, ama ona eşlik etmek istiyormuş gibi değil, hele eşlik ediyormuş gibi hiç değil. Bir süre sonra kıza dokundu. Kız durdu, Bloch'a döndü ve o da ona dokundu; öyle sıkı dokundu ki Bloch birden ürktü. Öbür elindeki çanta bir an için Bloch'a, kızın kendisinden daha tanıdık geldi.

Bir süre, bir aralık bırakarak, birbirlerine dokunmadan yan yana yürüdüler. Bir daha ancak merdivenlerde dokundu kıza. Beriki koşmaya başladı; Bloch yavaşladı. Yukarıya vardığında kızın hangi dairede oturduğunu kapısının ardına kadar açık oluşundan anladı. Kız içerinin karanlığında yerini belli etti; Bloch yanına gitti, hemen sevişmeye koyuldular.

Sabahleyin, bir gürültüyle uyanıp dairenin penceresinden dışarıya bakarken bir uçağın inmekte olduğunu gördü. Uçağın ışıklarının yanıp sönmesi Bloch'u perdeyi kapatmaya yöneltti. O ana kadar ışık yakmamış olduklarından perde de açık kalmıştı. Bloch yattı, gözlerini kapadı.

Gözleri kapalıyken garip bir biçimde, kafasında bir şey tasarlama yeteneğinin yok olduğunu hissetti. Odadaki nesneleri, bir sürü adlarla birleştirerek aklına getirmeye çalıştığı halde, gözünün önünde canlandıramıyordu; hatta az önce inişini gördüğü ve şu anda pistteki fren cıyaklamasını, herhalde eskiden bildiği için, duyar gibi olduğu uçağı bile aklında somutlaştıramıyordu. Gözlerini açıp bir süre, mutfak girintisinin bulunduğu köşeye baktı: Çaydanlığı aklına yazdı, bulaşık teknesinin kenarından sarkan solmuş çiçekleri. Tam gözlerini yummuştu ki, çiçekler de çaydanlık da tasarlanamaz hale geliverdiler. Bu duruma o nesneleri karşılayan kelimeler yerine cümleler kurarak çare bulmaya çalıştı; böyle cümlelerden oluşan bir hikâyenin nesneleri tasarlamasını kolaylaştıracağı düşüncesindeydi. Çaydanlığın düdüğü çalıyordu. Çiçekleri kıza bir erkek arkadaşı hediye etmişti. Çaydanlığı elektrik ocağından indiren yoktu. "Çay yapayım mı?" diye sordu kız. Faydası yoktu: Durum dayanılmaz hale gelince Bloch gözlerini açtı. Yanındaki kız uyuyordu.

Bloch'un sinirleri ayağa kalkmıştı. Bir yandan, gözleri açıkken çevrenin bu batıcılığı, öte yandan, gözlerini kapattığında çevredeki nesnelere ilişkin kelimelerin daha da beter batıcılığı! 'Daha demin onunla yatmış olmamdan mı ileri

geliyor acaba bu?' diye düşündü. Banyoya girip uzun uzun duş yaptı.

Gerçekten düdüğü ötüyordu çaydanlığın, geri döndüğünde. Kız, "Duşun sesine uyandım!" dedi. Bloch kız sanki ilk defa kendisine doğrudan doğruya bir şey söylüyormuş hissine kapıldı. Cevap olarak, daha iyice kendine gelmediğini söyledi. Çaydanlıkta karıncalar mı vardı acaba? "Karınca mı?" Çaydanlıktan dökülen kaynar su demliğin dibindeki çay yapraklarının üstüne inince, çay yaprakları yerine, bir keresinde üstlerine kaynar su döktüğü karıncaları görmüştü. Perdeyi yeniden açtı.

Kapağı açık kutudaki çayın üstüne, sadece küçük, yuvarlak delikten girerek kutunun iç yüzeylerinden yansıyan, garip bir ışık vuruyordu. Bloch, önünde çay kutusu, masada oturmuş, gözlerini ayırmadan delikten içeri bakıyordu. Bir yandan kızla konuşurken öte yanda çay yapraklarının bu kendine özgü ışıltısının çekiciliğine kapılmak eğlenceli geldi. Sonunda kapağı yerine kapattı, ama aynı zamanda konuşmayı da kesti. Kız hiçbir şeyin farkına varmamıştı. "Adım Gerda!" dedi. Bloch sormamıştı ki. Bir şeyin farkına varıp varmadığını sordu kıza, ama beriki bir plak koymuştu bile, elektrogitarlar eşliğinde söylenen İtalyanca bir şarkı. "Adamın sesini seviyorum!" dedi. Günün modası İtalyanca şarkılarla hiç alışverişi olmayan Bloch sustu.

Kız kahvaltılık bir şeyler almak için biraz çıktığında, "Bugün pazartesi!" demişti. Bloch her şeyi rahat rahat seyredebildi sonunda. Kahvaltı ederken çok konuştular. Bir süre sonra Bloch daha biraz önce anlattığı şeylerden kızın sanki kendi konularıymışçasına söz ettiğini, kendisinin ise, kızın az önce anlattığı bir şeye değinirken, ya sadece özenle alıntılayarak konuştuğunu, ya da konu üzerine kendi sözleriyle konuşacak olursa, kelimelerin önüne hemen, yadırgatıcı, uzaklaştırıcı gelebilecek birer 'şu' ya da 'o' koyduğunu fark

etti - sanki kızın konularını kendi konusu yapmaktan korkuyormuş gibi: Örneğin Bloch bir ustabaşından, ya da Stumm adlı bir futbolcudan mı söz ediyordu, kız hemen ardından, yakından tanıyormuşcasına, 'ustabaşı' ya da 'Stumm' diyebiliyordu; kendisiyse, kız Freddy diye bir tanıdığının, ya da 'Stephanskeller' adında bir lokantanın lafını geçirmişse, ona cevap verirken her seferinde: 'Şu Freddy mi?', 'Şu Stephanskeller mi?' diyordu. Kızın ortaya attığı her şey Bloch'u aynı konuya girmekten alıkoyuyor, öte yandan kendi söylediklerini kızın -pervasızlık saydığı bir edayla- kullanmasından rahatsız oluyordu.

Tabii, birkaç kere, kısa bir süre için, bu konuşma biçimi kıza olduğu kadar ona da olağan geldi: Kıza bir şey sordu, kız cevap verdi, kız sordu, Bloch olağan bir cevap verdi: "Bu jet uçağı mı?" "Hayır, pervaneli uçak." "Nerede oturuyorsun?" "İkinci Semt'te." Hatta neredeyse kıza kavgayı anlatacaktı.

Ama sonra her şeyden gittikçe daha çok rahatsız olmaya başladı. Kıza cevap veriyorken sözünü yarım bırakıyordu, çünkü söylemeye niyetlendiğinin bilinen bir şey olduğu yargısına Varmış oluyordu. Kız huzursuz olmuş, odada bir aşağı bir yukarı yürüyordu; kendine işler yaratıyor, arada sırada budalaca gülümsüyordu. Bir süre plakların çevrilip değiştirilmesiyle geçti. Sonra ayağa kalktı, yatağa uzandı; Bloch yanına oturdu. Bugün işe gidip gitmeyeceğini sordu kız.

Ansızın kızın boğazını sıktı. Birden o kadar sıkı bastırmıştı ki, kız bunu şakaya yormaya fırsat bile bulamamıştı. Dışarıda, koridorda sesler duydu Bloch. Ölüm korkusuna kapıldı. Kızın burnundan bir sıvının sızdığını fark etti. Kız homurdanıyordu. Sonunda kütürdemeye benzer bir ses duydu. Sanki engebeli bir tarla yolunda arabanın altına bir taş çarpmış gibi geldi Bloch'a. Muşamba döşemeye salya akmıştı.

İçinin bulantısı o kadar kuvvetliydi ki, üstüne hemen yorgunluk çöktü. Yere yattı, ne uykuya dalacak, ne başını kaldıracak haldeydi. Birinin dışarıdan bir bezle kapı tokmağına vurduğunu işitti. Kulak verdi. İşitilecek bir şey yoktu. Demek gene de uykuya dalmış olmalıydı.

Uyanması uzun sürmedi; uykusu açıldığı anda her tarafı açıkmış duygusuna kapıldı; sanki odada cereyan varmış gibi, diye düşündü. Oysa bir yeri sıyrılmış bile değildi. Gene de bütün bedeninden dışarı akkan süzüldüğünü gözlerinin önüne getirdi. Bu arada kalkmış, odadaki bütün nesneleri bir kurulama beziyle silmişti.

Pencereden baktı: Aşağıda biri kolunda askılara geçirilmiş bir sürü takım elbiseyle çimin üstünden bir kamyonete doğru koşuyordu.

Asansöre binip evden çıktı, bir süre yönünü değiştirmeden yürüdü. Sonra bir banliyö otobüsüyle tramvayın son durağına kadar gitti, oradan da şehir merkezine.

Otele geldiğinde, geri dönmeyeceğini sanarak evrak çantasını rehin aldıkları ortaya çıktı. Hesabı öderken otelin komisi depodan çantayı getirdi. Bloch açık renkli halka şeklindeki bir izden, çantanın üstüne dibi ıslak bir süt şişesinin konmuş olduğunu anladı; kapıcı paranın üstünü denkleştirmeye çalışırken çantayı açtı ve içindekilerin de gözden geçirilmiş olduğunu fark etti; diş fırçasının sapı deri kılıftan bakıyordu, cep radyosu üste çıkmıştı. Bloch komiye döndü, ama delikanlı depoya girip kaybolmuştu. Kitap masasının ardındaki yer oldukça dar olduğundan, Bloch'un adamı bir eliyle kendine doğru çekip, şöyle bir soluk aldıktan sonra, öbür eliyle yüzüne bir tokat atması zor olmadı. Adam irkildi, oysa Bloch'un tokadı hedefini bulamamıştı. Depodaki çocuk ses çıkarmıyordu. Bloch çantayı alıp otelden çıkmıştı bile.

Şirketin personel bürosuna öğle paydosundan önce, ucu ucuna yetişip kâğıtlarını aldı. Kâğıtların henüz hazır olma-

yışına şaşırdı Bloch, önce birkaç yere telefon edilmesi gerekiyordu. O da telefon etmek için izin istedi ve eski karısını aradı; telefona çocuk çıkıp da ezberlediği, "Annem evde yok", cümlesini söylemeye başlayınca Bloch ahizeyi yerine koydu. Bu arada kâğıtları hazır olmuştu; vergi karnesini evrak çantasına koydu; sonra kadına ne kadar alacağı kaldığını sordu, ama kadın bu arada çıkmıştı. Bloch telefon parasını masaya koyup binadan ayrıldı.

Bankalar da kapanmıştı bu arada. Bu yüzden, öğleyi bir parkta bekleyerek geçirdikten sonra maaş hesabından para çekebildi. Tasarruf hesabı hiçbir zaman olmamıştı. Bu para çok yetmeyeceği için, henüz yeni gibi olan transistörlü radyoyu geri vermeye karar verdi. Otobüsle İkinci Semt'e gidip kaldığı yere uğradı, yanına flaşla elektrikli tıraş makinesini de aldı. Daha sonra mağazada, aldığı şeyleri ancak yerine başka şeyler alırsa geri alabileceklerini söylediler. Bloch gene otobüse binip odasına döndü, bir seyahat çantasına takımının birini turnuvada, birini kupa maçında kazandığı iki kupayı koydu - tabii, asıl kupaların kopyasıydı bunlar; bir çift futbol ayakkabısı biçimindeki altın kaplama bir takıyı da yanına aldı.

Eskici dükkânında hemen ilgilenen olmayınca getirdiklerini çıkarıp tezgâha dizdi. Sonra eşyaları böyle, sanki satışa çıkarılmak üzere çoktan kabul edilip alınmışlar gibi, tezgâha dizmiş olmasındaki doğallığı aşırı bularak hepsini yeniden topladı, hatta çantaya sokup sakladı, birisi gelip sormadan da tekrar tezgâha koymadı. Arkada bir rafta, üzerinde alışılagelmiş duruşuyla duran bir porselen balerini olan bir müzik kutusu gördü. Ne zaman bir müzik kutusu görse kapıldığı duyguya kapıldı: daha önce bir yerde görmüş olduğunu sandı. Sonra, pazarlık etmeden, eşyalarına önerilen ilk bedeli kabul etti.

Odasından aldığı hafif paltoyla Güney İstasyonu'na gitti.

Otobüse yürürken, kulübesinden her zaman gazete aldığı gazeteci kadına rastlamıştı. Kadının sırtında bir kürk manto vardı, yanında da bir köpek; Bloch gazete aldığı zamanlar kadınla sık sık, parayı verip gazeteyi alırken, gözleri siyah parmak uçlarında, konuştuğu halde, bu sefer kadının kendisini tanımadığı izlenimine kapıldı; en azından, gözlerini yerden kaldırmamış, selamına karşılık vermemişti.

Bloch, gün boyunca sınır yönüne giden çok az tren olduğundan bir sonraki trenin kalkışına kadar olan zamanı haber filmleri gösteren sinemaya gidip uyuyarak geçirdi. Bir ara ortalık iyice aydınlandı, kapanan ya da açılan bir perdenin gürültüsünden de çok yakınındaymışçasına irkildi. Perdenin açılmış mı kapanmış mı olduğunu anlamak için gözlerini açtı.'Birisi cep lambasını yüzüne tutuyordu. Bloch yer göstericinin eline vurup cep lambasını düşürttü, sonra salonun bitişiğindeki tuvalete gitti.

Burası sakindi, içeriye gün ışığı giriyordu; Bloch bir süre öylece durdu.

Yer gösterici arkasından gelmiş, polis çağırmakla tehdit ediyordu, Bloch musluğu açıp ellerini yıkadı, sonra elektrikli kurutucunun düğmesine basıp ellerini sıcak hava akımına tuttu, ta ki adam uzaklaşana kadar.

Sonra dişlerini fırçaladı. Aynada, bir eliyle diş fırçalarken öbür elini gevşek bir yumruk haline getirip garip bir biçimde göğsüne tuttuğunu izledi. Sinemadan çizgi film figürlerinin bağırtılarını, patırtılarını duyuyordu.

Bloch'un eskiden bir kız arkadaşı olmuştu, şimdi güneyde bir sınır kasabasında lokanta işlettiğini biliyordu. Bütün ülkenin telefon rehberlerinin bulunduğu gar postanesinde kadının numarasını boşu boşuna aradı; o kasabada, sahiplerinin adı belirtilmeyen birkaç lokanta vardı; üstelik Bloch çok geçmeden telefon rehberi kaldırmaktan bunalmıştı - rehberler sırtları yukarı gelecek biçimde bir sıraya dizili olarak

asılmışlardı. ‘Yüzü aşağıya’ diye düşündü birden. İçeriye bir polis girdi, kimliğini istedi.

Yer göstericinin şikâyette bulunduğunu söyledi polis, başını bir kimliğe eğip, bir kaldırıp Bloch’un yüzüne bakarken. Bir süre sonra özür dilemeye karar verdi Bloch. Ama polis pasaportunu, “Çok yer dolaşmışsınız”, diyerek geri vermişti bile. Bloch arkasından bakmadı, hemen telefon rehberini yerine indirdi. Bir bağıran oldu; Bloch başını kaldırıp baktığında önündeki kulübede Yunanlı bir konuk-işçinin hayli yüksek sesle telefonda konuştuğunu gördü. Bloch düşündü, tren yerine otobüsle gitmeye karar verdi; bileti değiştirdi ve gerçekten, kendine sosisli bir küçük-ekmekle birkaç gazete aldıktan sonra, çıkıp otogara yöneldi.

Otobüs gelmiş, duruyordu bile, tabii kapıları kapalıydı. Şoförler biraz ileride toplanmış, konuşuyorlardı. Bloch bir sıraya oturdu; hava güneşliydi; sosisli ekmeğini yedi, ama gazeteleri yanına koydu ve açmadı, çünkü saatlerce sürecek olan yolculuğa kalsınlar istiyordu.

Otobüsün iki yanındaki bagajlar oldukça boş kalmıştı: Yükü olan pek kimse gelmiyordu. Bloch arkadaki otomatik kapı kapanana kadar dışarıda bekledi. Sonra birçabuk ön kapıdan bindi, araba kalktı. Dışarıdan gelen bir seslenme üzerine hemen gene durdu, Bloch başını çevirmedi, bağıra bağıra ağlayan çocuğuyla bir köylü kadın yetişip binmişti. Çocuk içeride sustu, otobüs yola çıktı.

Bloch tam tekerlek üstündeki koltukta oturduğunu fark etti; ayakları döşemedeki tümsekten aşağı kaymıştı. Gidip en arka sıraya oturdu, buradan gerektiğinde rahatça arkaya bakabilirdi. Yerine otururken gözleri dikiz aynasında şoförün gözleriyle karşılaştı - oysa özel bir anlamı yoktu bunun. Bloch evrak çantasını arkaya yerleştirmek için gereken dönüşü fırsat bilerek dışarıya baktı. Otomatik kapı tangırdıyordu.

Arabanın bütün koltukları oturanların ileriye bakacağı bi-

çimde dizili olduğu halde Bloch'un önündeki sıralar karşılıklıydı; bu yüzden, arka arkaya oturan yolcuların hemen hepsi otobüsün kalkışından sonra birbirleriyle konuşmaz olmuş, ama önündekiler hemen gene laflamaya başlamıştı. Yolcuların sesleri Bloch'a hoş geliyordu; onları dinleyebilmesi içini rahatlatıyordu.

Bir süre sonra -otobüs şehirden çıkan ana yola girmişti artık- Bloch'un sırasında, köşede oturan bir kadın birkaç madeni para düşürmüş olduğunu belirtti. "Bu para sizin mi?" diyerek koltuğun minderiyle sırtı arasından çektiği bir parayı göstermişti. Kadınla arasındaki koltuğun orta yerinde bir para daha duruyordu, bir Amerikan senti. Bloch biraz önce, arkaya döndüğünde düşürmüş olacağını söyleyerek paraları aldı. Ama kadın, arkaya döndüğünün farkına varmamış olduğundan, sorular sormaya başladı, Bloch da onun sorularını cevapladı; yavaş yavaş, oturuşları sohbet için rahatsız da olsa, birbirleriyle biraz konuşur oldular.

Konuşmak, dinlemek Bloch'u paraları cebine sokmaktan alıkoyuyordu. Elinde ısınmışlardı, sanki daha demin bir sinema gişesinden uzatılmışlar gibi. Paraların kısa bir süre önce bir futbol maçında kale seçimi için atılmaktan böyle kirli olduğunu söyledi. "Hiç anlamam o işten!" dedi yolcu kadın. Bloch birçabuk gazeteyi açtı. "Yazı mı tura mı!" diye konuşmaya devam etmişti bile kadın; Bloch gazeteyi gene katlamak zorunda kaldı. Demin pencere yanındaki kancaya astığı paltonun askılığı, ani bir hareketle tekerlek üstündeki yerine geçerken, eteğinin üstüne oturduğundan kopmuştu. Bloch, paltosu dizlerinde, savunmasız bir halde kadının ilerisinde oturuyordu.

Yol kötüleşmişti. Bloch dışarıdaki ışığın, otomatik kapı iyice kapanmadığından, kırpışa kırpışa arabanın içini aydınlatışını izliyordu. Aralığa bakmadan, kırpışan ışığın gazeteye de vurduğunu fark etti. Satır satır okuyordu. Son-

ra başını kaldırıp öndeki yolcuları seyretti. Oturdukları yer ne kadar uzaksa seyretmesi de o kadar hoş oluyordu. Bir süre sonra, arabada kırpışan ışığın sona erdiği dikkatini çekti.

Dışarıda hava kararmıştı. Bu kadar ayrıntı algılamaya alışkın olmayan Bloch'un başına sancı girmişti, herhalde yanındaki o bir sürü gazetenin kokusunun da payı vardı bunda. Şansına, otobüs bir il merkezinde, yolculara akşam yemeği çıkaran bir lokantada mola verdi. Bloch açık havada biraz dolaşırken içeriden, yemek salonundan ikide birde sigara otomatının takırtısını duyuyordu.

Lokantanın önündeki meydanda ışığı yanan bir telefon kulübesi gördü. Kulaklarında hâlâ giden otobüsün uğultusu olduğundan, kulübenin önündeki mıcırın hışırtısı iyi geldi. Gazeteleri kulübenin yanındaki çöp kutusuna atıp içeri girdi, kapıyı kapadı. "İyi hedef oluyorum böyle!" dediğim duymuştu birinin bir filmde, geceleyin pencerede duruyordu adam.

Telefona çıkan olmadı. Bloch, gene dışarı çıkmış, telefon kulübesinin gölgesinde dururken, lokantanın kapalı perdeleri arkasından kumar makinelerinin hırslı şakırtısını duydu. Yemek salonuna girdiğinde, oranın hemen hemen boşalmış olduğunu gördü; yolcuların çoğu dışarı çıkmıştı. Bloch ayakta bir bira içip koridora geçti: Birkaç kişi otobüse girip oturmuştu bile, birkaçı kapıda duruyor, şoförle konuşuyor, başkaları ise daha ötede, karanlıkta, sırtlarını otobüse çevirmiş duruyordu; bütün bu gözlemlerden usantı gelince eliyle ağzını kapattı Bloch, bakışlarını çeviri vermek yerine! Sonra başka tarafa baktı ve koridorda, çocuklarıyla tuvaletten gelen yolcuları gördü. Elini ağzına tutarken, avucunda koltuk arkalarındaki metal tutamakların kokusunu duymuştu. 'Olamaz!' diye düşündü Bloch. Şoför binmiş, ötekilerin de binmesine işaret olarak motoru çalıştırmıştı. 'Sanki yapmasa kimse anlamazdı,' diye düşündü Bloch. Hareket ettiklerinde

yolun üstünde pencereden çabucak atılan sigaraların kıvılcımları uçuştu.

Yanında-oturan yoktu artık. Bloch köşeye çekilip ayaklarını koltuk sırasının üstüne uzattı. Ayakkabılarını çözdü, sırtını yandaki pencereye dayadı ve öbür taraftaki pencereye bakmaya başladı. Ellerini ensesinde kavuşturdu, ayağıyla iterek koltuktaki bir ekmek kırıntısını yere attı, pazularını kulaklarına bastırıp gözlerini dirsek uçlarına dikti. Dirseklerinin iç tarafını şakaklarına bastırdı, gömleğinin kollarını kokladı, çenesini pazusuna sürttü, başını arkaya yaslayıp tavandaki ışığa baktı. Dinecek gibi değildi! Doğrulup oturmaktan başka çare bulamadı.

Çalılıkların arkasındaki ağaçların gölgeleri, otobüs önlerinden geçerken, ağaçların çevresini dolaşıyordu. Ön camdaki iki camsilici tam aynı yöne bakmıyordu. Şoförün yanındaki bilet çantası açıktı galiba. Arabanın koridoruna eldivene benzer bir şey düşmüştü. Yol boyundaki otlaklarda inekler uyuyordu. Tersini savunmanın yararı yoktu.

Yavaş yavaş, şose üstündeki duraklarda inen yolcular çoğaldı. Şoförün yanına dikiliyorlar, o da onları önden indiriyordu. Otobüs durunca Bloch yukarıdaki bagaj tentesinin rüzgârda kırpıştığını işitiyordu. Sonra otobüs gene duruyor, bu sefer de dışarıdan, koyu karanlıktan selamlaşmalar duyuyordu; biraz ileride engelsiz bir demiryolu geçidi gördü.

Gece yarısına az kala otobüs sınır kasabasında durdu. Durağın oradaki otelde hemen bir oda buldu Bloch. Kendisini yukarı çıkaran kıza, sadece ön-adını bildiği eski arkadaşını, Hertha'yı sordu. Kızın haberi vardı, kasabanın biraz dışındaki bir lokantayı kiralamıştı tanıdığı. Bu gürültü de ne oluyor, diye sordu Bloch, odaya girdiğinde kapıda duran kıza. "Birkaç delikanlı hâlâ bovling oynuyor!" cevabını verdi kız ve odadan ayrıldı. Bloch etrafına bakmadan soyundu, el-

lerini yıkadı ve yatağa yattı. Aşağıda langırtılar, gümbürtüler bir süre daha sürdü, ama Bloch uykuya dalmıştı bile.

Kendiliğinden uyanmadı, uykusunu bölen bir şey olmuştu muhakkak. Her taraf sessizdi; Bloch kendisini uyandıran şeyin ne olabileceğini düşündü; bir süre sonra, katlanan bir gazetenin sesinden ürküp uyandığı kuruntusuna kapıldı. Yoksa dolaptan gelen bir çatırtı mı olmuştu? Herhalde bir madeni para sandalyenin üstüne atıverdiği pantolondan düşüp yatağın altına yuvarlanmıştı. Duvarda kasabanın Türk savaşları sırasındaki halini gösteren bir gravür gördü; surların önünde kasaba halkı dolaşıyordu, surların ardındaki çan asılı olduğu kulede o kadar eğri duruyordu ki, o anda şiddetle çalmakta olduğuna inanmamak elde değildi. Bloch aşağıda zangocun, çan halatının ucunda nasıl yükselmiş olacağını düşündü; dışarıdaki kasabalıların hep birden sur kapısına yönelişlerini gördü; birkaçı, kollarında çocuklarla koşuyordu, bir köpek çocuklardan birinin ayaklarına dolaşınca çocuk tökezler gibi oldu. Şapel kulesindeki imdat çanı da neredeyse devriliyor gibi çizilmişti. Yatağın altında sadece yanmış bir kibrit çöpü vardı. Dışarıdan, koridorun ilerisinden, bir kilitte dönen anahtarın takırtısı geldi gene; herhalde bundan uyanmıştı.

Bloch kahvaltıda, yürüme özürlü bir çocuğun iki gündür kayıp olduğunu duydu. Kız haberi aynı otelde gecelemiş olan otobüs şoförüne anlatmıştı, adam -Bloch'un pencereden izlediği üzere- bir hayli boş olan otobüsle dönüş yoluna çıkmadan önce. Daha sonra kız da gitti ve Bloch bir süre salonda yalnız kaldı. Yanındaki sandalyeye gazeteleri yığdı; kaybolan çocuğun topal değil, konuşma özürlü bir öğrenci olduğu yazılıydı. "Üst katta", dedi kız dönünce, sanki hesap verir gibi, "yerler süpürülüyordu." Bloch buna ne diyeceğini bilemedi. Sonra dışarıdan, avluda taşman bira kasalarındaki şişelerin şıngırtısı geldi. Bloch koridorda bira taşıyanların, yan odadaki açık bir televizyondan geliyora benzeyen sesle-

rini duydu. Kız otelcinin annesinin gündüzleri o odada oturup vardiya işçileri kanalını izlediğini anlatmıştı.

Bloch daha sonra, her türlü malın satıldığı bir dükkândan bir gömlek, iç çamaşırı ve birkaç çift çorap aldı. Satıcı kadın ancak neden sonra, epeyce karanlık olan depodan çıkıp gelmişti ve başı-sonu olan cümlelerle konuştuğunda Bloch'u anlamıyor gibi bir hali vardı; ancak, istediği şeyleri tek tek kelimelerle söylediğinde yerinden kımıldadı. Kasanın çekmecesini çekerken de, dükkâna lastik çizmelerin gelmiş olduğunu söyledi; aldıklarını bir plastik torba içinde kendisine uzatırken bile, bir şeye daha ihtiyacı olup olmadığını soruyordu: Mendil? Kravat? Yün bir yelek? Bloch otele dönüp üstündekileri değiştirdi ve çıkardıklarını plastik torbaya doldurdu. Sonra dışarıda, meydanda ve kasabayı geçerken pek kimse çıkmadı karşısına. Bir inşaatta betoniyeri durdurdular; etraf o kadar sessizdi ki, Bloch'a kendi ayak sesleri neredeyse ayıp bir şey gibi geldi. Durmuş, gözlerini bir bıçkıevinin kereste istifleri üzerine serili kara muşambalara dikmişti, sanki o taraftan, istiflerin arkasında herhalde öğle yemeğine oturmuş işçilerin mırıltısından başka bir şey duyulabilirmiş gibi.

Kendisine lokantanın, birkaç çiftlik evi ve gümrük kolcu kulübesiyle birlikte, asfalt caddenin bir eğri çizip kasabaya döndüğü yerde olduğu söylenmişti; caddeden bir yol ayrılıyordu, evlerin arasındaki kısmı asfaltlanmış, ama ilerisi kırma taşlı olan, sınırdan hemen önce de dar bir köprüye bağlanan bir yol. Sınır geçişi kapalıydı. Oysa sınırı sormamıştı ki Bloch.

Bir tarla üstünde daireler çizen bir doğan gördü. Sonra doğan olduğu yerde kanat çırpıp dalışa geçince, kuşun kanat çırpışıyla dalışını değil, tarlada kuşun inmesi söz konusu yeri gözlediğini fark etti; doğan dalışını yarıda kesmiş, gene yükselmişti.

Garip bir şey daha vardı: Bloch önünden geçtiği mısır tarlasında ekin dizileri arasından tarlanın öbür ucunu göreceğine sadece saplar, yapraklar ve bu da yetmez gibi, içlerinden yer yer çıplak tanelerin belirdiği koçanlardan oluşan, geçit vermez bir orman görüyordu. Bu da yetmez gibi mi? Caddenin altında kalan çayın şarıltısı oldukça güçlüydü, Bloch afalladı.

Lokantada yerleri silmekte olan garson kızla karşılaştı. Bloch işletmeciyi sorunca; "Daha uyuyor!" dedi beriki. Ayakta bir bira ısmarladı. Garson kız sandalyelerden birini masadan kaldırdı. Bloch masadan ikinci bir sandalye çekip oturdu.

Kız bankonun arkasına geçti. Bloch ellerini masaya koydu. Kız eğilip şişeyi açtı. Bloch kültablasını öteye itti. Kız yanından geçtiği masaların birinden bir bardakaltı aldı. Bloch sandalyesini geri itti. Kız şişenin üstüne kapattığı bardağı aldı, bardakaltını masaya koydu, bardağı karton yuvarlağın üstüne koydu, şişeyi bardağa boşalttı, şişeyi masaya bıraktı ve gitti. Gene başlıyordu işte! Bloch ne yapacağını bilemez olmuştu.

Sonunda, bardağın dışından kayan bir damla gördü, duvarda ise, kollan kibrit çöpünden yapılmış bir saat; çöplerden biri kırılmış, akrep işini görüyordu; aşağı kayan damlaya değil, kartonun üzerinde, damlanın inmesi söz konusu olabilecek yere bakmıştı. Bu arada bir macunla yeri cilalamakta olan kız işletmeci kadını tanıyıp tanımadığını sordu. Bloch başını salladı, ama ancak, kız başını kaldırıp bakınca, "Evet" dedi.

Bir çocuk koşarak içeriye girdi, kapıyı kapatmadan. Garson kız çocuğu gerisin geri kapıya yolladı; çocuk çizmelerinin altını sildi ve ancak ikinci bir uyarıdan sonra kapıyı kapadı. "Patronun kızı!" dedi garson, sonra hemen mutfağa götürdü çocuğu. Salona döndüğünde, birkaç gün önce bir ada-

min gelip patronu görmek istediğini anlattı: “Kuyu kazmak için çağrılmış olduğunu ileri sürdü. Hanım hemen geri gönderecekti, ama adam diretti, bizimki de ona bodrumu gösterdi, orada hemen bir kazmaya sarılmış adam; patron def edebilmek için yardım çağırmak zorunda kaldı, sonra da...” Bloch güçlükle sözünü kesebildi. “O zamandır çocuk, kuyucunun dönüp geleceğinden korkuyor.” Ama bu arada içeriye bir gümrük kolcusu girmiş, bakla bir kadeh içki içmişti.

“Kayıp öğrenci evine dönmüş mü?” diye sordu garson.

Gümrük memuru cevap verdi: “Hayır, daha bulunamadı.”

“Kaybolalı iki gün bile olmadı ki”, dedi kız. Gümrük memuru: “Ama geceler iyice soğudu artık.”

“Neyse ki sıkı giyimliymiş”, dedi garson kız. “Evet, sıkı giyinmişmiş”, karşılığını verdi gümrük memuru.

“Uzakta olamaz”, diye ekledi adam. “Uzağa gitmiş olamaz”, diye tekrarladı garson kız. Otomatik pikabın üstünde, zedelenmiş bir çift geyik boynuzu gördü Bloch. Kız boynuzların şaşırıp mayın tarlasına dalmış bir geyiğin olduğunu söyledi.

Mutfaktan gürültüler duydu, kulak kabartınca insan sesi olduğu anlaşılan sesler. Garson kız kapalı kapıya doğru seslendi. İşletmeci kadın mutfaktan cevap verdi. Bir süre böylece konuştular. Sonra, bir cevabın orta yerinde, kadın salona girdi. Bloch selam verdi.

Kadın Bloch’un masasına oturdu, yanına değil, karşısına; ellerini masanın altında, dizlerine koydu. Açık kalan kapıdan, Bloch mutfaktaki buzdolabının vızıltısını duyuyordu. Çocuk dolabın yanına oturmuş, yağlı ekmek yiyordu. Kadın Bloch’a sanki görmeyeli haddinden fazla zaman geçmiş gibi baktı. “Görüşmeyeli çok oldu!” dedi. Bloch kasabada oluşunu açıklamak üzere bir şeyler uydurup anlattı. Kapıdan, ta ötede, mutfakta oturan çocuğu görüyordu. İşletmeci kadın ellerini masaya koydu; avuçlarını bir yukarıya, bir masaya

çeviriyordu. Garson kız Bloch'un ikram etmek için ısmarladığı içkiyi getirdi. Kime 'ikram'? Bu arada boş kalan mutfakta buzdolabı sarsıldı. Bloch kapıdan mutfağa, masanın üstündeki elma kabuklarına baktı. Masanın altında tepeleme elma dolu bir çanak vardı; elmalardan birkaçı düşüp yuvarlanmış, şurada-burada duruyordu. Kapının sövesindeki bir çivide bir iş tulumu asılıydı. Kadın kültablasını .aralarına çekmişti. Bloch şişeyi yana itti, ama kadın kibrit kutusunu önüne çekti, üstelik yanına da bardağını koydu. Son olarak Bloch kendi bardağını yana itti, şişesini de bardağın sağma. Hertha güldü.

Çocuk içeriye girmiş, kadının arkasında, sandalyesine yaslanmış duruyordu. Odun getirmesi için mutfağa gönderildi, ama bir eliyle kapıyı açarken odunları düşürdü. Garson kız düşenleri toplayıp mutfağa götürdü, bu arada çocuk gene kadının sandalyesinin arkasına yaslanmıştı. Bloch'a, sanki bu olanlar kendi aleyhine kullanılabilirmiş gibi geldi.

Birisi dışarıdan pencereye vurdu, ama hemen gene uzaklaştı. "Çiftlik sahibinin oğlu", dedi kadın. Sonra dışarıdan çocuklar geçti, birisi birçabuk içeriye girdi, yüzünü cama yapıştırdı, sonra gene bir koşu uzaklaştı. "Okul bitti!" dedi kadın. Ardından salona bir karanlık çöktü, çünkü dışarıda, yolda bir mobilya kamyonu durmuştu. Kadın, "Eşyalarım geldi!" dedi. Bloch kalkıp eşyaların taşınmasında yardım edebileceği için rahatlamıştı.

Taşırken gardırobun kapısı açıldı. Bloch ayağıyla kapıyı itip kapattı. Dolap yatak odasında yere indirilince kapı gene açıldı. Taşıyanlardan biri Bloch'a anahtarı verdi, beriki de kilitledi. "Ama eşya sahibi ben değilim", dedi Bloch. Yavaş yavaş, söylediklerinin içinde kendini bulmaya başlıyordu. Kadın Bloch'u yemeğe davet etti. Niyeti bütün bütün kadının yanında kalmak olan Bloch, daveti geri çevirdi. Ama akşam gene gelecekti. Hertha mobilyaların konduğu odadan

seslenerek cevap verdiğinde çıkmak üzereydi bile; en azından, kadın arkasından sesleniyor gibi gelmişti Bloch'a. Salona girdi, ama sadece her tarafta açık duran kapılardan, garson kızın mutfakta ocak başında durduğunu görebildi; bu arada kadın yatak odasında dolaba elbise yerleştiriyor, çocuk da salondaki bir masada ödevlerini yapıyordu. Çıkarken ocağın üstündeki, taşmakta olan suyun sesini kadının seslenişi sanmış olacaktı.

Penceresi açık olduğu halde, gümrük kolcu kulübesinin içini görmek imkânsızdı; dışarıdan bakınca içerisi çok karanlıktı. Ama içeriden Bloch'u görmüş olmalıydılar; bunu kendisinin camın önünden geçerken soluğunu tutmasından anladı. Pencere ardına kadar açık olduğu halde içeride kimsenin bulunmaması mümkün müydü? Niçin 'olduğu halde'? Pencere ardına kadar açık olduğuna göre, içeride kimsenin bulunmaması mümkün müydü? Bloch ardına baktı: işte, bir bira şişesini pencerenin içinde durduğu yerden almışlardı, ardından bakabilmek için. Bir şişenin divanın altına yuvarlanışını andıran bir ses duydu. Öte yandan, gümrük kolcu kulübesinde divan olması beklenemezdi. Ancak biraz uzaklaştığında, kulübede radyo açılmış olduğunu anladı. Bloch caddenin çizdiği eğriyi izleyerek kasabaya döndü. Bir ara, rahatlamış olarak koşmaya başladı. O kadar açık seçik, o kadar yalın bir biçimde kasabaya giriyordu ki önündeki cadde.

Bir süre evlerin arasında dolaştı. Bir kafede, dükkânı işleten adam otomatik pikabın fişini takınca, birkaç plağın düğmesine bastı; plaklar çalınıp bitmeden kafeden çıkmıştı bile; dışarıda adamın fişi gene çektiğini işitti. Sıralarda, otobüsü bekleyen okul çocukları oturuyordu.

Bir sebze tezgâhının önünde durdu, ama sebzelerin arkasındaki kadının kendisine bir şey söyleyemeyeceği bir uzaklıkta kaldı. Kadın ona bakıyor, bir adım yaklaşmasını bekliyordu. Önünde duran bir çocuk bir şey söyledi, ama kadın cevap ver-

medi. Sonra arkalarından yaklaşan bir jandarma sebzelerin dibi ne yeteri kadar sokulunca kadın ona hemen bir şey söyledi.

Kasabada telefon kulübesi yoktu. Bloch postaneden bir arkadaşını aramayı denedi. Salondaki bir sıraya oturup bekledi, ama telefon bağlanmadı. Günün bu saatinde hatların yüklü olduğunu söylediler. Memur kadını azarlayıp oradan ayrıldı.

Kasabanın dışında, yüzme havuzunun önünden geçerken bisikletli iki jandarmanın kendisine doğru geldiğini gördü. Pelerinleriyle, diye düşündü. Gerçekten, karşısında duran jandarmaların sırtında pelerin vardı; bisikletten inerken de, pantolonlarındaki paça mandallarını bile çıkarmamışlardı. Bloch gene bir müzikli saate bakıyormuş duygusuna kapıldı; sanki bütün bu olanları daha önce de görmüştü. Elini yüzme havuzunun parmaklığındaki kapıdan, kilitli olduğu halde, halâ çekmemişti. "Havuz kapalı", dedi Bloch.

Jandarmalar, alışılmış karşılıkları verdiklerinde, gene de bambaşka şeyler kastediyor gibiydiler; en azından 'oradan çekilsene!' ve 'söz dinlemek' gibi sözleri çarpıtıp 'ordunun keçisi' ve 'dümdüz gitmek' yapıyor, 'sebebini açıklamak' ve 'kimlik' yerine 'saatinde açılmak' ve 'kirlilik' diyorlardı. Yoksa ne anlamı olabilirdi ki, jandarmaların kendisine ordunun keçilerinden söz edip hayvanların kapıyı açık bulunca, daha hizmete girmemiş olan kasaba havuzuna daldıklarını, burada her şeyi, hatta havuz kafeteryasının duvarlarını kirlettiklerini, onun için her şeyin baştan badana edilmesi gerektiğini, havuzun da zamanında açılamayacağını, bu nedenle Bloch'un kilitli kapıyla uğraşmayı bırakıp dümdüz gitmesi gerektiğini söylemelerinin? Yollarına devam ederken de alay eder gibi, veda kabilinden bir hareket yapmamışlar ya da en azından, vedayı biraz andıran hareketler yapmışlardı ki, bu yoldan kendisine birşeyler söylemek istiyor gibiydiler. Dönüp omuzlarının üstünden bakmıyorlardı. Gizleyecek bir şeyi olmadığını göstermek için bir süre daha çitin önünde

durup boş havuza baktı Bloch, ‘bir şey almak için önüne kadar geldiğim, açık bir dolaba bakar gibi’ diye düşündü. Havuzda ne yapmak istediğini hatırlamıyordu artık. Üstelik hava kararıyordu; kasabanın bitimindeki sosyal konutların kapı numarası ışıkları yanmıştı bile. Bloch kasaba merkezine döndü. Yanından istasyona doğru koşan iki kız geçtiğinde arkalarından seslendi. Kızlar bir yandan koşarken başlarını çevirip cevap verdiler. Karnı acıkmıştı. Otelde yemek yedi, yan odada televizyon açılmıştı bile, sesi duyuluyordu. Daha sonra bardağını alıp odaya girdi, program bitip test görüntüsü belirene kadar seyretti. Anahtarını isteyip odaya çıktı. Daha yarı uykudayken, dışarıda ışıkları sönük bir arabanın gelip durduğunu sandı. Boşu boşuna, nasıl olup da aklına ışıkları sönük bir araba geldiğini sormaya çalıştı kendine; bir ara uykuya dalmış olmalıydı.

Bloch caddeden gelen, çöp kamyonunun varil boşaltırken çıkardığı patırtı ve homurtulara uyandı; ama dışarıya bakınca anladı ki, o sırada hareket etmiş olan otobüsün otomatik kapısı kapanmıştı, biraz ileride de, mandıranın sundurmasına süt güğümleri indiriliyordu; burada, şehirden uzakta, çöp kamyonu olmazdı; yanlış anlamalar başlıyordu gene.

Bloch kapıda kızın durduğunu fark etti, kucağında bir deste havlu, en üstte de bir cep lambasıyla; daha orada olduğunu belirtmesine fırsat kalmadan, kız koridora çıkmıştı bile. Kapının arkasından da özür dilemişti, ama Bloch, aynı anda kendisi de onun arkasından seslendiğinden, kızın ne dediğini anlamadı. Ardından koridora çıktı, beriki başka bir odaya girmişti bile; Bloch odasına dönünce, abartılı bir jestle anahtarı iki kere çevirip kapıyı kilitledi. Daha sonra, bu arada birkaç oda ilerlemiş olan kıza gidip bir yanlış anlamanın söz konusu olduğunu söyledi. Kız, havluyu lavabonun üzerine koyarken, evet, dedi, bir yanlışlık oldu, demin koridorun uçundayken, otobüsün basamağındaki şoförü kendisi

sanmış olmalıydı, onun için de çıkmış olduğunu düşünerek odasına girmişti. Bloch, açık oda kapısında durmuş, demek istediğinin o olmadığını söylüyordu. Ama kız o sırada musluğu açmıştı, söylediğini tekrarlamasını rica etti. Bloch bunun üzerine odalarda çok fazla dolap, sandık, etajer olduğunu söyledi. Kız evet, diye cevap verdi, buna karşılık personel de azdı işte otelde, biraz önceki, sebebi kendi yorgunluğu olan yanlışlık da bunu gösteriyordu. Çok dolap olduğunu söylemekle onu kast etmediğini söyledi Bloch, insan odalarda doğru dürüst hareket edemiyordu sadece. Kız bununla ne demek istediğini sordu. Bloch cevap vermedi. Kız onun susuşuna kirli havluyu dertop ederek karşılık verdi, daha doğrusu Bloch havlunun dertop edilişini kendi susuşuna cevap olarak yorumladı. Kız havluyu sepete bıraktı; Bloch gene cevap vermedi, beriki de, Bloch'a bakılırsa buna tepki olarak, perdeleri açmaya başlayınca hemen daha karanlık olan koridora çıktı. "Öyle demek istememiştim!" diye seslendi kız. Bloch'un arkasından koridora seğirtti, ama sonra gene Bloch oldu onu izleyen, kız havluları öbür odalara dağıtırken. Koridorun bir kıvrımında, yere yığılmış kirli çarşaflar çıktı karşılarına. Bloch kenara çekilirken kızın kucağındaki havlu istifinden bir sabun kutusu düştü. Eve giderken mi cep fenerine gerek duyduğunu sordu Bloch. Kız bir erkek arkadaşı olduğunu söyledi, eğildiği yerden yüzü kızarmış kalkarken. Bloch otelde çift kapılı odaların da olup olmadığını sordu. "Eh, arkadaşım marangozdur," cevabını verdi kız. Bloch bir filmde bir otel hırsızının çift kapı arasında kilitli kaldığını görmüştü. "Bizde, odalardan şimdiye kadar hiçbir şey kaybolmamıştır!" dedi kız.

Aşağıda, yemek salonunda, kasiyer kızın yanında küçük bir Amerikan parası bulunduğunu okudu, bir beş sent. Tanıdıklarıysa kadını hiç Amerikalı bir askerle birlikte görmemişlerdi; Amerikalı turistler de şu sıra pek yoktu memleket-

te. Ayrıca, bir gazetenin kenarında karalamalar bulunmuştu, insanın biriyle konuşurken bir yandan çiziktirdiği cinsten. Besbelli, kadının değildi karalamalar; misafiri üzerine bir ipucu verip vermeyecekleri araştırılıyordu.

Otelci masaya gelip Bloch'un önüne müşteri kayıt fişini koydu; fiş onca zaman Bloch'un odasında durmuştu. Bloch kâğıdı doldurmaya koyuldu. Otelci biraz ileride durmuş, seyrediyordu. Dışarıda hızarın bıçağı tam o anda keresteye değmişti. Gürültüyü duyduğunda Bloch'a yasak bir şey duymuş gibi geldi.

Elindeki kayıt fişiyle durumun gerektirdiği gibi bankonun arkasına geçecek yerde, yan odaya girmişti otelci ve -Bloch'un görebildiği üzere- annesiyle konuşuyordu; sonra da, kapıyı açık bırakmasının insanda uyandırdığı beklentinin tersine, hemen gene odadan çıkmak yerine habire konuşmaya devam etti, hatta sonunda kapıyı da kapadı. Otelcinin yerine yaşlı kadın çıktı odadan. Otelci arkasından gelmemiş, yan odada kalmış, perdeleri açmıştı; bundan sonra da, televizyonu kapatacağı yerde vantilatörü çalıştırdı.

Derken öbür taraftan, elektrikli süpürgeyle kız girmişti yemek salonuna. Bloch neredeyse doğal bir biçimde, kızın aletle sokağa çıkmasını bile bekliyordu; bunun yerine kız fişi prize takıp süpürgeyi sandalyelerin, masaların altında dolaştırmaya başladı. Daha sonra otelci yan odada perdeleri gene kapayınca, annesi de odaya dönünce ve sonunda otelci vantilatörü susturunca Bloch her şeyin yeni baştan düzenine girdiği duygusuna kapıldı.

Otelciye çevrede çok gazete okunup okunmadığını sordu. "Sadece haftalık dergilerle magazinler," cevabını verdi adam. Bloch soruyu kapıdan çıkarken sorduğundan, dirseğiyle kapının kolunu bastırırken, kolunu kapının koluyla tahtası arasına sıkıştırdı. "Sonu budur işte!" diye seslendi

kız arkasından. Bloch otelcinin kıza ne demek istediğini sorduğunu işitti, tam çıkarken.

Birkaç posta kartı yazdı, ama hemen atmadı. Sonra kartları, -kasabanın dışına çıkmıştı bile- bir çitteki posta kutusuna atacakken, kutunun bir daha ancak ertesi gün boşaltılacağını okudu. Takımıyla çıktığı bir Güney Amerika turnesinde, her gittikleri yerden gazetelere bütün oyuncuların imzalarını taşıyan manzara kartlan gönderdiklerinden bu yana, Bloch yolda olduğu zaman kart yazmaya alışkındı.

Bir sınıfın çocukları geçti yanından; çocuklar şarkı söylüyordu, Bloch kartları attı. Kartlar düşünce, boş kutunun içinden yankılar duyuldu. Ama kutu o kadar küçüktü ki dünyada yankı veremezdi. Üstelik Bloch hemen yoluna devam etmişti.

Bir süre kırlardan yürüdü. Kafasına yağmurdan ağırlaşmış bir top düşeceği korkusu yavaş yavaş geçti: Sınırın yakınında orman başlıyordu. Tarafsız bölgenin ardındaki ilk gözetleme kulesini görünce döndü. Ormanın kenarında bir ağaç kütüğüne oturdu. Hemen gene kalktı. Sonra gene oturup parasını saydı. Başını kaldırıp bakındı. Arazi, düz olmasına rağmen, bu tarafa doğru öyle bir tepe oluşturuyordu ki, sanki kendisini sürüp atmaya çalışır gibiydi. Bloch burada ormanın kıyısındaydı, şurada bir transformatör kulübesi, şurada bir süt tezgâhı, şurada bir tarla, şurada birkaç kişinin karaltısı, şurada ormanın kenarında kendisi. Öyle sessiz oturuyordu ki, kendi kendinin dikkatini bile çekmez olmuştu. Daha sonra, tarladaki karaltıların köpekli jandarmalar olduğunu fark etti.

Bir böğürtlen çalısının yanı başında, yarı yarıya böğürtlenlerin altında kalmış bir çocuk bisikleti buldu. Kaldırdı. Sele oldukça yükseltilmişti, yetişkin biri binmiş gibiydi. Lastiğe birkaç böğürtlen dikeni batmıştı, ama havasını kaçıracak kadar değil. Jant tellerinin arasına giren bir çam dalı tekeri oynamaz hale getirmişti. Bloch dalı çekiştirdi. Sonra,

uzaktan jandarmalar güneşin far üstündeki parıltısını görürler diye bisikleti yere bıraktı. Ama jandarmalar köpekleriyle uzaklaşmışlardı bile.

Bloch karaltıların bir sırttan aşağı koşuşlarını seyretti; telsiz aletiyle köpeklerin plaketleri pırıldıyordu. Bu pırıldamalar bir şey mi dile getiriyordu acaba? İşaret miydiler? Yavaş yavaş önemini kaybetti pırıltılar. Daha ileride arada bir, yol yön değiştirdikçe, otomobillerin far kasnakları parlıyordu, Bloch'un yakınında bir yerde bir cep aynasının kırıkları ışıldadı, sonra patika, üstündeki mikalı mıcırın ışıltısına boğuldu. Bloch bisiklete binerken taşlar lastiklerin altından savruldu.

Kısa bir yol gitti. Sonunda bisikleti transformatör kulübesine dayayıp yoluna yürüyerek devam etti.

Süt tezgâhının yanındaki tahtaya raptiyelerle tutturulmuş sinema afişini okudu; altındaki öbür afişler parçalanmıştı. Bloch yürürken bir çiftlik evinin avlusunda ayakta duran, hıçkırığı tutmuş bir delikanlı gördü. Bir meyve bahçesinde eşekarılarınm uçuştuğunu gördü. Yol boyundaki bir ziyaret haçının önünde, konserve kutularında, çürümüş çiçekler duruyordu. Yol kenarındaki otların içinde boş sigara kutuları vardı. Kapalı pencerelerin yanında, duvarda pancurların sarkan çengellerini gördü. Açık bir pencerenin önünden geçerken burnuna leş kokusu geldi. Lokantada işletmeci kadın karşı evde dün birinin öldüğünü söyledi Bloch'a.

Bloch mutfağa, kadının yanına gidecekken, kadın kapıda karşısına çıktı, önü sıra salona yürüdü. Bloch seğirtip önüne geçti, köşedeki bir masaya yöneldi, ama kadın kapıya yakın bir masaya oturmuştu bile. Bloch tam konuşmaya başlayacakken, kadın lafı ağzından kaptı. Bloch ona garson kızın ortopedik ayakkabı giymiş olduğunu gösterecekti, ama kadın dışarıya, sokağa işaret ediyordu bile: Çocuk bisikleti iten bir jandarma geçiyordu yoldan. "O dilsiz çocuğun bisikleti bu!" dedi.

Garson kız elinde magazinlerle yanlarına gelmişti; beraberce dışarıya bakıyorlardı. Bloch kuyucudan bir daha ses çıkıp çıkmadığını sordu. Kadın söylediğinden yalnız "izne çıkma" gibi bir şey anlayıp askerlerden söz etmeye başladı. Bloch sorusunu "Dönüp geldi mi?" diye çevirdi, kadın dilsiz öğrenci konusuna geçti. Garson kız, "Bağırıp yardım bile isteyememiş!" dedi, daha doğrusu magazin dergisinde böyle bir resim altyazısı okudu. İşletmeci kadın pasta hamuruna pabuç çivilerinin karıştırıldığı bir filmden söz ediyordu. Bloch gözetleme kulelerindeki nöbetçilerin dürbünü olup olmadığını sordu; yukarıda pırıldıyan bir şey görmüştü de. "Buradan o kuleler görülmez ki!" cevabını verdi iki kadından biri. Bloch yüzlerinde kek yapmaktan kalan un izleri olduğunu gördü, özellikle kaşlarının üstünde, bir de saçlarının başladığı yerde.

Avluya çıktı, ama arkasından gelen olmayınca geri döndü. Otomatik pikabın önüne, yanında bir kişiye daha yer kalacak biçimde dikildi. Şimdi balkonun arkasına geçmiş, oturan garson kız bir bardak kırmıştı. Gürültüye mutfaktan çıkıp gelen kadın ise kıza değil, kendisine baktı. Bloch otomatik pikabın arkasındaki düğmeyi çevirip müziğin sesini kıstı. Sonra, kadın daha kapıda dururken müziğin sesini gene yükseltti. Kadın önünden geçip, salonu arşınlamak istercesine yürüdü. Bloch kadından lokantanın sahibine, çiftlik sahibine ne kadar kira ödediğini sordu. Bu soru üzerine durdu Hertha. Garson kız cam kırıklarını süpürgeyle faraşa alıyordu. Bloch Hertha'ya doğru ilerledi, kadın onun yanından geçip mutfağa girdi. Bloch arkasından girdi.

İkinci sandalyenin üstünde yatan bir kedi olduğundan, Bloch kadının yanında, ayakta durdu. Beriki çiftlik sahibinin oğlundan ve onunla ilişkisi olduğundan söz etti. Bloch pencere kenarına dikilip adam hakkında bir sürü soru sordu. Çiftlik sahibinin oğlunun ne yaptığını anlattı kadın. Sorulmasa da ko-

nuşmaya devam ediyordu. Bloch ocağın kenarında ikinci bir konserve kavanozu gördü. Arada sırada "Hmm" diyordu. Kapının sövesine asılı iş tulumunun cebinde ikinci bir cetvel gördü. Kadının sözünü kesip saymaya hangi sayıdan başladığını sordu. Beriki afalladı, hatta elma çekirdeği ayıklamayı bıraktı. Bloch kendisinin kısa bir süredir sayı saymaya, tutup ikiden başlamayı âdet ettiğini fark ettiğini söyledi. Örneğin bu sabah caddeyi geçerken az kalsın bir arabanın altında kalıyordu, çünkü ikinci araba gelene kadar yeterince zaman olduğunu düşünmüş, oysa ilk arabayı hiç mi hiç saymamıştı. Kadın bir halk deyimiyle cevap verdi.

Bloch sandalyeye yürüdü, arkasından tutup kaldırınca kedi aşağı atladı. Oturdu, ama sandalyesiyle birlikte masadan geri çekildi. Bu arada arkasında duran bir servis masasına çarptı, bir bira şişesi yere düşüp mutfak kanepesinin altına yuvarlandı. Niçin habire oturuyor, kalkıyor, gidiyor, dolaşıyor, dönüp geliyordu? Niyeti kendisiyle alay mı etmekti? Kadının bu sorularına cevap vermek yerine, elma çöpleri için yayılmış gazeteden bir fıkra okudu Bloch. Gazete önünde ters durduğundan tekleye tekleye okuyordu, öyle ki kadın öne doğru eğilip kendi okuyarak onu bu zahmetten kurtardı. Dışarıda garson kız güldü, içeride, yatak odasında yere bir şey düştü. Ardından ikinci bir gürültü gelmedi. Bloch, önce de hiçbir ses duymamıştı, kalkıp bakmaya davrandı; ama kadın çocuğun uyandığını çoktan duyduğunu, şimdi de işte yataktan indiğini, az sonra çıkıp bir dilim kek istemek için geleceğini söyledi. Ne var ki, Bloch bunun üzerine mızıldanmaya benzer bir ses duydu. Anlaşıldı ki, çocuk uykuda yataktan düşmüş, yatağın yanıbaşında, yerde uyanınca nerede olduğunu anlayamamıştı. Mutfağa gelince, baş yastığının altında birkaç sinek olduğunu söyledi çocuk. Kadın Bloch'a, ölüm nedeniyle komşu çocuklarının cenaze evde tutulduğu sürece burada yatıp kalktıklarını açıkladı: çocuklar konserve

kavanozu lastikleriyle duvardaki sinekleri vurmayı âdet etmişlerdi, yere düşen sinekleri de akşamleyin yastıkları altına koyuyorlardı.

Çocuk, eline birkaç şey tutuşturulduktan sonra -ilk verdiklerini tutamamış, düşürmüştü- yavaş yavaş sakinleşti. Bloch garson kızın, avucu açık, yatak odasından gelip sinekleri çöp kovasına attığını gördü. Kabahatin kendisinde olmadığını söyledi. Dışarıda, komşu evin önünde ekmek kamyonunun durduğunu, şoförün sokak kapısının önündeki basamaklara iki ekmek koyduğunu izledi: altta esmer, üstte beyaz ekmek. Kadın çocuğu kapıya, adamı karşılamaya gönderdi; Bloch garson kızın barda ellerini akan suya tuttuğunu işitti; kadının söylediğine bakılırsa ikide birde özür diler olmuştu. "Sahi mi?" diye sordu Bloch. Hemen ardından, çocuk iki ekmekle mutfağa döndü. Garson kızı da gördü, ellerini önlüğüne siliyordu, bir yandan bir müşteriye doğru yürürken. Ne içmek isterdi? Kim? Şimdilik hiçbir şey, oldu cevap. Çocuk salona açılan kapıyı kapamıştı.

"Şimdi yalnızız", dedi Hertha. Bloch pencerede durup komşu evi seyreden çocuğa baktı. "O sayılmaz", dedi kadın. Bloch bunu kadının bir şey söyleyeceğine işaret olarak yorumladı, ama sonra fark etti ki, kadın onun söze başlayabileceğini kastetmişti. Bloch'un aklına bir şey gelmiyordu. Ayıp bir şey söyledi. Kadın çocuğu hemen dışarı yolladı. Bloch elini kadına yakın bir yere koydu. Kadın alçak sesle çıkıştı. Bloch sertçe, kadının kolunu yakaladı, ama hemen gene bıraktı. Dışarıda, sokakta çocuğu gördü: elindeki içecek kamışıyla evin sıvasını oyuyordu.

Açık pencereden komşu evin içine baktı. Bir sedyenin üstünde ölüyü gördü; yanı başında tabut hazırdı bile. Bir köşede, bir kadın iskemleye oturmuş, bir şıra maşrapasına ekmek banıyordu; masanın arkasındaki kerevette bir delikanlı sırtüstü uyuyordu; karnına bir kedi uzanmıştı.

Bloch eve girerken az kalsın girişteki bir oduna takılıp düşecekti. Köylü kadın kapıya geldi, Bloch içeri girip kadınla konuşmaya başladı. Delikanlı doğrulup oturmuştu, ama bir şey demiyordu; kedi kaçmış, dışarı çıkmıştı. "Bütün gece nöbet tutması gerekti!" dedi kadın. Sabahleyin bir hayli sarhoş bulmuşlardı oğlanı. Ölüye döndü, duaya başladı. Bir yandan da çiçeklerin suyunu değiştirdi. "Çok çabuk oldu", dedi, "çocuğu uyandırdık, kasabaya koşsun diye." Ama sonra çocuk papaza ne olduğunu bile anlatamamış, sonunda çan da çalınamamıştı. Bloch odada soba yakmaya başlamış olduklarını fark etti; bir ara sobadaki odun devrilmişti çünkü. "Biraz daha odun getir buraya!" dedi kadın. Delikanlı iki elinde sağlı sollu taşıdığı birkaç odunla geldi, odunları sobanın yanına bırakıverdi, tozlar kalktı.

Delikanlı masanın arkasına geçip oturdu, kadın da odunları sobaya attı. "Bir çocuğumuz da başına kabak çarpınca öldü", dedi. Pencerenin önünden iki yaşlı kadın geçiyordu, içeri seslenip selam verdiler; Bloch pencere içinde siyah bir el çantası gördü; daha yeni satın alınmıştı, içine tıkılı kâğıtlar bile çıkarılmamıştı henüz. "Horlayıp uyanmasıyla ölmesi bir oldu", dedi kadın.

Bloch karşıdaki lokantanın salonunu görebiliyordu: İyice alçalmış olan güneş o kadar içlerine dalıyordu ki mekânın, yeni cilalanmış döşeme tahtaları, sandalyelerin, masaların, insanların bacakları boydan boya, sanki içlerinden ışıyormuşçasına parlıyordu; mutfakta çiftlik sahibinin oğlunu gördü, kapıya yaslanmış, kolları göğsünde, biraz ötesindeki işletmeci kadına bir şeyler söylüyordu, kadınsa hâlâ masada oturuyor olmalıydı. Güneş alçaldıkça bu görüntüler de Bloch'a daha derinmiş, daha uzaktalarmış gibi geliyordu. Gözünü alamıyordu; ancak sokakta aşağı-yukarı koşuşan çocuklar bu izlenimi kovalayabildi. Çocuklardan biri sonra bir çiçek demetiyle içeriye girdi. Kadın çiçekleri bir su bar-

dağına koyup bardağı sedyenin ayak ucuna yerleştirdi. Çocuk olduğu yerde duruyordu. Neden sonra kadın bir madeni para verdi, çocuk da çıkıp gitti.

Bloch sanki biri düşüp döşeme tahtalarını kırmış gibi bir ses duydu. Ama sadece, sobada odunlar yıkılmıştı gene. Bloch kadınla konuşmayı keseli delikanlı kerevete uzanmış, yeniden uykuya dalmıştı. Daha sonra birkaç kadın daha geldi, tespih çekip dua ettiler. Bakkal dükkânının önündeki karatahtanın tebeşirle yazılmış yazılarını sildi birisi, yerlerine portakal, karamela, sardalye yazdı. Odada alçak sesle konuşuluyor, dışarıdan çocukların gürültüsü geliyordu. Bir yarasa perdeye takılmış, bağrışmalara uyanan oğlan birçabuk kalkıp perdeye atılmıştı, ama yarasa uçup gitmişti bile.

Kimsenin canının ışıkları yakmak istemediği bir alacakaranlıktı.

Sadece karşıdaki lokantanın salonu bu arada açılmış olan otomatik pikabın ışığıyla azıcık aydınlanmıştı; ama plak seçen yoktu. Yandaki mutfağa iyice karanlık çökmüştü. Bloch akşam yemeğine davet edildi ve ötekilerle birlikte masaya oturdu.

Pencere artık kapanmış olduğu halde, odada sivrisinekler uçuşuyordu. Çocuklardan biri lokantaya gönderilip bardak altı getirmesi söylendi, sonra da karton yuvarlaklar, içlerine sivrisinek kaçmasın diye, bardakların üstüne kapatıldı. Kadınlardan biri boynundaki zincirin ucundaki takıyı kaybettiğini fark etti. Herkes aramaya başladı. Bloch masadaki yerinden ayrılmadı. Bir süre sonra, takıyı bulan kişi olma hırsı öyle bir kapladı ki içini, ötekilere katıldı. Takı odada bulunamayınca dışarıda, koridorda aramaya devam ettiler. Bir kürek devrildi, daha doğrusu, Bloch küreği iyice devrilmeden yakaladı. Delikanlı bir cep lambasıyla ışık tutuyordu, ev sahibi kadın bir gazyağı lambasıyla geldi. Bloch cep lambasını rica edip sokağa çıktı. Mıcırın üstünde iki büklüm ilerliyor-

du, ama arkasından gelen yoktu. İçeriden, holden birinin, "Takı bulundu" diye bağırdığını işitti. İnanmak istemedi, aramasını sürdürdü. Bundan sonra işittiği ise, pencerenin ardında gene dua edildiği oldu. Cep lambasını dışarıdan pencerenin önüne koyup uzaklaştı.

Kasabaya dönünce bir kafeye oturdu Bloch ve kâğıt oynayanları seyretmeye başladı. Arkasına oturduğu oyuncuyla arasında tartışma çıktı. Öbür oyuncular Bloch'tan çekip gitmesini istedi. Bloch arka odaya geçti. Dia gösterili bir konferans veriliyordu. Bir süre baktı. Güneydoğu Asya'daki misyoner hastaneleri üzerine bir konferanstı bu. Yüksek sesle lafa karışan Bloch, izleyicilerle atışmaya başladı gene. Arkasını dönüp salondan çıktı.

Dönüp gene salona girmeyi düşündü, ama girerse söyleyebileceği hiçbir şey gelmiyordu aklına. İkinci kafeye gitti. Orada vantilatörün kapatılmasını istedi. "Ayrıca ışık da çok ölgün", dedi. Garson kız yanına oturmuştu, bir süre sonra kolunu kızın omuzuna dolayacakmış gibi yaptı; kız Bloch'un niyetinin gerçek olmadığını anlayıp, daha kendisi niyetinin gerçek olmadığını belli etmeye fırsat bulamadan, geriye yaslandı. Bloch kolunu gerçekten kızın omzuna dolayarak hatasını düzeltmek istedi, ama beriki kalkmıştı bile. Bloch da kalkmaya davranınca kız uzaklaştı. Şimdi Bloch'un, kızın arkasından gitmek ister gibi yapması gerekirdi. Ama bu kadarı fazlaydı artık; oradan ayrıldı.

Oteldeki odasında şafaktan az önce uyandı. Durup dururken çevresindeki her şey bir çırpıda katlanılmaz oluvermişti. Düşündü: belli bir anda, şimdi, şafaktan az önce her şeyin bir çırpıda katlanılmaz olması mıydı, uyanmasının asıl sebebi? Üzerinde yattığı şilte içine çökmüştü, dolaplar, şifonyer çok uzağındaki duvarların berisinde duruyordu, üzerindeki tavan katlanılmaz bir yükseklikteydi. Loş oda, dışarıda koridor ve hepsinden önce dışarısı, sokak o kadar ses-

sizdi ki, dayanılır gibi değildi. Şiddetli bir bulantı kapladı içini. Hemen lavaboya kustu. Bir süre sürdü kusması, rahatlama getirmeden. Gene yatağına uzandı. Başı dönmüş değildi, tersine, her şeyi katlanılmaz bir denge içinde görüyordu. Pencereden eğilip caddenin ucuna kadar bakması işe yaramadı. Bir branda bezi sakin sakin duruyordu park edilmiş bir arabanın üstünde. İçeride, odanın duvarındaki iki su borusunu gördü, paralel gidiyorlardı, yukarıda duvarla, aşağıda döşemeyle kesiliyorlardı. Gördüğü her şey en katlanılmaz bir biçimde kesilmiş, sınırlanmıştı. Kusmak içini ferahlatmamış, tersine daha da sıkıştırmıştı. Sanki bir levye kendisini gördüğü her şeyden kanırta kanırta ayırıyordu, daha doğrusu, çevresindeki nesneler kendisinden ayrılmış, havaya kaldırılmış gibiydi. Dolap, lavabo, seyahat çantası, kapı: ancak şimdi farkına varıyordu ki, gördüğü her nesneye uyan kelimeyi çılgınca bir zora uğramışçasına aklından geçirmeden edemiyordu. Her nesnenin görüntüsünü hemen nesnenin adı izliyordu. Sandalye, elbise askısı, anahtar. Ortalığa erkenden böyle bir sessizliğin çökmesi, gürültüler dikkatini artık dağıtamasın diyeydi; her yer bir yandan böyle, çevresindeki nesneleri görebileceği kadar aydınlık, öte yandan böyle, hiçbir gürültünün dikkatini dağıtamayacağı kadar sessiz olduğundan, nesneleri sanki kendi reklamlarıymış gibi görüyordu. Gerçekten, bulantısı kimi zaman, uyuyana kadar tekrarlamadan ya da mırıldanmadan edemediği belli reklam spotlarından, moda melodilerden ya da milli marşlardan duyduğu iğrentiye benzer bir iğrentiydi. Hıçkırık tutmuş gibi nefesini tuttu. Sonra nefes alınca aynı şey gene başladı. Yeniden tuttu nefesini. Bir süre sonra işe yaradı bu, uykuya daldı.

Ertesi sabah bütün bunları bir daha gözünün önüne getiremez olmuştu. Yemek salonu toplanmıştı bile, bir vergi memuru eşyaların arasında aşağı yukarı dolaşıyor, otelciye fiyatları soruyordu. Otelci memura kahve makinesiyle bir de-

rin-dondurucunun faturalarını gösterdi; iki adamın fiyatlardan söz etmeleri Bloch'un gözünde kendi dünkü hallerini daha bir gülünçleştirdi. Bir kere karıştırdıktan sonra gazeteleri bir kenara koymuş, otelciyle bir dondurma sandığının fiyatı üzerine tartışan vergi memurunu dinler olmuştu sadece. Otelcinin annesiyle kız da geldiler; herkes bir ağızdan konuşuyordu. Bloch lafa karışıp oteldeki bir odanın döşemesinin kaça mal olduğunu sordu. Otelci mobilyaları ya başka yere taşınan, ya da oraları bütün bütün terk eden çevre köylülerinden oldukça ucuza aldığı cevabını verdi. Bloch'a bir fiyat söyledi. Bloch bu fiyatın içinde tek tek her mobilya parçasının payını öğrenmek istedi. Otelci, kıza envanteri getirtip her eşyanın hem alırken ödediği hem de sandık olsun, dolap olsun, satacak olursa isteyebileceğini düşündüğü fiyatını söyledi. O zamana kadar not almış olan vergi memuru adamın söylediklerini yazmayı bırakmış, kıza bir bardak şarap ısmarlamıştı. Bloch memnun kalmıştı, gitmek için kalktı. Vergi memuru bir eşya, örneğin çamaşır makinesi görünce, hemen fiyatını sorduğunu anlattı; eşyayı, örneğin aynı seriden bir çamaşır makinesini, bir zaman sonra gene gördüğünde gözle görülebilir niteliklerinden, örneğin çamaşır makinesini yıkama programı tuşlarının biçiminden değil, o eşyanın, örneğin çamaşır makinesinin, ilk gördüğü zaman kaç paraya satıldığından, yani fiyatından tanıyordu. Gayet tabii, fiyatı iyice yazıyordu aklına, bu suretle de hemen hemen her nesneyi yeniden görünce tanıyabiliyordu. "Ya nesne hiç para etmiyorsa?" diye sordu Bloch. Memur ticari değeri olmayan nesnelerle alışverişi olmadığını söyleyerek cevap verdi; hiç değilse, mesleği açısından yoktu alışverişi.

Dilsiz öğrenci hâlâ bulunamamıştı. Gerçi bisikleti ele geçmişti, şimdi de çevre taranıyordu, ama jandarmalardan birinin bir şeye rastladığının işareti olabilecek bir tüfek sesi gelmiyordu. En azından, Bloch'un sonradan girdiği berber

dükkânındaki paravanın arkasından duyulan saç kurutucu öyle gürültülüydü ki, dışarıdan hiçbir ses duyulmuyordu. Ensesindeki saçları kazıttı. Berber ellerini yıkarken, kız Bloch'un yakasını fırçaladı. Şimdi saç kurutucu kapatılmıştı, paravanın arkasından bir derginin sayfalarının çevrildiği işitiliyordu. Bir patırtı oldu. Ama sadece, paravanın arkasında madeni bir tasa saç maşası düşmüştü.

Bloch kıza öğle tatilinde eve gidip gitmediğini sordu. Kız kasabadan olmadığını, sabahlan trenle geldiğini söyledi; öğleyin bir kafeteryaya oturuyor ya da iş arkadaşı kızla burada, dükkânda kalıyordu. "Haftalık bilet kaça?" diye sordu Bloch hemen. Ama kız daha cevap vermeden, bunu tabii kendisini ilgilendirecek bir şey olmadığını söyledi. Gene de fiyatı söyledi kız. Paravanın arkasındaki kız sordu: "Niçin soruyorsunuz, ilgilendirmiyorsa?" Bu arada yerinden kalkmış olan Bloch paranın üstünü beklerken aynanın yanındaki fiyat listesini okudu, sonra çıktı.

Kendinde acayip bir illet fark ediyordu: Her şeyin fiyatını öğrenmek isteği. Bir bakkal dükkânının vitrininde yeni gelen malların beyazla yazılmış adlarını ve fiyatlarını görmek içini rahatlattı. Dükkânın önünde bir meyve kasasının etiketi devrilmişti. Etiketi doğrulttu. Bu hareketi birinin çıkıp bir şey almak isteyip istemediğini sormasına yetmişti. Başka bir dükkânda bir salıncaklı sandalyeyi uzun bir elbiseyle sarıp donatmışlardı. Üzerinde topluiğne takılı bir fiyat etiketi elbisenin yanıbaşında, sandalyede duruyordu. Bloch bu fiyatın sandalye için mi, elbise için mi olduğuna karar veremedi; ikisinden biri satılık olmasa gerekti. Vitrinin önünde gene, biri çıkıp sorana kadar durdu. Soruya kendi sorusuyla cevap verdi, karşı taraf, iğnenin etiketle birlikte elbiseden düşmüş olacağı cevabını verdi. Ayrıca fiyatın sandalye fiyatı olmayacağı açıktı herhalde; sandalye tabii kendi özel eşyalarıydı. Sadece bilgi almak istemiş olduğunu söyledi Bloch; bu arada yola koyulmuştu bile. Arkasından seslenerek, aynı tür salın-

caklı sandalyelerin nerede satıldığını söyledi satıcı. Kafede otomatik pikabın fiyatım sordu. İşletmeci kendisinin olmadığını, ödünç aldığını söyledi. Onu sormak istememişti Bloch, sadece fiyatını merak etmişti. Ancak adam fiyatı söyledikten sonra içi rahat etti. "Ama emin değilim", demişti adam, fiyatı söylerken. Bloch sonra kafedeki, kendi malı olduklarına göre işletmecinin fiyatlarını bileceği, öbür eşyaların fiyatını sormaya başladı. Bunun üzerine adam yapı giderleri teklif fiyatını çok çok aşmış olan yüzme havuzundan söz etmeye başladı. "Ne kadar aştı?" diye sordu Bloch. Kahveci bilmiyordu. Bloch sabırsızlandı, sordu: "Peki, verilen teklif ne kadardı?" Adam gene bir şey söyleyemedi. Ama, geçen yıl kabinlerden birinde bir ölü bulmuşlardı, ceset bütün kış orada kalmış olmalıydı. Başı bir plastik torbaya sokulmuştu. Ölen kişi Çingeneydi. Çevrede yerleşmiş birkaç Çingene vardı; kendilerine toplama kamplarında tutuklu kaldıkları için verilen tazminatla orman kıyısında kulübeler yapmışlardı. "İçleri çok temizmiş", dedi sonra. Arama sırasında orada oturanlara kayıp öğrenciyi soran jandarmalar, döşemelerin yeni yıkanmış olmasına ve hele odaların derli-topluluğuna şaşmış kalmışlardı. "Ama asıl bu derli-topluluk oldu şüpheleri kuvvetlendiren", dedi kahveci; çünkü boşuna yıkamazdı Çingeneler herhalde yerleri. Bloch yumuşamadı, tazminatın kulübelerin yapımına yetip yetmediğini sordu. Adam bu paranın ne kadar olduğunu bilmiyordu. "O zamanlar inşaat malzemesi, işçilik ucuzdu daha," dedi. Bloch bira bardağının altına yapışmış kasa fişini çevirdi merakla. "Bunun bir değeri var mı?" diye sordu sonra, elini ceketinin cebine daldırıp masanın üstüne bir taş koyarken. Adam, taşı eline almadan, böyle taşların çevrede adım başı bulunduğunu söyledi. Bloch cevap vermedi. Bunun üzerine adam taşı aldı, avucunda yuvarladı, gene masaya koydu. Yeter! Bloch taşı hemen cebine soktu.

Kapıda iki berber kızla karşılaştı. Bloch kendilerini başka bir kafeye davet etti. İkinci kız orada otomatik pikapta plak olmadığını söyledi. Bloch kızın bununla ne demek istediğini sordu. Yani oradaki aletin plakları kötüydü. Bloch önden yürüdü, kızlar arkasından geldi. İçecek bir şey ısmarlayıp ekmek paketlerini açtılar. Bloch öne eğilmiş, sohbete dalmıştı. Kızlar ona kimliklerini gösterdiler. Bloch kimlik kılıflarına elini dokundurduğunda elleri hemen terlemeye başladı. Asker olup olmadığını sordular. Kızlardan İkincisinin o akşam bir pazarlamacıyla randevusu vardı, ama dört kişi çıkacaklardı, çünkü iki kişi olunca konuşacak şey bulamıyordu insan. "Dört kişi olunca kâh biri bir şey der, kâh biri. Fıkra anlatılır." Bloch ne cevap vereceğini bilemedi. Yan salonda bir çocuk yerde emekliyordu. Bir köpek çocuğun etrafında sıçrayıp duruyor, yüzünü yalıyordu. Bankonun üstündeki telefon çaldı; o çaldığı sürece konuşmayı izleyemedi Bloch. "Askerlerin çoğu zaman parası olmaz", demişti berber kız. Bloch cevap vermedi. Kızların ellerine baktığında, tırnaklarının saç spreyinden böyle karardığını söylediler. "Üstüne oje sürmenin faydası yok, kenarları hep siyah kalıyor." Bloch başını kaldırdı. "Elbiseleri hep hazır alıyoruz." "Birbirimizin saçını kendimiz yapıyoruz." "Yazın eve giderken şafak sökmeye başlamış oluyor." "Ben yavaş dans etmeyi daha çok seviyorum." "Eve giderken yolda o kadar gırgır geçmiyoruz artık, yoksa insan konuşmasını unutuyor." Her şeyi fazla ciddiye aldığını söyledi birinci berber kız. Hatta dün istasyona giderken, meyve bahçelerinde kayıp öğrenciyi görebilir miyim, diye bakmıştı. Kimlikler Bloch'un elindeydi, geri vereceği yerde önlerine, masaya koymuştu, bakmaya hiç mi hiç hakkı yokmuş gibisinden. Selofan kılıflarda parmak izlerinin buğusunun kayboluşunu seyretti. Ne iş yaptığını sorduklarında eskiden futbolcu, kaleci olduğunu söyledi. Kalecilerin öbür oyunculardan daha uzun süre aktif

kalabileceklerini anlattı. “Zamora iyice yaşlanmıştı”, dedi. Cevap olarak kendi tanıdıkları futbolculardan söz etti kızlar. Kasabalarında bir maç olduğu zaman yabancı takımın kalesinin arkasına dikiliyor, kaleciyi alaya alıp sinirlendirmeye çalışıyorlardı. Kalecilerin çoğunun bacakları parantez gibi eğri olurdu.

Bloch, ne zaman kendisi bir şeye değinse ya da bir şey anlatsa, iki kızın da ya değindiği nesneyle, ya da onun benzeri bir nesneyle ilgili olarak kendi yaşadıkları, ya da en azından, o nesne hakkında anlatılanlardan dolayı bildikleri bir hikâyeyle karşılık verdiğini fark etti. Örneğin, kalecilik yaparken kaburgalarının kırıldığından mı söz ediyordu, karşılık olarak birkaç gün önce bıçkıevinde işçilerden birinin bir tahta istifinden düşüp aynen kaburgalarını kırdığını; Bloch daha sonra dudaklarına defalarca dikiş atıldığını söyleyince de, buna karşılık olarak televizyondaki bir boks maçından söz açıp, boksörün aynen kaşının patladığını anlatıyorlardı; Bloch bir keresinde sıçrarken kale direğine çarptığını, bu arada dilinin yarıldığını anlatınca da hemen, dilsiz öğrencinin dilinin de yarık olduğu cevabı geldi.

Ayrıca Bloch’un yabancısı olduğu nesnelerden, her şeyden önce de kişilerden, sanki bilmek zorundaymış, tanımaması düşünülemezmiş gibi söz ediyorlardı. Maria timsah derisi çantayı Otto’nun kafasına indirmişti. Amcası bodruma inmiş, Alfred’i avluya kovalamış, İtalyan aşçı kadına kayın sopasıyla dayak atmıştı. Eduard kendisini sapakta indirmişti arabadan, o da gecenin ortasında eve yaya gitmek zorunda kalmıştı; Çocuk Katili Ormanı’ndan geçip gitmişti, Walter’le Kari kendisini Yabancılar Yolu’nda yürüyor görmesinler diye, sonunda da Bay Friedrich’in hediye ettiği balo ayakkabılarını çıkarmıştı. Buna karşılık Bloch andığı her adın kim olduğunu açıklıyordu. Hatta, sözünü ettiği nesneleri bile, açıklayabilmek için tasvir ediyordu. Viktor adı geçti-

ğinde ekliyordu Bloch: “bir tanıdığım”; bir çift vuruştan söz ediyorsa, çift vuruşun ne olduğunu anlatmakla kalmıyor, berber kızlar hikâyenin devamını beklerken, onlara çift vuruş kurallarını da açıklıyordu; ve hatta, bir hakemin verdiği köşe atışına değiniyorsa, kızlara söz konusu olan köşenin bir mekânın köşesi olmadığını açıklamayı neredeyse borç biliyordu. Konuşması uzadıkça, söylediği şeyler de o kadar tabiilikten uzak görünmeye başladı Bloch’un gözüne. Yavaş yavaş, her kelime açıklanmaya ihtiyaç duyuyor gibi gelmeye başlamıştı. Cümlenin ortasında takılıp kalmamak için tetikte olması gerekiyordu. Birkaç kere, söylemekte olduğu cümlenin gerisini düşünürken dili dolaştı; berber kızların söylemekte oldukları şey dinlerken tahmin ettiği gibi bir sona eriyorsa, önce herhangi bir cevap veremez oluyordu. Birbirleriyle rahat rahat konuştukları sürece çevresini de giderek unutmuştu; yan salondaki köpekle çocuğu bile bir daha görmemişti; ama konuşurken takılıp lafı nasıl getireceğini bilemediğinde, sonra da artık daha ne söyleyebileceğini düşünürken, çevre gene dikkatini çekmeye başladı, her yerde de ayrıntılar görüyordu. Kıza sonunda, Alfred’in erkek arkadaşı mı olduğunu, dolabın üstünde hâlâ bir kayın sopası durup durmadığını, Bay Friedrich’in pazarlamacılık mı yaptığını, Yabancılar Yolu’nun, acaba yabancı uyrukluların oturduğu bir siteden geçtiği için mi adının böyle olduğunu sordu. Sorularını seve seve cevapladılar, Bloch da yavaş yavaş siyah köklü, sarartılmış saçlar yerine, boyundaki tek broş, kararmış bir tırnak, yolunmuş kaşlardaki tek sivilce, kafeteryanın boş sandalyesinin patlamış kılıfı yerine gene dış çizgiler, hareketler, sesler, bağırmalar, biçimler algılar oldu; hepsi bir araya gelmişti. Masadan devrilivermiş olan el çantasını sakin, çabuk, tek bir hareketle yakaladı. Birinci berber kız Bloch’a ekmeğinden bir parça vermek isteyip ekmeği uzatınca da, en tabii şeymiş gibi ısırdı.

Dışarıdan, arkadaşları kayıp çocuğu arayabilsinler diye okulun tatil edildiği haberini duydu. Ama topu topu birkaç şey bulabilmişlerdi; onların da, bir cep aynası dışında, kaybolanla bir ilgisi yoktu. Cep aynası plastik kılıfından ötürü çocuğun eşyası olarak belirlenebilmişti. Bulunduğu yerin çevresi büyük özenle araştırıldığı halde başka bir ipucuna rastlanmamıştı. Bloch'a bunları anlatan jandarma, Çingenelerden birinin çocuğun kaybolduğu günden beri ikameti belirsiz durumda olduğunu ekledi. Bloch, jandarmanın hem de caddenin karşı tarafındayken, durup kendisine seslenerek bunları anlatmış olmasına şaştı. Yüzme havuzunun aranmış olup olmadığını sordu. Jandarma havuzun kilitli olduğunu söyledi, kimse giremezdi oraya, Çingeneler bile.

Bloch kasabanın dışında, mısır tarlalarının neredeyse hepten çiğnenmiş olduğunu fark etti, öyle ki, kırılmış sapların arasında sarı kabak çiçekleri görülür olmuştu. Mısırlığın orta yerinde hep gölgede kaldıklarından ancak yeni yeni açmaya başlıyorlardı. Yolun her tarafına öğrencilerin koparıp, soyup ucundan dişlediği mısır koçanları yayılmıştı; yanlarında siyah, koçanından koparılmış mısır püskülleri duruyordu. Bloch daha kasabada, öğrencilerin otobüs beklerken birbirlerine siyah lif topaklan attıklarını görmüştü. Püsküller o kadar nemliydi ki, Bloch ne zaman öbeklerin üstüne bassa, bataklık toprakta gidiyormuş gibi, öbeklerden su çıkıyor ve hışırtılı sesler geliyordu. Az kalsın ezilmiş bir gelinciğe takılacaktı ayağı, kazada hayvanın dili bir hayli dışarı uğramıştı. Bloch durdu ve ayakkabısının ucuyla uzun, kandan kararmış dile dokundu: Sertti, katıydı. Gelinciği ayağıyla şarampole itti, yürümeye devam etti.

Köprüde yoldan ayrılıp dere boyunca sınıra doğru ilerledi. Yavaş yavaş derinleşiyor gibiydi dere, en azından, su gittikçe daha yavaş akıyordu. İki kenardaki fındık ağaçları ortaya doğru o kadar uzanmışlardı ki, suyun yüzü neredeyse

görünmez olmuştu. Uzaklardan ekin biçen bir tırpanın sesi geliyordu. Su ne kadar yavaş akıyorsa o kadar da bulanıklaşıyor gibiydi. Bir kıvrıma gelirken derenin akması hepten kesildi, suyun saydamlığıysa hiç kalmadı. Çok uzaktan bir traktörün, bütün bunlarla hiç ilgisi yokmuşçasına, takırdadığı işitiliyordu. İyice olgunlaşmış mürver salkımları sarkıyordu çalıların arasında. Durgun suyun üstünde küçük yağ lekeleri vardı.

Suyun dibinden arada sırada kabarcıkların çıktığı görülüyordu. Fındık dallarının uçları suyun içine girecek kadar sarkıyordu burada. Artık dışarının hiçbir gürültüsü insanın dikkatini çelemezdi. Kabarcıkların yüzeye çıkmalarıyla kaybolmaları bir oluyordu. Bir şey öyle çabuk sıçradı ki, balık olup olmadığı bile anlaşılmadı.

Bloch bir süre sonra ansızın kımıldadığında, suyun her tarafında comburtular oldu. Derenin üstündeki bir köprüye çıktı, hiç kıpırdamadan aşağıya, suya baktı. Su o kadar sakindi ki, üzerinde yüzen yaprakların üstleri kupkuru kalıyordu.

Suböceklerinin öteye beriye koşuştuğu ve daha üstte, insanın başını kaldırmasına gerek kalmadan, bir sivrisinek kümesi görülüyordu. Suyun bir yerinde hafif bir dalgalanma oldu. Bir balık sudan sıçradığında bir şapırtı duyuldu. Kıyıda bir kurbağa ötekinin sırtına binmişti. Su yüzeyindeki küçük olaylar o kadar önemli geliyordu ki, tekrarlanacak olurlarsa insan bir yandan seyrederken öte yandan öncekileri hatırlayıveriyordu. Yapraklarsa suyun üstünde öyle yavaş hareket ediyorlardı ki, insan göz kırpmadan bakmaya kalkınca gözleri yanmaya başlıyordu; öyle ya, göz kırpınca kirpiklerin hareketini yapraklarınkiyle karıştırma tehlikesi vardı. Çamurlu suda, neredeyse ta içlerine kadar sarkan dalların yansıması bile görülmüyordu.

Görüş alanının dışında bir şey vardı ki, dosdoğru aşağı-

ya, suya bakmakta olan Bloch'u rahatsız etmeye başlamıştı. Kovmak istercesine gözlerini kırpıştırdı, ama o tarafa bakmadı. Yavaş yavaş görüş alanına girdi bu şey. Bir süre algılamadan gördü; bilinci bütünüyle kör bir leke gibiydi. Sonra, gülünç bir filmde birinin, yanı sıra bir iş yapar gibi bir sandığı açması, gevezeliğe devam etmesi, sonra da bir an donakalıp gerisin geri sandığa yığılması gibi, altında, suda bir çocuk cesedi fark etti.

Bu arada caddeye dönmüştü. Sınırdan önceki son evlerin bulunduğu dönemeçte karşısına mopetli bir jandarma çıktı; Bloch onu daha dönemecin aynasında görmüştü; sonra adam gerçekten, yolda belirdi, aracına dimdik oturmuştu, beyaz eldivenliydi, bir eli gidonda, öbürü karnında; lastikler çamurlanmıştı; jant tellerine bir pancar yaprağı takılmış, pırpırlanıyordu. Jandarmanın yüzü hiçbir şeyi açığa vurmuyordu. Bloch mopetteki karaltının ardından baktıkça, kapıldığı o duygu, başını sanki yavaş yavaş bir gazete sayfasından kaldırıp pencereden dışarılara bakıyormuş duygusu, da o kadar kuvvetlendi: jandarma uzaklaştıkça uzaklaşıyor, Bloch da ona aynı ölçüde kayıtsızlaşıyordu. Aynı zamanda Bloch'un dikkatini çeken bir şey oldu: jandarmanın arkasından bakarken gördüğü şeyi, kısa bir süre için, sadece başka bir şeyle karşılaştırılacak bir şeymiş gibi görmüştü. Jandarma görüntüden çıktı, Bloch'un dikkati de iyice yüzeyselleşti. Sonra gittiği sınır lokantasında, salonun kapısı açık olduğu halde, ilk anda kimseye rastlamadı.

Bir süre durdu, sonra kapıyı bir daha açtı, içeriden gene, uzun uzadıya kapadı. Köşede bir masaya oturdu ve kâğıt oyununda kazanılan elleri saymaya yarayan boncukları sağa sola oynata oynata bekledi. Sonunda iki boncuk dizisinin arasına sokulmuş kâğıt destesini alıp karıştırdı ve kendi kendine oynamaya başladı. Yavaş yavaş oyun heyecanına kapıldı; kâğıtlardan biri elinden kayıp masanın altına düştü. Eğil-

di, o zaman, çevresine dört bir yandan sandalyeler konmuş başka bir masanın altında, işletmeci kadının çocuğunun çömelmiş olduğunu gördü. Bloch doğruldu, oyuna devam etti; kâğıtlar öyle aşınmıştı ki, her biri şişmiş gibi geliyordu eline. Komşu evin odasına baktı, sedye boştu artık; pencerenin kanatları ardına kadar açıktı. Dışarıda, yolda çocuklar sesleniyordu şimdi, masanın altındaki çocuk da sandalyeleri itip çıktı, dışarı koştu.

Garson kız avludan içeri giriyordu. Onu orada oturur görmesine karşılık verir gibi, işletmeci kadının sözleşmesini yeniletmek için şatoya gittiğini söyledi. Kızın arkasından bir delikanlı girmişti, iki elinde bira şişeleriyle dolu birer kasa taşıyordu, buna rağmen ağzını kapatmamıştı. Bloch ona bir şey dedi, ama garson kız delikanlıyla konuşmamasını, böyle ağır yük taşırken konuşamadığını söyledi. Anlaşıldığı kadarıyla biraz geri zekâlı olan delikanlı kasaları bankonun arkasına istiflemişti. Kız kendisine, "Gene külü yatağa mı döktü, dereye dökeceğine? Keçilere atlamıyor mu artık? Gene kabaklan doğrayıp doğrayıp yüzüne mi bulaştırıyor?" dedi, elinde bir bira şişesiyle kapıda dururken. Ama öteki cevap vermiyordu. Delikanlı, kız şişeyi gösterince ona doğru yürüdü. Kız delikanlıya şişeyi verdi, kapıyı açtı. Bir kedi daldı içeriye, bir sineğin ardından havaya sıçradı, hemen yuttu sineği. Kız kapıyı kapamıştı. Kapı açıkken Bloch yandaki gümrük kolcu kulübesinde telefonun çaldığını duymuştu.

Sonra, delikanlının ardı sıra şatoya yollandı Bloch; yavaş yürüyordu, çünkü onu geçmek istemiyordu; şiddetli el-kol hareketleriyle tepesindeki bir armut ağacını gösterdiğini izledi, "Arı sürüsü!" dediğini duydu ve ilk bakışta da orada, yukarıda gerçekten oğul vermiş arılar görür gibi oldu, ancak öbür ağaçlara bakınca gövdelerin yer yer yumru bağlamış olduğunu anladı. Delikanlının, sanki yumruların arı sürüsü

olduğunu kanıtlamak ister gibi, şişeyi ağacın dallarına doğru attığını gördü. Kalan bira ağacın gövdesine saçıldı, şişe otların içine, bir küme çürük armudun üstüne düştü, armutlardan da hemen sinekler, eşekarıları havalandı. Sonra Bloch delikanlının yanı sıra yürürken 'yüzme delisi' birinden söz ettiğini işitti; dün yüzerken görmüştü onu, parmakları bir hayli büzüşmüştü; sudakinin ağzını kocaman bir yumak köpük sarmıştı. Bloch delikanlıya yüzme bilip bilmediğini sordu. Ağzını iyice açıp hızla başını salladığını gördü, ama sonra 'hayır' dediğini duydu. Bloch önden ilerledi, delikanlının konuşmaya devam ettiğini işitiyordu, ama bir daha arkasına bakmadı.

Şatoya gelince kapıcı evinin camına vurdu. Pencereye o kadar yaklaşmıştı ki, içeriyi görebiliyordu. Masanın üstünde erik dolu bir lenger vardı. Kanepede yatan kapıcı yeni uyanmıştı; birtakım işaretler yaptı, Bloch nasıl cevap vereceğini bilemedi. Evet, der gibi başını salladı. Kapıcı bir anahtarla çıkıp geldi, cümle kapısını açtı, ama hemen gene arkasını dönüp önden içeriye girdi. Anahtarlı bir kapıcı! diye düşündü Bloch; gene, sanki bütün bunları sadece mecazi anlamlarıyla görmesi isteniyormuş gibi geldi. Kapıcının, kendisine binayı gezdirmek niyetinde olduğunu fark etti. Bu yanlış anlamayı gidermeye karar verdi, ama kapıcı hemen hemen hiç konuşmadığı halde, fırsat olmadı buna. Geçtikleri giriş kapısının üstüne bir alay balık kafası çivilenmişti. Bloch bir açıklama istemek için davranacak oldu, ama uygun anı gene kaçırmış olmalıydı. İçeri girmişlerdi bile.

Kitaplıkta kapıcı Bloch'a defterlerden, köylülerin eskiden derebeyine ürünün kaçta kaçını pay olarak vermek zorunda olduklarını okudu. Bu arada itaatsiz bir köylüden söz eden Latince bir yazıyı okumaya girişmiş olduğundan, Bloch adamın sözünü kesme fırsatını gene bulamadı. "Çiftlikten ayrılmak zorunda kaldı", diye okudu kapıcı, "bir süre sonra

ormanda ayaklarından bir dala asılı olarak bulundu, başına karıncalar üşüşmüştü." Serf defteri o kadar kalındı ki, kapıcı ancak iki eliyle kapatabiliyordu. Bloch binada oturan olup olmadığını sordu. Kapıcı özel mekânlara girmeye izin olmadığı cevabını verdi. Bloch bir tıkırtı duydu, ama kapıcı sadece defteri kilitlemişti. "Ladin ormanlarının karanlığı", diye ezberinden okumaya başladı kapıcı, "aklını başından almıştı". Pencerenin ardından, ağır bir elma dalından kopuyormuşçasına bir ses duyuldu. Ama yere düşüşü duyulmadı elmanın. Bloch dışarıya baktı, bahçede çiftlik sahibinin oğlunu elinde, ucundaki diş diş çıkıntılı çemberine bir çuval takılmış uzun bir sırıkla, elma toplarken gördü: Çıkıntıların kopardığı elmalar çuvala düşüyordu; aşağıda, çayırda ise işletmeci kadın duruyordu, önlüğünün eteğini açmış olarak.

Yan odada, çerçeveler içinde bir kelebek koleksiyonu asılıydı. Kapıcı topladığı kelebekleri ilaçlamaktan ellerinin nasıl leke leke olduğunu gösterdi. Gene de, birçok kelebek takılı oldukları iğnelerden düşmüştü; Bloch çerçevelerin altında, yerdeki tozu gördü. Yaklaşıp iğnelere takılı kalmış kelebek kalıntılarına baktı. Kapıcı arkasında kapıyı kapatınca, görüş alanının dışındaki bir çerçeveden bir şey düştü ve daha düşerken dağılıp toz oldu. Bloch bir tavuskelebeği gördü, hayvanın üzerini tüylü, yeşil bir pırıltı neredeyse baştan başa kaplamış gibiydi. Ne öne eğildi, ne geri çekildi. Boş topluiğnelerin altındaki yazıları okudu. Bazı pervanelerin görünüşü şimdiden o kadar değişmişti ki, altlarındaki yazılar olmasa çeşitleri anlaşılır gibi değildi. "Oturma odasında bir ceset", diye ezbere okumaya devam etti, bu arada bir sonraki odanın kapısına ulaşmış olan kapıcı. Dışarıda biri bağırdı ve yere bir elma düştü. Pencereden bakan Bloch boş bir dalın geriye fırlayışını gördü. Kadın yere düşen elmayı zedelenmiş olanları topladığı öbeğe koydu.

Daha sonra kasaba dışındaki bir okulun sınıflarından biri

geldi, kapıcı Bloch'u gezdirmeyi bırakıp açıklamalarına baştan başladı. O da bu fırsatı değerlendirip ayrıldı.

Gene yola çıkmıştı, bir posta otobüsü durağının yanında, pirinç levhasında belirtildiği üzere, kasabanın Tasarruf Sandığı'nca armağan edilmiş bir sıraya oturdu. Evler o kadar uzaktaydı ki, birbirlerinden pek farkları kalmamış gibi görünüyordu; çanlar çalmaya başlayınca kulede çanları da seçemedi. Üzerinde bir uçak o kadar yüksekten geçiyordu ki, gövdesini seçemiyordu, sadece bir kere bir pırıldama oldu. Yanında, sıranın üstünde kurumuş bir sümüklüböcek izi vardı. Sıranın altında otlar daha geceki çiğden ıslaktı; bir sigara paketinin selofanı buğulanmıştı. Solunda gördüğü şey ise... Sağına bakınca... Arkasında... Karnı acıktı, yola devam etti.

Gene lokanta. Bloch sucuk ısmarladı. Garson kız bir ekmek kesme aletiyle ekmeği, sucuğu kesti, sucuk dilimlerini bir tabağa koyarak getirdi; üstlerine biraz hardal sıkmıştı. Bloch yedi, hava kararmıştı bile. Dışarıda çocuklardan biri oynarken o kadar iyi saklanmıştı ki, bulamıyorlardı. Ancak oyun bittikten sonra, çocuğu boş caddede yürürken gördü Bloch. Tabağı önünden itti, bira altlığını da önünden itti, tuzluğu önünden itti.

Garson kız çocuğu yatmaya götürdü. Daha sonra çocuk salona gene gelip geceliğiyle oturanların arasında koşuşmaya başladı. Yerden arada bir gece kelebekleri havalanıp uçuşuyordu. İşletmeci kadın döndükten sonra çocuğu gene yatak odasına götürdü.

Perdeler kapatıldı, salon doldu. Barda birkaç delikanlı duruyordu, gülerken hep bir adım geri çekiliyorlardı. Yanlarında, ayakta, paraşüt ipeğinden mantolarını çıkarmamış kızlar duruyordu, sanki hemen gidecekmiş gibiydiler. Delikanlılardan birinin bir şey anlattığı, ötekilerin bir an donakalmış gibi durduğu, hemen sonra da hepsinin birdenbire kahkahalar atmaya başladığı görülüyordu. Oturanlar olabildiğince duvar

kenarına yerleşmişti. Otomatik pikabın kıskacının bir plağı kavradığı, kolunun plağa düştüğü görülüyor, seçtikleri plağı bekleyen birkaç kişinin sus-pus oldukları duyuluyordu; bir faydası yoktu, bir işe yaramıyordu. Ve garson kız yorgun kollarını sarkıttığında kol saatinin kayıp ceketinin kolunun altından bileğine düşüşünü, kahve makinesinin kolunun yavaş yavaş yükselişini görmek de, birisinin, açmadan önce kibrit kutusunu kulağına tutup salladığını görmek de bir işe yaramıyordu. Çoktan boşalmış bardakların ikide birde yeniden ağızlara götürüldüğü, garson kızın götüreceği bardağı kaldırıp gerçekten boşalmış olup olmadığına baktığı, delikanlıların birbirlerini şakadan tokatladığı görülüyordu. Hiçbiri işe yaramıyordu. Ancak hesabı ödemek isteyen biri seslendiğinde durum ciddiliğine kavuştu.

Bloch bir hayli sarhoştu. Çevresindeki bütün nesneler- erişebileceği uzaklığın dışındaymış gibi görünüyordu. Olan bitenden o kadar uzaktı ki, gördüğü ya da işittiği şeyin içinde kendisini hiç bulamaz olmuştu. "Havadan çekilmiş resimler gibi!" diye düşündü, duvardaki av hayvanı boynuzlarını seyrederken. Sesler arka plandan geliyor gibiydi, radyoda ayinlerden aktarılan canlı-yayınlarda duyulan öksürmeler, geniz temizlemeler gibi.

Daha sonra çiftlik sahibinin oğlu girdi içeriye. Dizlerine kadar inen bir pantolon giymişti, paltosunu Bloch'un o kadar yakınına astı ki, beriki yana eğilmek zorunda kaldı.

İşletmeci kadın çiftlik sahibinin oğlunun yanına oturdu; otururken adama ne içeceğini sorduğu ve garson kıza seslenerek siparişi verdiği duyuldu. Bir süre Bloch ikisinin aynı bardaktan içtiğini gördü; adam ne zaman bir şey söylese, kadın hemen ardından onu yandan dürtüyordu; sonra da, kadın eliyle birçabuk adamın yüzünü sıvazlarken, adamın bu eli kapıp yaladığı görüldü. Sonra kadın başka bir masaya oturdu, orada bir eliyle bir delikanlının saçlarını karıştırırken

işinin gerektirdiği hareketlere devam ettiği görüldü. Çiftlik sahibinin oğlu gene kalkmış, Bloch'un arkasındaki paltodan sigarasını almaya davranmıştı. Bloch paltonun kendisini rahatsız edip etmediği sorusuna hayır anlamında baş sallayarak cevap verirken bir süredir bakışlarını aynı noktadan ayırmamış olduğunu fark etti. Seslendi: "Hesap!" Bunun üzerine, gene kısa bir süre için, herkes ciddileşmiş görüntüsüne büründü. Başını arkaya atıp bir şarap şişesi açmaya girişmiş olan işletmeci kadın bankonun arkasında bardak yıkayıp yıkadığı bardakları suyu emen bir sünger yaygıya kapatmakta olan garson kıza bir işaret göndermişti; kız da bankoyu çevreleyen delikanlıların arasından Bloch'a doğru gelmiş, paranın üstü olarak, soğuk parmaklarıyla ıslak madeni paralar vermiş, o da bunları hemen, ayağa kalkarken cebine sokmuştu; matrak diye düşündü Bloch; belki olay sarhoş olduğu için bu kadar dolambaçlı gelmişti kendisine.

Kalkıp kapıya yürüdü; kapıyı açıp dışarı çıktı- her şey yolundaydı.

Emin olmak için bir süre öylece durdu. Arada sırada biri salondan çıkıyor, hacet gideriyordu. Başkaları, yeni gelenler, daha dışarıda, otomatik pikabın sesini duyunca melodiyi mırıldanmaya başlıyordu. Bloch oradan uzaklaştı.

Gene kasaba, gene otel, gene oda. Topu topu altı kelime, diye düşündü Bloch, rahatlamış olarak. Üst odadaki banyo küvetinden suyun boşaldığını duydu; en azından bir fokurtu, sonunda bir fıslama, şapırtı.

Ya uyumuş ya uyumamıştı ki, gene uyandı. İlk an, sanki kendi içinden çıkıp dökülmüş olduğu duygusuna kapıldı. Bir yatakta yatmakta olduğunu fark etti. Taşımaya gelmez bir halde! diye düşündü. Bir ur. Kendini birdenbire yozlaşmış bir doku gibi algılamaya başladı. Gerçek değildi artık; istediği kadar sakin sakin yatsın şurada, kasıntıdan, öğürtüden başka bir şey değildi; şu yatışı öylesine apaçık, bas bas

bağırırcasına belli ediyordu ki bunu, sığınıp kendini benzetebileceği bir görüntü bile kalmıyordu geriye. Şurada nasılsa öyleydi işte, şehevi, ayıp, yersiz, katbekat tiksindirici bir şey; toprağa gömmeli diye düşündü Bloch, yasaklamalı, yok etmeli! Vücudunu yokladığı ve her tarafının eline itici geldiği sanısına kapıldı, ama sonra anladı: kendisini algılayan bilinci o kadar şiddetlenmişti ki, bütün vücudunda hissettiği bir dokunuş duygusuna dönüşmüştü; sanki bilinç, sanki düşünceleri kendisine sataşmış, üstüne yürümüş, saldırmışlardı. Savunmasız, kendini savunamayacak bir halde yatıyordu işte; içi iğrenç bir biçimde tersyüz olmuştu: Yadırgatıcı değil, sadece tiksindirici bir başkalıktı. Bir anda olan olmuştu, bir anda doğallığını kaybetmiş, bağlamından kopmuştu. Yatıyordu işte, olur şey değildi gerçekliği; bir benzetme yoktu artık. Kendinin farkındalığı öyle güçlüydü ki, bir ölüm korkusuna kapıldı. Terliyordu. Yere bir para düşüp yatağın altına yuvarlandı; kulak kabarttı: Benzetme? Sonra uyuyakaldı.

Gene uyanış. İki, üç, dört, saymaya başladı Bloch. Durumu değişmemişti, ama uykusunda alışmış olmalıydı ona. Yatağın altına düşen parayı cebine soktu, aşağıya indi. Dikkat ederse, gözünün önünde de canlandırırsa her kelimenin güzel güzel arkası geliyordu. Yağmurlu bir ekim günü; tozlu bir pencere camı: tamam, oluyordu. Otelciye selam verdi; otelci gazeteleri çubuklarına takmaktaydı; kız mutfakla lokanta arasındaki servis penceresine bir tepsi sürdü: hâlâ yolundaydı her şey. Kendini kollarsa böyle, birbiri ardınca devam edebilirdi: her zaman oturduğu masaya oturdu; her sabah açtığı gazeteyi açtı; gazetede, Gerda T. cinayetinde önemli bir iz peşinde olunduğunu okudu. Ülkenin güneyine giden bir izdi bu, ölen kadının evinde bulunan gazetenin kenarındaki karalamalar soruşturmayı yeni bir noktaya getirmişti. Her cümlenin güzel güzel arkası geliyordu. Ondan

sonra, ondan sonra, ondan sonra... insanın içi daha şimdiden, bir süre için rahat edebilirdi.

Bir süre sonra Bloch, aslında hâlâ otelin lokantasında oturup kendi kendine, dışarıda, caddede olup bitenleri saymakta olduğu halde, bilincine bir cümlenin yerleştiğini fark etti: 'Çok uzun zaman aylak kaldı da, ondan işte.' Cümle kendisinde bir kapanış cümlesi izlenimi uyandırdığından, aklına nereden takıldığını düşündü. Daha önce ne vardı? Evet! Ondan önce, şimdi aklına geldiği üzere, şöyle düşünmüştü: 'Şutu beklemiyordu, topu bacaklarının arasından kaçırdı.' Bu cümleden önce de, kalenin arkasında durup kendisini huzursuz eden fotoğrafçıları düşünmüştü. Daha önce de: 'Arkasında biri durakalmıştı, ama sonra sadece, köpeğine ıslık çalmıştı.' Ya bu cümleden önce? O cümleden önce bir kadın düşünmüştü: Kadın bir parkta yürürken durmuş, dönmüş, arkasındaki bir şeye bakmıştı, insanın olsa olsa söz dinlemez bir çocuğa bakabileceği bir bakışla. Ya daha önce? Daha önce otelci dilsiz çocuktan söz etmiş, bir gümrük memuru tarafından sınırın yakınında ölü bulunduğunu anlatmıştı. Çocuktan önceyse, topun çizginin yakınında yere vurup zıpladığını düşünmüştü. Top düşüncesinden önce de, caddede pazarcı kadının iskemlesinden fırlayıp bir okul çocuğunun ardından koştuğunu görmüştü. Pazarcı kadından önceyse, gazetedeki bir cümle geliyordu: 'Marangoz ustası hırsızı izlerken önlüğünü çıkarmamış bulunması yüzünden engellenmiş oldu.' Ama gazetedeki cümleyi, bir dövüşte birinin arkadan gelip ceketinin yakasını dirseklerine kadar indirdiğini düşünürken okumuştu. Dövüş ise kaval kemiğini masaya çarpıp acıttığında aklına gelmişti. Ya ondan önce? Kaval kemiğini masaya çarpmasına yol açan şeyi hatırlayamadı artık. Bu olayda daha önce ne olduğunu gösterecek bir ipucu aradı: Yaptığı hareketle mi ilgiliydi? Yoksa acıyla mı? Yoksa masayla kaval kemiğinin çarpışmasından çıkan sesle mi?

Ama gerisi gelmiyordu. Sonra önündeki gazetede bir daire kapısının fotoğrafını gördü: Ardında bir ceset olduğundan kırılması gerekmişti. Demek bu daire kapısıyla, diye düşündü, başlamıştı, kendini 'Çok uzun zaman aylak kalmıştı da, ondan işte' cümlesinde yeniden bulduğu dizi.

Bir süre her şey yolunda gitmişti, sonra; konuştuğu insanların dudak hareketleri kendilerinden duyduğu şeylerle örtüşüyordu; binaların sadece cephesi değildi var olan; mandıranın yük sundurmasından ağır un çuvalları depoya taşınıyordu. Birisi yolun ta aşağısından seslendiğinde, sesi gerçekten, ta aşağıdan geliyormuş gibi duyuluyordu; karşı kaldırımdan geçen insanlara fondaki yürüyüşleri için para ödeniyora benzemiyordu; gözünün altında yara bandı olan delikanlının yarası kabuk bağlamıştı gerçekten; yağmur ise sadece görüntünün ön planında değil, görüş alanının bütününde yağıyor gibiydi. Bloch sonra kendini bir kilisenin önünde, saçak altında buldu. Bir yan sokaktan buraya çıkmış, saçağın altına dikilmiş olmalıydı yağmur başladığında.

Dikkatini çekti: kilisenin içi sandığından daha aydınlıktı. Bunun için, hemen oturuverdiği sıradan üzerindeki tavan resmini seyredebiliyordu. Bir süre sonra çıkardı: resim otelin bütün odalarına konmuş olan broşürde de vardı. Kasaba ve çevresinin caddeleri, yolları çizili olduğu için cebine attığı broşürü çıkardı, resmin ön ve arka planının değişik ressamların işi olduğunu okudu; ön plandaki figürler çoktan bittiğinde, öbür ressamın arka planı hâlâ boyamakta olduğu yazılıydı. Bloch başını broşürden kaldırıp yukarıya, tonoza baktı; figürler, kendilerini tanımadığı için -herhalde İncil Hikâyesi'nde geçen birtakım kişilerdi- canını sıkıyorlardı; gene de dışarıda yağmur hızlandıkça hızlanırken yukarıya, tonoza bakmak hoş bir şeydi. Resim kilisenin bütün tavanını kaplıyordu; arka plan oldukça bulutsuz, neredeyse tekdüze mavilikte bir gökyüzüydü; yer yer bir-iki öbek bulut görülü-

yordu; bir yere, figürlerin hayli tepesinde bir yere bir kuş çizilmişti. Bloch ressamın kaç metrekare yer boyaması gerektiğini tahmin etmeye çalıştı. Maviyi böyle düzgün boyamak güç mü olmuştu? Bu mavi öyle açık bir maviydi ki, herhalde boyayı beyazla karıştırmak gerekmişti. Peki, boyayı karıştırırken mavinin tonunun günden güne değişmemesine özen göstermek gerekmiş miydi? Arka plan göğe benzediyse, bu iş boya bir çırpıda, olabildiğince büyük bir fırçayla, hatta belki bir süpürgeyle, henüz kurumamış olması gereken sıvaya sürüldüğü için olmamıştı, hayır diye düşündü Bloch, mavisinde küçük değişiklikler olan, gerçek bir gökyüzü boyaması gerekmişti ressamın, ama bu değişiklikler boyayı karıştırırken olmuş hatalar sanılacak kadar belirgin olmamalıydı. Gerçekten, arka plan gökyüzüne benziyorduysa bu, insan arka planda gökyüzü görmeye alışık olduğu için değildi, hayır, gökyüzü oraya çizgi çizgi resmedildiği içindi. O kadar büyük bir kesinlikle boyanmış ki gökyüzü, diye düşündü Bloch, neredeyse kalemle çizilmiş gibi geliyor insana; en azından, ön plandaki figürlerden çok daha titiz bir kesinlikle çizilmiş gibi. Kuş resmini öfkesinden mi eklemişti acaba? Hem bakalım, kuşu hemen işin başındayken mi yapmıştı, yoksa sonra, bitirince mi? Arka planın ressamı hayatından bir hayli bezmiş biri miydi acaba? Öyle olduğunu gösterir hiçbir şey yoktu, Bloch'a da hemen gülünç geldi bu yorum. Zaten, resimle uğraşması olsun, gidip gelmeleri, şurada burada oturmaları, çıkmaları, girmeleri olsun, bahaneden başka bir şey değilmiş gibi göründü gözüne. Ayağa kalktı: "Dikkati dağıtmaca yok!" dedi kendi kendine. Sanki söylediğinin tersini göstermek ister gibi de, dışarıya çıktı, hemen caddeyi geçip bir evin girişine daldı, orada yağmur dinene kadar boş süt şişelerinin yanında, meydan okur bir tavırla, ama gelip kendisinden hesap soran kimse olmaksızın dikildi, bir kafeye girdi, bir süre orada bacaklarını uzatıp, ama takı-

lıp düşen, sonra kendisiyle kavga etme lütfunu gösteren bir kimse çıkmaksızın oturdu.

Dışarıya baktığında pazar meydanından, içinde bir okul otobüsünün durduğu dörtgen bir parçayı görüyordu; kafenin içinde, sağda ve solda duvarların oluşturduğu dörtgenler vardı: Üstünde bir demet çiçek olan ve yanmayan bir soba, öbür tarafta, üstüne şemsiye asılmış bir elbise askılığı. Gördüğü başka bir dörtgenin içinde otomatik pikap duruyordu, pikabın içinde ışıklı bir nokta yavaş yavaş geziniyor, sonra seçilen numaranın üstünde duruyordu; yanıbaşında sigara otomatı, üzerinde gene bir demet çiçek; sonra gene, bankonun arkasındaki kafeteryacının bulunduğu bir dörtgen: Adam yanında duran garson kıza bir şişe açıyor, kız da şişeyi tepsiye koyuyordu; sonunda da kendisinin bulunduğu dörtgen: Bacaklarını uzatmış halini, pabuçlarının ıslak, kirli burunlarını; ayrıca masanın üstündeki devasa kül tablasını, yanında daha küçük bir çiçek vazosunu ve şu anda kimsenin oturmadığı yan masadaki dolu şarap bardağını içeren bir görüntü. Dışarıdaki meydana baktığı açı, şimdi okul otobüsü kalktıktan sonra fark ettiği üzere, kartpostallardaki bakış açısının neredeyse tıpatıp aynısıydı: Şurada, süslü çeşmenin yanı başındaki Veba Sütunu'ndan bir parça; ötede, resmin kıyısında bir bisiklet bağlama demirinin ucu.

Bloch'un sinirleri ayağa kalkmıştı. Dörtgenlerin içinde ayrıntıları rahatsız edici bir belirginlikle görüyordu: Sanki gördüğü tek tek şeyler bütünün yerini tutar gibiydiler. Gene, ayrıntıların isim yazılı tabelalar olduğu izlenimine kapıldı. 'Işıklı yazılar', diye düşündü. Böyle olunca garson kızın tek klips küpeli kulağını kızın kendisini belirten bir işaret olarak görüyordu; yan masadaki aralık kalmış ve içinde puanlı bir başörtüsü seçebildiği el çantası ise, daha geride oturan Ve elinde bir kahve fincanı tutan, öbür eliyle, olsa olsa arada sırada donup kalan bir görüntü halinde, bir magazinin sayfala-

rını birçabuk çeviren kadının yerine geçiyordu. Bankonun üzerindeki, iç içe konmuş dondurma kâselerinin oluşturduğu kule kahvecinin kendisine yapılmış bir benzetme gibiydi, elbise askılığının altına gelen yerdeki su birikintisiyse, üzerinde asılı şemsiyeyi temsil ediyordu. Oturanların başlarını göreceğine duvardaki, başlar hizasına gelen kirli yerleri görüyordu Bloch. Öyle huzursuzdu ki, garson kızın şimdi aplikleri söndürmek için çektiği kirli kordona -dışarıda ortalık gene biraz aydınlanmıştı- sanki bütün bu duvar ışıkları bir eziyetmiş, özellikle kendisine yöneltilmiş bir eziyetmiş gibi baktı. Başı da ağrıyordu, yağmurda kaldığı için.

Bunca taciz edici ayrıntı şekilleri ve bu şekillerin oluşturduğu çevreyi kirletiyor, bütünüyle bozuyor gibiydi. İnsan ancak, hepsini tek tek adlandırıp bu adları da şekillerin kendilerine karşı küfür olarak kullanarak korunabilirdi. Bankonun arkasındaki kafeteryacıya dondurma kâsesi denebilirdi, garson kıza ise, kendi kulak memesindeki bir delikten ibaret olduğu söylenebilirdi. Aynı biçimde, magazin okuyan kadına: Sen, el çantası! demek geliyordu insanın içinden. Yan masadaki, sonunda arka salondan dönüp gelmiş ve ayakta, bir yandan hesabı öderken, şarabı başına diken adama ise: Sen, pantolon lekesi! demek, ya da şimdi, bardağı boşaltıp masaya koymuş çıkarken ardından seslenip, kendisinin bir parmak izi, kapı kolu, palto yırtmacı, yağmur birikintisi, paça mandalı, oto çamurluğu vs. olduğu haykırılabilirdi, ta ki dışarıdaki görüntü bisikletine binip resimden çıkana kadar... Hatta sohbetler, hele konuşanların kullandığı, Ya?, Ha! gibi ünlemler o kadar taciz edici geliyordu ki, insan bunları yüksek sesle tekrarlamak istiyordu, alay olsun diye.

Bloch bir kasaba gidip iki sucuklu sandviç aldı. Lokantada yemek istemiyordu, çünkü parası yavaş yavaş kıtlaşmaktaydı. Yan yana bir sırığa asılmış sucuk çeşitlerine baktı, sonra satıcı kadına hangisinden keseceğini gösterdi. İçeriye,

elinde bir pusula olan bir çocuk girdi. Gümrük kolcusunun, çocuk cesedini önce suyun getirdiği bir şilte sandığını söylemişti kadın o sırada. Bir mukavva kutudan iki sandviç alıp yandan kesti -bıçağı sonuna kadar daldırmadan. Sandviçler o kadar bayattı ki, bıçak girerken kıtırtısını duymuştu Bloch. 'Kadın sandviçleri açtı, aralarına sucuk dilimlerini koydu. Bloch zamanı olduğunu, önce çocuğun istediğine bakmasını söyledi. Çocuğun pusulayı hiçbir şey söylemeden uzattığını gördü. Satıcı kadın eğildi, okudu. Sonra, satırla kestiği et tahtadan kayıp döşemenin taşına düştü. "Şap!" dedi çocuk. Et düştüğü yerde kalmıştı. Kadın kaldırdı, bıçağın sırtıyla temizleyip sardı. Dışarıda okul çocuklarını görüyordu Bloch, yağmur artık yağmadığı halde açık şemsiyelerle yürüyorlardı. Çocuğa kapıyı açtı, kadının sucukların ucundan bağırsağı soyup dilimleri ikinci sandviçin içine yerleştirmesini seyretti.

İşlerin kötü gittiğini söylüyordu satıcı. "Evlerin hepsi dükkânla birlikte caddenin aynı tarafında; böyle olunca, birincisi, karşı tarafta oturan olmadığı için burada dükkân olduğunu gören olmuyor, İkincisi, gelip geçenler hiç karşı kaldırımdan yürümediklerinden dükkânın dibinden geçip gidiyor, burada dükkân olduğunu gene fark etmiyor, hele vitrin de yandaki evlerin oda pencerelerinden pek büyük olmayınca."

Bloch insanların, ötesi açık arazi olduğu ve daha çok güneş aldığı halde, niçin karşı kaldırımdan gitmediklerine şaşırdı. Herhalde evlerin yanından gitmek diye bir ihtiyaç olsa gerek! dedi. Cümlenin ortasında konuşmaktan bıkkınlık geldiği için sözünün gerisini ancak mırıl mırıl getirebilmiş, kadın da hepsini anlamamıştı, cevap olarak zaten bir nükte beklemişçesine güldü. Dükkânın içi şimdi, vitrinin önünden birkaç kişi geçerken gerçeklik kazanmış, insana nükte gibi gelen koyulukta bir karanlığa bürünmüştü.

Birincisi... İkincisi... diye tekrarladı Bloch, kadının söylediklerini kendi kendine; olacak iş gibi görünmüyordu gözüne, insanın konuşmaya başlayıp cümlesinin sonunda ne söyleyeceğini önceden bilmesi. Sonra sucuklu sandviçleri, dışarıda yürürken yedi. Sanlı oldukları yağlı kâğıdı atmak için buruşturdu. Çöp kutusu yoktu yakınında. Bir süre elinde kâğıtla bir şu yöne, bir bu yöne gitti. Kâğıdı ceket cebine koydu, sonra gene çıkardı, sonunda çitin aralıklarından bir meyve bahçesine attı. Hemen tavuklar koşup geldi her taraftan, ama kâğıt topu gagalamadan geri döndüler.

Önünde üç adamın çaprazlamasına caddenin karşısına geçtiğini gördü, ikisi üniformalıydı, ortadaki siyah bir pazar kostümü giymişti, kravatı rüzgârdan ya da hızlı koşmaktan arkaya atılmış, omuzundan aşağıya sarkıyordu. Bloch jandarmaların Çingene'yi jandarma karakoluna sokuşlarını seyretti. Kapıya kadar yan yana yürümüşlerdi, Çingene ise, görüldüğü kadarıyla jandarmaların arasında serbest davranıyor, onlarla konuşuyordu; ama jandarmalardan biri kapıyı itip açınca, öbürü arkadan Çingenenin dirseğine, tutmadan, hafifçe dokundu. Çingene omzu üstünden geriye, jandarmaya bakıp dostça gülümsedi; gömleğinin kravat düğümü altındaki düğmesi açıktı. Bloch'a öyle geldi ki, Çingene koluna dokunulduğunda, jandarmaya ancak çaresiz bir dostlukla bakabilecek kadar kapana kısılmış bir durumdaydı.

Bloch arkalarından binaya girdi; postane de buradaydı; bir an için, el âlemin içinde sucuklu sandviç yediği görülürse, kimsenin aklına bir işe karışmış olacağı gelmez, sandı. 'Karışmış olmak mı?' Burada, Çingene'nin karakola getirilişinde hazır bulunuşunu herhangi bir davranışıyla, örneğin sucuklu sandviç yiyerek, haklı göstermek zorunda olduğunu daha baştan kafasından silmeliydi. Ancak sorguya çekilir, suçlanırsa gerekçe gösterebilirdi; sorguya çekilebileceğini daha düşünmekten bile kaçınmak zorunda olduğuna göre, bu

durum için önceden gerekçe hazırlamayı da aklına bile getirmemeliydi; söz konusu değildi bu durum. Demek, kendisine Çingene'nin götürülüşünü seyredip seyretmediği sorulursa, inkâr etmesi, sucuklu sandviç yediği için dikkat etmediğini söylemesi gerekmezdi, bu olaya şahit olduğunu kabul edebilirdi. 'Şahit mi?' diye kendi düşüncesini kesti Bloch; bir yandan postanede telefonun bağlanmasını bekliyordu; 'kabul etmek mi?' Bu kelimelerin kendisi için bir anlam taşımayan olayla ne ilgisi vardı? Bunlar olaya, Bloch'un özellikle inkâr etmek istediği önemi yakıştırmıyor muydu?, 'İnkâr etmek mi?' diye kesti gene. İnkâr edilecek bir şey yoktu. Kendini iyi kollamalıydı kelimelerden, söylemek istediği şeyleri sanık ifadesi gibi bir şeye çeviriyorlardı.

Telefon kulübesine çağrıldı. Hâlâ, ifade vermek istermiş izlenimini uyandırmaktan kaçınma düşüncesi içindeydi ki, ahizeyi mendiline sararak tuttuğunu fark etti. Biraz şaşırmış olarak mendili cebine soktu. Dikkatsizce konuşmak üzerine düşünürken, nasıl olmuştu da mendile atlamıştı? Telefonda, konuşmak istediği arkadaşının takımıyla birlikte pazar günkü önemli maçtan önce kampa çekildiği ve kendisine telefonla ulaşılamayacağı haberini aldı. Bloch posta memuru kadına başka bir numara verdi. Kadın önce yaptığı konuşmayı ödemesini istedi. Bloch parayı verdi, bir sıraya oturup ikinci konuşmayı bekledi. Telefon çaldı, ayağa kalktı. Ama bir kutlama telgrafı gelmişti sadece. Memur kadın metni yazdı, kelime kelime okuyarak onaylattı. Bloch aşağı, yukarı dolaşıyordu. Postacılardan biri dönmüştü, memur kadının önünde yüksek sesle hesap çıkarıyordu. Bloch oturdu. Dışarıda, caddede şimdi, öğleden hemen sonra dikkatini dağıtacak bir şey yoktu. Bloch sabırsızlandı, ama belli etmedi. Postacının, Çingene'nin o gün bu gündür gümrükçülerin sınır yakınındaki bir korunağında saklanmış olduğunu anlattığını duydu. "Onu kim olsa söyler!" dedi Bloch. Postacı ona döndü, sustu.

Şu haber niyetine sattığı şeyi, diye devam etti Bloch, insan daha dün, önceki gün, daha önceki gün gazetede okuyabilirdi. Bir şey ifade etmiyordu anlattığı, hiç, ama hiçbir şey. Postacı, Bloch daha konuşurken ona sırtını dönmüş, alçak sesle memur kadınla konuşmaya başlamıştı, Bloch'a yabancı filmlerin zaten anlaşılmaz nitelikte kalmaları gerektiği için çevrilmeyen yerlerindeki mırıltılar gibi geldi bu. Bloch söylediğini iletemez olmuştu. Birden, 'söylediğini iletemez olduğu' yerin şurası burası değil, postane olduğu gerçeği gözüne gerçek gibi değil de, kötü bir nükte gibi göründü. Eskiden beri, örneğin spor muhabirlerinden duydukça ifrit olduğu cinsten bir kelime oyunu gibi. Daha postacının Çingene üzerine anlattıkları bile kaba bir laf dokundurma, beceriksizce bir anıştırma gibi gelmişti, gene kutlama telgrafı da o kadar sıradan kelimeler içeriyordu ki, basbayağı o anlamda kullanılmış olamazlardı. Ve anıştırma olan sadece ne söylendiği değildi, çevresindeki nesnelerin ona bir şeyler belli etmesi de isteniyordu. 'Sanki bana göz kırpıp işaret veriyorlar gibi!' diye düşündü Bloch. Öyle ya, mürekkep hokkasının koca kapağının yanda, kurutma kâğıdının üstünde duruyor olması ne anlam taşırdı ki, hem kurutma kâğıdının kürsüye, üstünde sadece birkaç iz okunduğuna göre, yeni, daha bugün konmuş olması ne demekti? Sonra, 'okunduğuna göre' yerine 'okunsun diye' demek gerekmez miydi? Yani izler *okunsun* diye miydi? Şimdi de posta memuru ahizeyi kaldırmış, kutlama telgrafını kodluyordu. Bu arada ne anıştırmalar yapıyordu? Karşısındakine 'En iyi dilekler' yazdırmasının ardında ne vardı? 'Candan selamlar': bu ne demek oluyordu? Nelerin karşılığıydı bu basmakalıp laflar? 'Gurur duyan nine ve dede' kimlerin kod adıydı? Bloch daha sabahleyin, gazetedeki küçük, 'Niçin telefon etmiyorsun?' metinli reklamı hemen bir tuzak olarak yorumlamıştı.

Postacıyla memur kadının her şeyden haberi olduğu sanı-

sına kapıldı. ‘Memur kadınla postacı’, diye düzeltti aklından geçeni. Şimdi, daha güpegündüz şu berbat kelime oyunu hastalığına yakalanmıştı. ‘Güpegündüz mü?’ Bir şekilde diline takılmış olmalıydı bu deyiş. Matrak buluyordu, nahoş bir matraklığı vardı. Ama cümledeki öbür kelimeler daha mı az nahoştu? İnsan kendi kendine ‘hastalık’ dese, birkaç tekrardan sonra bu lafa gülmekten başka bir şey gelmezdi elinden. ‘Bir hastalığa yakalanıyorum’: gülünç. ‘Hasta oluyorum’: bir o kadar gülünç. ‘Memur kadın ve postacı’; ‘Postacı ve memur kadın’; ‘Memur kadın ve postacı’: başlı başına bir matraklık. Şu, postacıyla memur kadın fıkrasını biliyor musunuz? ‘Her şey insana bir başlık gibi geliyor’ diye düşündü Bloch: ‘Kutlama Telgrafı’, ‘Mürekkep Hokkasının Kapağı’, ‘Yerdeki Kurutma Kâğıdı Kırpıkları’. Üzerine çeşitli damgaların asılı olduğu askıyı kalemle çizilmiş gibi görüyordu. Uzun uzun bu askıya baktı, ama neresinin matrak olması istendiğini bulamadı; öte yandan, matrak bir tarafı da olmalıydı: Yoksa ne diye kalemle çizilmiş gibi görünsündü gözüne? Yoksa bu da gene bir tuzak mıydı? Bloch’a yanlış bir şey söyletmek miydi, bu nesnenin yerine getirmesi gereken hizmet? Şu ıstampa size ne diyor? Şu doldurulmuş çeki görünce ne düşünüyorsunuz? Çekmeceyi çekmek sizde hangi çağrışımı yapıyor? Bloch sanki salonun envanterini çıkarması bekleniyor duygusuna kapıldı, öyle ki sayarken durakladığı ya da atladığı nesneler ipucu olarak kullanılabilsindi. Postacı hâlâ omzunda asılı çantaya vurdu avucuyla. ‘Postacı çantaya vuruyor ve çantayı omzundan indiriyor’ diye düşündü Bloch, kelime kelime. ‘Şimdi çantayı masaya koyuyor ve paket odasına giriyor.’ Bu olayları, gözünün önüne ancak böyle getirebilirmiş gibi, kendi kendine tasvir etti, bir radyo muhabiri dinleyicilere anlatırmış gibi. Bir süre sonra işe yaradı.

Yürürken durdu, çünkü telefon çalmıştı. Her telefon çalı-

şında olduğu gibi, gene bir an öncesinden içine doğduğunu sandı. Memur kadın ahizeyi kaldırdı, sonra kabine doğru bir işaret yaptı. Bloch daha kabine girer girmez, acaba el işaretini yanlış mı anladığını sordu kendine, belki hiç kimseye yönelik değildi işaret. Ahizeyi kaldırdı, telefona, arayanın o olduğunu bilmişçesine, ön adıyla çıkan eski karısından post-restant olarak biraz para göndermesini rica etti. Garip bir susuş izledi bunu. Bloch kendisine yönelmiş olmayan bir fısıltı işitti. "Neredesin?" diye sordu kadın. Ayazda kaldığını, ayaklarının üşüdüğünü söyledi Bloch ve çok matrak bir şeye güler gibi güldü. Kadın cevap vermedi. Bloch fısıltıyı gene duydu. "Çok güç", dedi kadın. "Niçin?" diye sordu Bloch. Kadın bu sözü kendisine söylemediği cevabını verdi. "Parayı nereye göndereyim?" O destek olmazsa yakında meteliğe kurşun atar hale geleceğini söyledi Bloch. Kadın susuyordu. Sonra karşı tarafta telefon kapatıldı.

'Bıldır yağan kar', diye düşündü Bloch beklemediği bir anda, kabinden çıkarken. Ne kastedilirdi bununla? Gerçekten, duymuştu: sınır boyunda ormanın çalıları o kadar yaban, o kadar sıktı ki, yaz başında bile altlarında öbek öbek kara rastlanabilirdi. Ama bunu kastetmiş değildi. Üstelik ne işi vardı insanın çalılığın içinde? 'İşi olmak mı?' Bununla ne demek istiyordu? 'Ne diyorsam onu', diye düşündü Bloch.

Tasarruf Sandığı'nda, çoktandır yanında gezdirdiği bir dolarlık banknotu bozdurdu. Bir Brezilya banknotunu da bozdurmaya çalıştı, ama banka bu dövizi almıyordu; üstelik kur çizelgeleri de yoktu.

Bloch içeriye girdiğinde memur madeni paraları sayıyor, kağıtla silindir şeklinde sarıp üstlerine paket lastiği geçiriyordu. Bloch banknotu bankoya bıraktı. Yanda müzikli bir saat duruyordu; ancak yeniden bakınca anladı Bloch, bunun hayır amacıyla para toplamak için konmuş bir kumbara ol-

duğunu. Memur başını kaldırıp baktı, ama saymaya devam etti. Bloch som beklemeden parayı camın altından öbür tarafa sürdü. Memur ruloları yan tarafta istifliyordu. Bloch eğildi, banknotu üfleyerek memurun masasına düşürdü, memur da alıp açtı, elinin kenarıyla düzeltti, parmak uçlarıyla yokladı. Bloch adamın parmak uçlarının oldukça siyah olduğunu gördü. Arka odadan ikinci bir memur geldi; şahit olabilmek için, diye düşündü Bloch. Dolara karşılık verilen madeni paraları -tek bir banknot bile yoktu aralarında- bir zarfa koymasını rica ederek camın altından geriye itti. Memur paraları, daha önce ruloları istiflediğinden farklı olmayan hareketlerle bir zarfa koyarak gene Bloch'a itti. Bloch herkes parasının zarfa konmasını istese, bankanın uzun vadede nasıl iflasa sürüklenebileceğini düşündü; aynısı bütün öbür alışverişlerde de yapılabilirdi: Ambalaj malzemesi kayıpları işletmeleri yavaş yavaş iflas talebinde bulunmaya zorlardı belki. En azından, düşünmesi hoştu.

Bir kırtasiyeciden çevrenin yürüyüşçüler için hazırlanmış bir haritasını aldı; iyice sardırdı haritayı, bir de kurşunkalem aldı; kalemi küçük bir kesekâğıdına koydurdu. Elinde ruloyla yoluna devam etti; şimdi öncekinden, eli boşken olduğundan daha zararsız hissediyordu kendini.

Kasabanın dışına çıkar çıkmaz, çevreye yukarıdan bakabileceği bir yerde bir sıraya oturdu, haritadaki ayrıntıları kurşunkalemle izleyerek önündeki arazinin ayrıntılarıyla karşılaştırmaya koyuldu. İşaretler: bu yuvarlaklar düzyapraklı, bu üçgenler iğneyapraklı ormanı gösteriyordu, insan haritadan başını kaldırınca da, bunların doğru olduğuna şaşıyordu. Şurada, ileride arazi batak olmalıydı; şurada bir heykel, şurada bir demiryolu üst geçidi olmalıydı. İnsan bu şose boyunca yürürse şurada karşısına bir köprü çıkacaktı, şuradaysa bir orman yoluna varacak, sonra dik yokuş tırmanacaktı, ama yokuşun tepesinde biri olabilirdi, öyleyse bu

yoldan sapıp şu tarladan geçmeliydi, şu ormana doğru yürüyecekti, şansına, iğneyapraklı bir ormandı bu, ama ormandan gelen birkaç kişiyle karşılaşılabilirdi, demek tabana kuvvet, bayır aşağı şu çiftliğe doğru koşması gerekecekti, şu samanlığın yanından geçecek, şu dere boyunca koşacak, şu noktada karşıya atlayacaktı, çünkü şuradan bir jeep gelebilirdi üstüne, sonra zikzak çizerek tarla parsellerinin arasından koşacak, şu yeşil çiti geçip yola çıkacaktı, o sırada bir kamyon geçiyor olacaktı, kamyonu durduracaktı, artık güven içindeydi. Bloch durakladı. "Cinayet söz konusu olunca insan bir düşünceden öbürüne atlıyor", demişti bir filmde birisi.

Haritada, arazide olmayan bir dörtgen bulunca içi rahat etti: Orada olması gereken ev yoktu, bir kıvrım yapan yol ise gerçekte düzdü Bu tutarsızlık sanki işine yarayabilirmiş gibi geldi Bloch'a.

Tarlaların birinde bir adama doğru koşan köpeği izliyordu; sonra, bir süredir köpeği değil, adamı izlemekte olduğunu fark etti, birinin önünü kesmek ister gibi hareket ediyordu. Şimdi adamın arkasında bir çocuğun durduğunu görüyordu; bunun üzerine, alışılageldiği gibi adamla çocuğu değil, uzaktan tepiniyor gibi gözüken çocuğu izlediğini fark etti; ama sonra anladı ki, çocuğun bağırışlarıydı tepinme izlenimi uyandıran. Bu arada adam köpeği tasmasından yakalamıştı bile, sonra da üçü, köpek, adam, çocuk aynı yöne doğru yürümüşlerdi. 'Kime yönelikti bu olanlar?' diye düşündü Bloch.

Önünde, yerde başka bir görüntü: Bir ekmek kırıntısına yaklaşan karıncalar. Gene karıncaları değil, tersine, ekmek parçasına konmuş sineği izlediğini fark etti.

Gördüğü her şey tam anlamıyla çarpıcıydı. Görüntüler insana tabii gelmiyordu, sanki onun için mahsus yapılmış gibiydiler. Bir şeye hizmet ediyorlardı. İnsan baktığı zaman,

kelimesi kelimesine, gözüne çarpıyorlardı. ‘Radyo istasyonlarının gönderdiği tanıtma işaretleri gibi’, diye düşündü Bloch. Komutlar gibi! Gözlerini kapatıp bir süre sonra gene bakınca, her şey harfi harfine değişmiş gibi görünüyordu. Gördüğü parçaların kenarlan bulanıktı, titreşiyordu.

Bloch oturduğu yerden kalkar kalkmaz, doğru dürüst ayakta bile durmadan, hemen yürümeye koyulmuştu. Bir süre sonra durdu, sonra durduğu yerden hemen koşmaya başladı. Hızla depara kalktı, sonra birden durdu, yön değiştirdi, düzgün bir koşu tutturdu, derken ayak değiştirdi, gene ayak değiştirdi, durdu, şimdi gerisin geriye koştu, geri koşudayken yön değiştirdi, ileriye doğru koşmaya devam etti, gene geri koşuya geçti, geri geri yürümeye koyuldu, yön değiştirerek ileriye koşmaya başladı, birkaç adım sonra tam bir sürat koşusu tutturdu, keskin bir duruş yaptı, yol kıyısındaki bir taşa oturdu, oturduğu yerden fırlayıp gene hemen koşmaya başladı.

Sonra durup yeniden yola devam ettiğinde, görüntüler kenarlarından bulanmaya başlıyor gibiydi; en sonunda, ortada bir daireye varasıya hepten kararmış oluyorlardı. ‘Filmde birinin dürbünden bakışı gibi’, diye düşündü. Bacaklarındaki teri pantolonuyla sildi. Bir mahzenin yanından geçti, kapısı aralık olduğundan içeride çay yapraklarının garip bir biçimde pırıldadığı görülüyordu. ‘Patatesler gibi’, diye düşündü Bloch.

Tabii, karşısındaki ev tek katlıydı, açık pancurlar duvara tutturulmuştu, kiremitlerin üstünde yosun (işte, öyle bir kelime daha!) vardı, kapı kapalıydı, üstünde *ilkokul* yazılıydı, arkada, bahçede biri odun kırıyordu, okulun hademesi olsa gerekti, tamam, okulun önünde de tabii bir yeşil çit vardı, evet, hepsi yerindeydi, hiçbir şey eksik değildi, hatta içeride, kapkaranlık dershanede, tahtanın altında silgiyle yanında tebeşirlerin olduğu kutu bile yerli yerindeydi, dışarıda duvar-

da, pancurların altına gelen yerdeki yarım daireler bir haritanın işaretleri gibi açıklanmıştı: Pancur çengellerinin kazıdığı izlerdi bunlar; zaten gördüğü ya da işittiği her şey insana, bu gördüğü ya da işittiğinin kelimesi kelimesine doğru olduğunu onaylıyor gibiydi.

Dershanedeki kömür sandığının kapağı açıktı, sandığın içinden (1 nisan şakası!) kömür küreğinin sapı görülebiliyordu, ayrıca tahtaları enli bir döşeme, yeni silindiği için aralıkları daha ıslak; duvardaki haritayı, tahtanın yanındaki lavaboyla pencere içindeki mısır yapraklarını unutmamalı: baştan sona kötü bir taklit! Bu bir nisan şakalarına kanmayacaktı.

Bloch sanki gittikçe genişleyen çemberler halinde etrafına yayılıyordu. Kapının yanındaki şimşekçekeri unutmuştu, işte şimdi de bir sözlük maddesi gibi karşısına çıkıyordu. Başlamalıydı. Çareyi okulun yanından geçip bahçeye gitmekte, hademeyle odunlukta konuşmakta buldu. Odunluk, hademe, okul bahçesi: Sözlük maddeleri. Hademenin bir odun parçasını kütüğe dikişini, baltayı kaldırışını izledi. Bahçeden adama bir şey söyledi, hademe durakladı, cevap verdi, sonra baltayı indirdiğinde odun, balta daha değmeden, yana devrildi, balta kütüğe öyle bir saplandı ki toz kalktı. Arkadaki daha kırılmamış odun istifi yıkıldı. İşte bir sözlük maddesi daha! Ama, loş odunluktaki hademeye dışarıdan, bütün sınıflar için bu bir tek dershane mi olduğunu sorduğunda ve hademe bütün sınıflar için bir tek dershane olduğunu söylediğinde, bunları izleyen bir şey olmadı artık.

Çocukların mezun olduklarında konuşmayı bile öğrenmemiş olmalarında şaşılacak bir şey yok, dedi hademe birden, baltayı kütüğe saplayıp odunluktan çıkarken: tek bir cümleyi bile sonuna kadar söyleyemiyorlardı, birbirleriyle konuşurken neredeyse hep tek tek kelimeler kullanıyorlar, sorulmadan hiç konuşmuyorlardı, öğrendikleriyse sadece ki-

tabi bilgiydi, ezbere söyleyiveriyorlardı; bunun ötesinde tam cümle kurma yetenekleri yoktu. “Aslında, hepsi az ya da çok konuşma özürlü”, dedi hademe.

Bu da ne demekti? Hademenin bunu söylerken amacı neydi? Kendisiyle ne ilgisi vardı bunun? Hiç mi? Evet, ama o zaman hademe niçin söyledikleri kendisiyle ilgiliymiş gibi yapmıştı?

Bloch’un cevap vermesi gerekirdi, ama konuya girmeye yanaşmadı. Bir kere başlayınca konuşmaya devam etmesi gerekiyordu. Bunun üzerine biraz daha okul bahçesinde dolaştı, hademeye odun kırarken odunluktan dışarı fırlamış parçaları toplamada yardım etti; bu arada yavaş yavaş, belli etmeden caddeye çıktı, rahatça uzaklaşabilirdi.

Spor alanının önünden geçti. İşyerleri paydos etmişti, futbolcular antrenmandaydı. Yer o kadar nemliydi ki, oyunculardan biri topa vurunca çimden damlalar fışkırıyordu. Bloch bir süre seyretti, karanlık çöküyordu, yoluna devam etti.

İstasyondaki lokantada bir köfte yiyip birkaç bardak bira içti. Dışarıda, peronda bir sıraya oturdu. Ayakkabıları yüksek topuklu bir kız çakıllarda bir aşağı, bir yukarı yürüyordu. Demiryolu hizmet odasında telefon çaldı. Bir memur kapıda durmuş sigara içiyordu. Bekleme salonundan biri çıktı, hemen durdu. Hizmet odasından gene bir zırıltı geldi, birinin telefonda konuşur gibi yüksek sesle konuştuğu duyuldu. Bu arada hava kararmıştı.

Ortalık oldukça sessizdi, şurada burada birinin sigarasından bir nefes çektiği görülüyordu. Bir musluk iyice açıldı, sonra hemen gene kapatıldı. Sanki korkuvermişti açan! Daha ileride, koyu karanlıkta konuşanlar vardı; insan yarı uykudaymış gibi, belirgin bir çınlamayla duyuyordu seslerini: a’lar, i’ler. Biri bağırdı: Ay! Bağıranın kadın mı, erkek mi olduğu anlaşılmadı. Çok uzaktan birinin iyice açık seçik bi-

çimde “Hayli bitap düşmüş gibi bir haliniz var!” dediği duyuldu. Rayların arasında aynı açık seçiklikte, bir demiryolu memurunun durduğu görülüyordu, başını kaşıyordu adam. Bloch uykuda olduğunu sandı.

İstasyona bir trenin girdiği görülebiliyordu. Birkaç kişinin indiği izlendi, sanki inmek konusunda kararsız gibiydiler. Son olarak bir sarhoş inip kapıyı hızla çarptı. Perondaki memurun cep feneriyle bir işaret verdiği ve trenin gene kalktığı görüldü.

Bekleme salonunda bir sefer tarifesine baktı Bloch. Bugün başka tren geçmeyecekti. Gene de, sinemaya gidilebilecek kadar ilerlemişti saat bu arada.

Sinemanın fuayesine birkaç kişi gelmişti bile. Bloch yanlarına oturdu, elinde sinema biletiyle. Gelenler çoğalıyordu. O bir sürü, çeşit çeşit sesi duymak hoştu. Bloch sinemanın önüne çıktı, durmuş bekleyen birilerinin yanına gitti, sonra salona girdi.

Filmde biri tüfekle, sırtını dönmüş, uzakta, bir kamp ateşi başında oturan bir adama ateş etti. Bir şey olmadı; adam devrilmedi, oturduğu yerde kaldı, ateş edenin kim olduğuna bile bakmadı. Bir zaman geçti. Sonra yavaş yavaş yana devrildi adam, kıpırtısızca yattı, kaldı. “Ah şu köhne tüfekler”, dedi nişancı yanındakine: Vurucu güçleri yok. Ama aslında, adam daha ateşin başında otururken ölüydü.

Filmden sonra Bloch iki delikanlıyla arabaya bindi, sınıra gittiler. Arabanın altına bir taş çarptı; arkada oturan Bloch yeniden dikkat kesildi. O gün ücret günü olduğundan lokantada boş masa bulamadı. Birilerinin masasına oturdu. İşletmeci kadın geldi, elini Bloch’un omzuna dayadı. Bloch anladı, masada oturan herkese birer şnaps ısmarladı.

Hesabı ödemek için katlanmış bir kâğıt para koydu masaya. Yanında oturan biri paranın katlarını açtı, Olur ya, dedi, İçine bir para daha saklanmış olabilir. Bloch, ne olurmuş

öyle olsa? deyip parayı gene katladı. Delikanlı paranın katlarını açtı, üzerine bir kül tablası itti. Bloch kültablasından bir avuç izmarit alıp alttan oğlanın yüzüne savurdu. Biri altından sandalyesini çekince, Bloch kayıp masanın altına düştü.

Bloch ayağa fırladı, bu arada altından sandalyesini çeken delikanlının göğsüne bir dirsek atmıştı bile. Beriki duvara doğru devrildi, soluk alamadığı için yüksek sesle inledi. Birkaç kişi Bloch'un kollarını arkasından kıvırıp kapıdan dışarı ittiler. Düşmedi bile, sadece sendeleyip hemen gene içeri koştu.

Parasının katlarını açan adama bir yumruk attı. Arka taraftan bir tekme yedi, ötekiyle birlikte masaya doğru devrildi. Devrilirken bile yumrukluyordu adamı.

Biri bacaklarından yapıştı, çekti. Bloch çekenin kaburgalarına bir tekme attı, kurtuldu. Başka birkaç kişi Bloch'u yakalayıp dışarıya sürükledi. Caddeye çıkınca boyunduruğa alıp bir aşağı, bir yukarı yürüttüler. Gümrük kolcu kulübesinin önünde durdular, Bloch'un başını zile bastırdılar, sonra gittiler.

Bir kolcu çıktı, karşısında Bolch'un durduğunu gördü, gene içeriye girdi. Bloch delikanlıların arkasından koştu, birini arkadan yakalayıp devirdi. Ötekiler ise üstüne çullandı. Bloch sıyrılıp birinin karnına kafa attı. Lokantadan birkaç kişi daha çıktı. Biri başından aşağıya bir palto geçirdi. Bloch adamın kaval kemiğine bir tekme attı, ama başka biri bu arada paltonun kollarını bağlamıştı bile. Derken Bloch'u birçabuk dövüp yıktılar, sonra lokantaya döndüler.

Bloch paltodan kurtulup arkalarından koştu. Biri durdu, arkasını dönmeden. Bloch koşarak ona saldırdı; hemen yürüdü adam, Bloch da yere düştü.

Bir süre sonra kalkıp lokantaya girdi. Bir şey diyecekti, ama dilini oynatınca ağzında kanın köpürdüğünü hissetti. Bir masaya oturup parmağıyla kendisine içecek bir şey getirme-

lerini işaret etti. Masadakiler oralı olmuyordu. Garson kız bardaksız bir şişe bira getirdi. Bloch masanın üstünde küçük sineklerin gezindiğini sandı, ama sadece sigara dumanıydı gördüğü.

Bira şişesini tek eliyle kaldıramayacak kadar bitkindi; iki eliyle kavrayıp, çok kaldırmak gerekmesin diye, masaya eğildi. Kulakları o kadar duyarlaşmıştı ki, bir süre, yandaki masada oyun kâğıtları masaya düşmüyor, patırtıyla çarpılıyor, barda sünger bulaşık teknesine düşmüyor, şap diye gömülüyor gibi geldi; işletmeci kadının çocuğuysa, çıplak ayaklarında sabolarıyla salondan yürüyerek değil, paldır küldür geçiyordu, şarap bardaklara dökülmüyor, şarıl şarıl boşalıyordu, otomatik pikap da çalmıyor, zangır zangır ötüyordu.

Bir kadının birden korkup bağırdığını duydu, ama birahanede bir kadının bağırması bir anlam taşımıyordu; öyleyse kadın birden korkup bağırmış olamazdı. Gene de, Bloch bağırtıya, sadece çıkan ses yüzünden irkilmişti; o kadar cırtlak bir sesle bağırmıştı kadın.

Yavaş yavaş öbür ayrıntılar da anlamlarını kaybetti: Boş bira şişesindeki köpük de, yanındaki genç adamın tırnaklarıyla ancak bir sigara çekebilecek kadar açtığı paket de pek bir şey demiyordu Bloch'a. Ne her taraftaki, gevşek döşeme tahtalarının aralarına kaçmış yanık kibrit çöpleri uğraştırıyordu onu artık, ne pencere camlarının macunundaki parmak izleri kendisiyle bir ilgileri varmış gibi görünüyordu gözüne. Hiçbir şey umurunda değildi şimdi, yerinden gene kalktı; barış içindeymiş gibi, diye düşündü. Otomatik pikabın üstüne asılı, doldurulmuş çalıhorozundan bir sonuç çıkarmak gerekmiyordu artık; salonun tavanındaki, uyuyan sinekler de hiçbir anıştırmada bulunmuyordu.

Bir delikanlının parmaklarıyla saçlarını taradığı görülüyor, kızların geri geri yürüyerek dansa kalktığı görülüyor, erkeklerin ayağa kalkıp ceketlerini düğmelediği görülüyordu,

oyun kâğıtlarının karıştırılırken şıkırdadığı duyuluyordu, ama bütün bunlara takılıp kalmak gerekmiyordu artık.

Bloch yoruluyordu, yoruldukça her şeyi bir o kadar daha açık seçik algılar, birini öbüründen o kadar iyi ayırt eder oldu. Birisi çıkınca kapı, hep açık kaldığından, hep birinin kalkıp kapıyı kapattığını görüyordu. O kadar yorgundu ki, her nesneyi kendi başına, en başta da dış çizgilerini görüyordu, sanki nesnelerin sadece dış çizgileri varmış gibi. Her şeyi dolaysızca görüyor, işitiyordu, eskiden olduğu gibi kelimelere çevirme gereğini duymadan, ya da zaten sadece kelimelerden, kelime oyunlarından ibaretlermiş gibi almaksızın. Kendisine her şeyin doğal geldiği bir durumdaydı.

Daha sonra işletmeci kadın yanma oturdu, Bloch da kolunu öyle bir doğallıkla onun omzuna doladı ki, kadın farkına bile varmamış gibi göründü. Otomatik pikaba, hiçbir şey yokmuş gibi, birkaç para attı, işletmeci kadınla da öylesine dans etti. Kadının, kendisine bir şey dediğinde hep adını da söylediğini fark etti.

Garson kızın bir eliyle öbür elini tuttuğunu görmekten bir şey çıkmıyordu artık, kalın perdelerin de bir özelliği kalmamıştı; çıkıp gidenlerin gittikçe artmasıysa doğaldı. Rahatlık vericiydi, dışarıda, caddede hacet gördüklerini, sonra yola koyulduklarını işitmek.

Salon sessizleşti, öyle ki, otomatik pikapta çalman plaklar açık seçik işitilir oldu. Plakların arasındaki arada alçak sesle konuşuluyor ya da neredeyse soluklar tutuluyordu; bir sonraki plak başlayınca rahatlıyordu insanlar. Bloch bu olanlardan, sürekli tekrarlanan şeylermişçesine söz edilebileceği duygusuna kapıldı; bir günün akışı diye düşündü; insanın kartpostallara yazdığı bir şey. “Akşamleyin birahanede oturulup plak dinleniyor.” Yorgunluğu gittikçe artıyordu, dışarıdaysa elmalar düşüyordu ağaçlardan.

Bloch’tan başka kimse kalmayınca, işletmeci kadın mut-

fağa gitti. Bloch oturduğu yerde kalıp plağın bitmesini bekledi. Otomatik pikabı kapadı: Şimdi sadece mutfakta ışık yanıyordu. Kadın masaya oturmuş, hesap çıkarıyordu. Bloch ona doğru yürüdü, elinde bir bardak altı vardı. Salondan mutfağa geçerken kadın başını kaldırıp baktı. Bloch'un aklına bardak altı geldi: Geç olmuştu, kadın görmeden saklayamazdı artık; nitekim kadın bakışlarını Bloch'un yüzünden elindeki kartona çevirmiş, ne olduğunu sormuştu bile, üzerine içkiler yazılmıştı da hesabı mı alınmamıştı? Bloch altlığı yere bıraktı, kadının yanma oturdu; hemen, dosdoğru değil, her harekette duraksayarak. Kadın saymaya devam etti, bu arada Bloch'la konuştu, sonra parayı kaldırdı. Bloch bira altlığını sadece elinden bırakmayı unutmuş olduğunu, bundan çıkarılacak bir anlam olmadığını söyledi.

Kadın Bloch'u kendisiyle birlikte bir şeyler yemeye buyur etti. Önüne bir tahta altlık koydu. Bir bıçak eksik, dedi Bloch, oysa kadın bıçağı tahtanın yanına koymuştu. Bahçeden çamaşırı toplaması gerektiğini söyledi kadın, yağmur yağmaya başlıyordu. Yağmur değil, diye düzeltti Bloch, ağaçlardan su damlıyor sadece, hava biraz rüzgârlı olduğu için. Ama kadın çıkmıştı bile, kapıyı da açık bıraktığından, Bloch gerçekten yağmur yağdığını gördü. Bloch kadının geri geldiğini görüp seslenerek bir gömlek düşürdüğünü söyledi, ama yerdeki şeyin sadece önceden de kirişte serili duran yer bezi olduğu anlaşıldı. Kadın masada bir mum yakarken mumu biraz eğik tuttuğundan, bir tabağa parafin damladığını gördü Bloch. Dikkat etmesini söyledi, mum temiz tabağa akıyordu. Ama kadın mumu tabaktaki sıvı muma bastırdı, mum kendiliğinden ayakta duracak hale gelene kadar da öyle tuttu. "Mumu tabağa dikeceğini bilmiyordum", dedi Bloch. Kadın sandalye olmayan bir yere oturmaya kalkınca da bağırdı: "Dikkat!" Bu arada kadın sadece çömelmiş, sayarken yere düşürdüğü bir madeni parayı kaldırmıştı. Kadın çocu-

ğa bakmak için yatak odasına giderken, Bloch hemen ona keyfinin nasıl olduğunu sordu; hatta bir keresinde masadan ayrılınca, nereye gideceğini sordu. Kadın mutfak dolabının üstündeki radyoyu açtı; güzeldi radyodan müzik duyulurken ona bakmak, dolaşmasını seyretmek. Filmlerde radyo açılırsa yayın hemen kesiliverirdi hep, aranan birinin eşkâli bildirilirdi.

Masaya oturmuş, birbirleriyle konuşuyorlardı. Bloch ciddi bir şey söyleyecek halde olmadığını hissediyordu. Espri üstüne espri yapıyordu, ama kadın söylediği her şeyi olduğu gibi alıyordu. Bloch bluzunun futbol kıyafeti gibi çizgili olduğunu söylüyordu, ama tam lafına devam edecekken kadın; yoksa bluzumu beğenmedin mi, deyip, nesine itirazı olduğunu soruyordu hemen. Şaka yapmış olduğuna, hatta bluzun soluk tenine çok iyi uyduğuna inandırmaya çalışmak işe yaramıyordu; gene soruyordu kadın: Bloch cildini fazla soluk mu buluyordu ki? Şaka niyetine, mutfağın da neredeyse bir şehirlinin mutfağı gibi döşenmiş olduğunu söylüyor, kadın kendisine niçin 'neredeyse' dediğini soruyordu. Şehirdekiler eşyalarını daha mı temiz tutarlardı yani? Hatta, Bloch çiftlik sahibinin oğlu üzerine bir espri yaptığında (adamın ona herhalde evlenme teklifi olacağını söylemişti) bu sözü olduğu gibi alarak çiftlik sahibinin oğlunun serbest olmadığını belirtti. Bloch ciddi niyetle söylemediğini bir benzetmeyle açıkladığında ise, benzetmeyi kelimesi kelimesine aldı. "Bununla hiçbir şey demek istemedim" dedi Bloch. "Söylemenin bir sebebi olacak elbet" dedi kadın. Bloch güldü. Kadın niçin güldüğünü sordu.

İçeriden, yatak odasından çocuk seslendi. Kadın gidip yatıştırdı. Döndüğünde Bloch ayağa kalkmıştı. Kadın önüne dikilip bir süre yüzüne baktı. Ama sonra kendinden söz etmeye başladı. Öyle hemen burnunun dibinde durduğundan, cevap veremedi Bloch, bir adım geri çekildi. Kadın ona doğ-

ru gelmedi, ama duraksadı. Bloch ona dokunmak istiyordu. Sonunda elini uzattığında kadın yan tarafa baktı. Bloch elini çekerek şaka yapmış gibi yaptı. İşletmeci kadın masanın öbür tarafına geçip konuşmaya devam etti.

Bloch bir şey söylemek istiyordu, ama diyeceği aklına gelmedi. Hatırlamaya çalıştı: Ne olduğunu hatırlamıyordu, ama tiksintiyle bir ilgisi vardı. Sonra kadının bir el hareketi aklına başka bir şey getirdi. Gene, ne olduğunu hatırlayamadı, ama utançla bir ilgisi vardı. Algıladığı şeyler, hareketlerle nesneler, ona başka hareketlerle nesneleri değil, duyumlarla duyguları hatırlatıyordu; duyguları ise geçmiş şeyler gibi hatırlamıyor,' yeniden yaşıyordu, şimdiki şeyler gibi: utancı, tiksintiyi hatırlamıyor, şimdi utanıp tiksiniyordu, utanç ya da tiksinti konusu olan her neyse aklına gelmeksizin. Tiksintiyle utanç, ikisi birden o kadar kuvvetliydi ki, bütün vücudu kaşınmaya başladı.

Dışarıda pencerenin camına madeni bir şey çarptı..Bloch sorunca kadın bunun şimşekçekerlerin gevşemiş teli olduğunu söyledi. Daha önce okulun şimşekçekerini görmüş olan Bloch, hemen bu tekrarda kasıt olduğu kanısına vardı; karşısına art arda iki kere şimşekçeker çıkması tesadüf olamazdı. Zaten her şey benzer görünüyordu gözüne; bütün nesneler birbirini hatırlatıyordu. Neydi şimşekçekerin yeniden ortaya çıkmasıyla kastedilen? Şimşekçekerde görüp anlaması gereken şey neydi? 'Şimşekçeker' mi? Bu da gene bir kelime oyunuydu herhalde. Başına bir şey gelemeyeceği anlamına mı geliyordu? Yoksa kadına her şeyi anlatması gerektiği mi ima ediliyordu? Peki, şuradaki tahta tabağın içindeki bisküviler niçin balık biçimindeydi? Neyi anıştırıyorlardı? 'Balık gibi sus pus' mu olmalıydı? Konuşması yasak mıydı artık? Tahta tabaktaki bisküviler ona bunu mu belirtmek içindi? Sanki bütün gördüklerini görmüyordu da, bir yerlerden, davranış kurallarını içeren bir afişten okuyordu.

Evet, davranış kurallarıydı bunlar. Musluğun üstüne konmuş bulaşık bezi ona bir emir veriyordu. Bu arada toplanmış olan masanın üstündeki bira şişesinin kapağı da onu bir şey yapmaya çağırıyordu. Rayına oturmuştu iş: Her yerde böyle bir çağrı görüyordu, bir şeyi yapmak, ötekini yapmamak yolunda. Her şey önceden dile getirilmiş olarak karşısındaydı, baharat şişelerinin olduğu raf, kavanozlarda yeni yapılmış marmelatların durduğu bir raf... Tekrarlıyordu. Bloch bir süredir kendi kendisiyle konuşmaz olduğunu fark etti: İşletmeci kadın bulaşık teknesinin başında durmuş, fincan tabaklarındaki ekmek artıklarını topluyordu. Onun arkasından her şeyi toplayıp kaldırmak gerektiğini söyledi, çatal-bıçak çıkardığı masa çekmecesini bile kapamazdı, karıştırdığı kitapları açık bırakır, ceketini çıkardığı gibi oracığa bırakıverirdi.

Bloch her şeyi gerçekten, olduğu gibi bırakıvermesi gerekiyormuş duygusu içinde olduğunu söyledi. Örneğin elindeki şu kül tablasını bırakıvermesine ramak kalmıştı; tablayı hâlâ elinde görmek şaşırtıyordu kendisini. Ayağa kalkmıştı, kül tablasını tutuyordu elinde. Kadın yüzüne baktı. Bloch bir süre tablaya baktı, sonra bir kenara koydu. Çevresinde tekrarlanan anıştırmalardan erken davranmak istermiş gibi, söylediğini bir daha tekrar etti. Kadının, elbisesinin kolunu bulaşık teknesine silkelediğini görüyordu. Koluna bir parça elmanın girdiğini, şimdi de çıkmak istemediğini söyledi kadın. Çıkmak istemediğini mi? Bloch kendi kolunu silkeleyerek kadını taklit etti. Her şeyi taklit ettiği sürece rüzgârdan korunmuş bir köşede dururmuş hissine kapılmıştı. Ama kadının hemen dikkatini çekti bu. Bloch'un kendisini nasıl taklit ettiğini gösterdi, kolunu onun gibi silkeleyerek.

Bu arada buzdolabının yakınına gelmişti kadın, dolabın üstünde bir pasta kutusu vardı. Bloch onu seyrediyor, hâlâ kendisinin taklidini yaparken bir yandan dirseğiyle arkasın-

daki kutuya değdiğini görüyordu. Öyle dikkatle bakıyordu ki kadına, beriki geriye doğru bir dirsek hareketi daha yaptı. Pasta kutusu kaydı, buzdolabının yuvarlatılmış kenarından yavaş yavaş devrildi. Bloch tutabilirdi kutuyu, ama düşüp döşemeye çarpışını izledi.

Kadın kutuya eğilirken bir o yana bir bu yana gitti; gittiği, durduğu her yerde nesneleri öteye, köşeye itti: Bir sandalyeyi, ocağın üstündeki bir çakmağı, masanın üstündeki bir yumurta hokkasını. ‘‘Her şey yerli yerinde mi?” diye sordu Bloch. Kadına onun kendisine sormak istediği şeyi sormuştu. Ama daha cevap alamadan dışarıdan cama vuruldu, bir şimşekçeker telinin asla vuramayacağı biçimde. Bu Bloch’ un daha bir an öncesinden içine doğmuştu.

Kadın pencereyi açtı. Dışarıda bir gümrük kolcusu duruyor, kasabadaki evine gitmek için ödünç bir şemsiye rica ediyordu. Bloch kendisinin de hemen ona katılabileceğini söyledi, kadından kapı sövesinde asılı iş tulumunun altındaki şemsiyeyi aldı. Şemsiyeyi ertesi gün geri getireceğine söz verdi. Getirmediği sürece bir aksilik olamazdı.

Kapıdan çıkınca şemsiyeyi açtı; yağmur hemen öylesine tapırdamaya başladı ki, kadının kendisine bir cevap verip vermediğini işitmedi. Gümrük kolcusu saçak altından koşup şemsiyenin altına girmişti, yola koyuldular.

Birkaç adım yürümüşlerdi, birahanenin ışığı söndü, ortalık zifiri karanlık kesildi. O kadar karanlıktı ki, Bloch elini gözlerine siper ediyordu. Önünden geçtikleri bir duvarın arkasında ineklerin ıslıklı soluyuşlarını duydu. Yanlarından bir şey koşup geçti. Yolun kenarına dökülmüş yapraklar hışırdıyordu. “Az kalsın bir kirpiye basıyordum!” diye bağırdı gümrük kolcusu.

Bloch adama, bu karanlıkta kirpiyi nasıl gördüğünü sordu. Beriki cevap verdi: “Bu benim mesleğimin gereği. Sadece bir hareket görünce, ya da hışırtı duyunca, bu hareketin

ya da hışırtının geldiği nesnenin ne olduğunu anlayabilmek gerek. Hatta insan ağtabakanın en dış kenarında hareket eden bir nesnenin bile ne olduğunu anlamalı, giderek, her ne kadar renkler aslında sadece ağtabakanın orta noktasında bütünüyle görülebilirse de, rengini bile saptayabilmeli." Bu arada sınır boyundaki binaları geride bırakmış, dere kıyısındaki bir kestirmeden gidiyorlardı. Yol, Bloch karanlığa alıştıkça rengi açılan bir kumla örtülüydü.

"Tabii, burada işimiz oldukça az", dedi memur. "Sınıra mayın konalı beri kaçakçılık olmuyor. Böyle olunca da, gerilim azalıyor, insan yoruluyor, zihnini toplayamaz oluyor. Sonra gene de bir şey olursa, tepki bile göstermiyor."

Bloch üstüne üstüne koşan bir şey görüp adamın arkasına çekildi. Yanından bir köpek geçti, pantolonuna sürünerek.

"O zaman, yoluna biri çıkacak olursa nasıl yakalayacağını bile bilemiyor insan. İşe yanlış girişiyor, doğrultunca da yanındaki arkadaşın adamı yakalayacağına güveniyor, bu arada arkadaş da onun yakalayacağına güveniyor, adamsa sıvışıyor." Sıvışıyor mu? Bloch şemsiyenin altında gümrük kolcusunun iç geçirdiğini duydu.

Arkasında kum hışırdadı, Bloch döndü, köpeğin geri geldiğini gördü. Yürümeye devam ettiler, köpek de onlarla geliyor, dizlerinin kıvrımını kokluyordu. Bloch durdu, dere kıyısından bir fındık dalı kopardı, köpeği kovaladı.

"İnsan karşı karşıya durunca", diye devam etti gümrük kolcusu, "ötekinin gözlerinin içine bakmak önemlidir. Koşmaya başlamadan önce gözleri haber verir, ne yöne koşacağını. Ama aynı zamanda ayaklarını kollamalı. Hangi ayak üstünde duruyor? Ağırlığını verdiği ayağın gösterdiği yöne koşmak isteyecektir. Ama şaşırtmaca yapıp başka yöne koşmak istiyorsa, koşuya geçmeden önce bastığı ayağı değiştirir; bu arada zaman kaybedeceğinden, üstüne atlama fırsatı doğar." Bloch aşağıya, dereye baktı, sesi duyuluyor, ama kendi görül-

müyordu. Çalılıkların birinden ağır bir kuş havalandı. Ahşap bir kümeste tavukların eşindiği, gagalarını içeriden tahtalara vurduğu duyuluyordu. "Aslında kuralı yoktur bunun", dedi gümrük kolcusu. "Bizler hep dezavantajdayızdır, çünkü öbürü de bizi gözler hep, insanın ona nasıl tepki vereceğini görür. Bizim elimizde olan sadece tepki göstermektir. Öteki koşmaya başlayınca, daha ilk adımdan sonra yön değiştirecektir, bizse işe yanlış girişmişiz demektir."

Bu arada gene asfalta çıkmış, kasaba girişine yaklaşıyorlardı. Yer yer, ıslanıp yumuşamış bıçkı tozuna basıyorlardı, yağmur caddeye kadar sürüklemişti tozları. Bloch gümrük kolcusunun tek cümleyle de halledebileceği bir şeyi bu kadar ayrıntılı anlatmasının nedeninin bu sözlerle başka bir şey kastedişi mi olduğunu sordu kendine. *'Ezbere* konuştu!' diye düşündü. Denemesini yapmak için kendisi uzun uzadıya, başka zaman tek cümleyle dile getirebileceği bir şeyden söz etmeye başladı, ama gümrük memuru söylediğini doğal karşılamışa benziyordu, sözü nereye getirmek istediğini sordu. Demek, memur deminki laflarını kelimesi kelimesine öyle kastederek söylemiş olacaktı. Daha kasabanın ortasında karşılarına bir dans kursunun öğrencileri çıktı. 'Dans kursu' mu? Bu söz he ima ediyordu gene? Kızlardan biri yanından geçerken 'el çantası'nda bir şey aramıştı, bir başkasının çizmeleri uzun 'konç'luydu. Bunlar bir şeylerin kısaltmaları mıydı? Arkasında el çantasının kapatıldığını işitti; neredeyse cevap olarak şemsiyeyi kapatacaktı.

Gümrük kolcusuna sosyal konutlara kadar eşlik etti. "Şimdiye kadar kirada kaldım gerçi, ama ev almak için para biriktiriyorum", dedi adam, apartman girişine girmişti bile. Bloch da girmişti. Gelip bir içki içer miydi? Bloch reddetti, ama olduğu yerde kaldı. Memur merdivenleri-çıkarken ışık söndü gene. Bloch aşağıdaki mektup kutularına yaslandı. Dışarıda, epey yüksekten bir uçak geçiyordu. "Posta uçağı!"

diye seslendi adam, karanlığın içinden aşağı doğru ve ışığın düğmesine bastı. Sesi merdivenlerde yankılandı. Bloch birçabuk dışarı çıkmıştı. Otelde büyük bir turist grubunun geldiğini söylediler, sahra yatakları kurup bovling salonuna yatırmışlardı grubu; bu yüzden salon sessizdi bugün. Bloch bu bilgiyi veren kıza kendisiyle yukarı çıkıp çıkmayacağını sordu. Kız ciddi ciddi, bugün mümkün olmadığı cevabını verdi. Daha sonra, odasında kızın dışarıda koridordan geçtiğini, onun oda kapısına gelince koştuğunu işitti. Oda yağmurdan o kadar soğumuştu ki, her yere ıslak talaş serpmiş oldukları izlenimine kapıldı. Şemsiyeyi baş aşağı lavaboya koydu, üstü başıyla yatağın üstüne uzandı.

Bloch'un uykusu gelmişti. Mahmurluğu gülünçleştireceğini umarak mahmurca birkaç el kol işareti yaptı, ama bu daha da uykusunu getirdi. Gündüz söylediği birkaç şey geldi aklına yeniden; verdiği solukla birlikte bunlardan kurtulmaya çalıştı. Sonra nasıl uykuya daldığını hissetti; bir paragrafın sonuna yaklaşır gibi, diye düşündü. Ateşin içinden sülünler uçuyor, sürek avında kuşatıcılar bir mısır tarlası boyunca yürüyor, komi depoda durmuş, tebeşirle oda numarasını evrak çantasına yazıyordu, yapraksız, dikenli bir çalılık ise karlangıçlar, salyangozlarla doluydu.

Yavaş yavaş uyandı ve yan odada birinin yüksek sesle soluduğunu, soluğun ritmiyle tavşanuykusunda cümleler oluştuğunu fark etti; soluk verişini uzatılmış bir 've' olarak duyuyor, soluk alışının uzayan fısıltısı kafasında, her biri soluk verişle alış arasındaki boşluğa denk düşen iki çizgi arasına oturtulmuş, o 've'yi izleyen cümlelere dönüşüyordu. Sinemanın önünde sivri burunlu şık ayakkabı giymiş askerler bekleşiyor, kibrit kutusu kibrit kutusunun üstüne konuyor, televizyonun üstünde bir çiçek vazosu duruyor, kum yüklü bir kamyon tozutarak otobüsün yanından geçiyor, bir

otostopçu elinde bir salkım üzüm tutuyor, kapının önünde de birisi, “Açın lütfen!” diyordu.

“Açın lütfen!” Bu son iki söz yan odadaki, şimdi cümleler birbiri ardınca sönerken gittikçe belirginleşen solumaya hiç uymuyordu. İyice uyanmıştı artık. Biri gene kapıya vuruyor, “Açın lütfen!” diyordu. Yağmurun dinmiş olmasından uyanmış olmalıydı.

Birçabuk doğruldu, yatağın yaylarından biri vınladı, kapının önünde oda hizmetçisi kız duruyordu bir kahvaltı tepsisiyle. Kahvaltı ısmarlamadığını ancak söyleyebilmişti ki, kız özür dileyip karşı kapıya vurdu.

Odada gene yalnız kalıp etrafına bakınca her şeyin yerinin değişmiş olduğunu sandı. Musluğu açtı. Hemen, aynadan bir sinek lavaboya uçtu ve anında, akan suya gömülüp gitti. Yatağa oturdu: Daha demin sandalye sağındaydı, şimdiyse solunda duruyordu. Resim ters mi çıkmıştı? Soldan sağa, sonra sağdan sola görüntüye baktı. Soldan sağa bakışı tekrarladı; okuma gibi gelmişti bu bakış. Bir ‘dolap’ görüyordu, ‘sonra’ ‘küçük’ ‘bir’ ‘masa’, ‘sonra’ ‘bir’ ‘çöp sepeti’, ‘sonra’ ‘bir’ ‘paravan’; sağdan sola bakınca ise , yanında , altında , yanında, üzerinde ; etrafına bakınca da , görüyordu, yanında , ile, , üstünde oturuyordu, altında, yerde vardı, yanında bir , ’ye yürüdü:

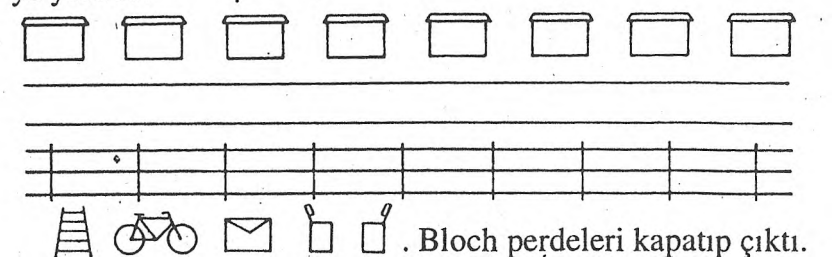

. Bloch perdeleri kapatıp çıktı.

Aşağıdaki yemek salonu turist grubuyla dolmuştu. Otelci Bloch’a annesinin televizyon karşısında oturduğu, perdeleri

kapalı odada yer gösterdi. Otelci perdeyi açtı, Bloch'un yanına dikildi; Bloch bir baktığında adamı solunda gördü, sonra başını gene kaldırdığında öbür taraftaydı. Bloch kahvaltı ısmarlayıp gazeteyi rica etti. Otelci gazetenin şu sıra grubun turistlerinde olduğunu söyledi. Bloch parmaklarıyla yüzünü yokladı; yanakları uyuşmuşa benziyordu. Üşüyordu. Sinekler yerde o kadar yavaş dolaşıyorlardı ki, önce böcek olduklarını sandı. Dışarıdaki insanlar su birikintilerinin arasından sıçraya sıçraya yürüyorlardı; dolu alışveriş torbaları vardı ellerinde. Bloch yüzünü bir uçtan bir uca yokladı.

Otelci tepsiyle içeri girip gazetenin hâlâ serbest olmadığını söyledi. Öyle alçak sesle konuşmuştu ki, Bloch da cevap verirken sesini bir o kadar alçalttı. "Acelesi yok", diye fısıldadı. Televizyonun ekranı şimdi, gün ışığında, tozluydu, üzerinde okul çocuklarının geçerken içeri baktığı pencerenin yansıması görülüyordu. Otelcinin annesi durup durup ofluyordu.

Dışarıda çantası gazete dolu bir tezgâh gördü. Çıktı, önce yandaki delikten bir madeni para attı, sonra çantadan bir gazete aldı. Sayfa karıştırmaya o kadar alışkındı ki, kendi eşkâlini daha içeriye girerken okudu. Otobüste, cebinden bozuk para düşürdüğü için bir kadının dikkatini çekmişti; kadın paralara doğru eğilmiş, Amerikan paraları olduğunu görmüştü. Daha sonra ölü kasiyerin yanında da böyle paraların bulunmuş olduğunu öğrenmişti. Başlangıçta, kadının verdiği bilgiler ciddiye alınmamıştı, ama sonra, tarif ettiği kişinin kasiyerin bir tanıdığının tarif ettiğine uyduğu anlaşılmıştı, bu adam olaydan önceki akşam kasiyeri arabayla işten alırken, sinemanın yakınında birinin dikildiğini görmüştü. ,

Bloch gene yan odada oturup kadının tarifine göre yapılan resmini inceledi. Adını daha bilmedikleri anlamına mı geliyordu bu? Gazete ne zaman basılmıştı? Elindekinin ilk baskı olduğunu gördü, normal olarak daha bir önceki günün akşamı çıkmış olurdu. Başlıkla resim gazeteye yapıştırılmış gibi gö-

ründü gözüne; filmlerdeki gazeteler gibi, diye düşündü, filmlerde gerçek manşetlerin yerine filme uyan manşetler atılırdı; ya da eğlence yerlerinde kurulmuş, gazete basan küçük matbaalarda insanın sipariş üzerine koydurabildiği manşetler gibi.

Kenardaki karalamaları çözünce, 'Stumm' kelimesini çıkarabilmişlerdi, hem de baş harfi büyük olarak; demek, bir özel ad olması söz konusuydu. Adı Stumm olan birinin olayla ilgisi mi vardı? Bloch'un aklına, kasiyer kızla futbolcu arkadaşı Stumm üzerine konuştuğu geldi.

Kız masayı toplarken Bloch gazeteyi katlamadı. Çingenenin salıverildiğini, konuşma özürlü öğrencinin -ölümünün kaza olduğunu öğrendi. Gazetede çocuğun sınıfıyla görüldüğü bir resim vardı, çünkü yalnız resmi hiç çekilmemişti.

Otelcinin annesinin sırtını desteklediği bir yastık koltuktan yere düştü. Bloch yastığı kaldırdı, sonra gazeteyle oda-, dan çıktı. Otele alman gazeteyi kartpostalların olduğu masada gördü; turistler-bu arada yola koyulmuştu. Gazete -hafta sonu baskısıydı- o kadar kalındı ki, tutacağa sığmıyordu.

Yanından bir araba geçerken -ortalık iyice aydınlık olduğuna göre- anlamsız kaçan bir hayrete kapıldı: farları söndürülmüştü geçen arabanın. Olağanüstü bir olay yoktu. Meyve bahçelerinde elma sandıklarının çuvallara boşaltıldığını gördü. Arkasından gelip yanından geçen bir bisiklet çamurda biraz kayıp yalpaladı. Bir dükkânın kapısında iki köylünün el sıkıştığını gördü; elleri o kadar kuruydu ki, hışırdadıklarını duydu. Tarla yollarından gelen traktörlerin çamurlu izleri asfalta çıkıyordu. Yaşlı bir kadın gördü, bir parmağı dudaklarında, eğilmiş, bir vitrinin önünde duruyordu. Dükkânların önündeki park yerleri gittikçe boşalıyordu; hâlâ gelen müşteri olursa arka kapıdan giriyordu. 'Evlerin' 'merdivenlerinden' 'köpük' 'akıyordu'. 'Camların' 'arkasına' 'yorganlar' 'serilmişti'. Fiyatların yazılı olduğu siyah levhalar gerisin geriye dükkânlara götürülüyordu. 'Tavuklar' 'yere düşmüş üzümleri' 'gagalı-

yordu'. Hindiler olanca ağırlıklarıyla meyve bahçelerindeki tel kafeslere tünemişlerdi. Çırak kızlar kapıdan çıkıyor, ellerini bellerine day.....Karanlık dükkânda tüccar sessiz sessiz, terazinin ardında duruyordu. 'Tezgâhın üstünde' 'maya topakları' 'vardı'. Bloch bir duvara dayanmış duruyordu. Yanıbaşında, aralık bırakılmış bir pencere açılınca garip bir ses çıktı. Hemen uzaklaşmıştı bile.

Yeni, daha girilmemiş, ama camları takılmış bir binanın önünde durdu. Odalar o kadar boştu ki, bütün pencerelerden bakınca arkadaki manzara görülebiliyordu. Bloch'a sanki evi kendisi yapmış gibi geldi. Kendisi olmuştu, prizleri ve hatta camları takan. Pencere içindeki levye, ekmek paketinin kâğıdı, hazır yemek kâsesi de kendisinden kalmaydı.

İkinci bir kere baktı: Hayır, elektrik anahtarları elektrik anahtarı olarak kalıyordu, evin arkasındaki arazide görülen bahçe sandalyeleri de bahçe sandalyesi olarak kalıyordu.

Yola devam etti, çünkü-

Yola devam etmesine bir gerekçe göstermek zorunda mıydı, eğer -?

Ne amaç güdüyordu, böyle -? 'Böyle' ne yaptığına gerekçe göstermek zorundaydı da onun için mi -? Bu böyle sürecek miydi, ta ki -? Öyle bir noktaya mı varmıştı ki — ?

Burada yürümesinden niçin bir sonuç çıkarılması gerekiyordu? Burada durmasına gerekçe göstermek zorunda mıydı? Niçin, bir yüzme havuzunun yanından geçmekle bir amaç gütmek zorunda olsundu?

Bu 'ta ki', 'çünkü', 'eğer' kural gibiydiler; onlardan uzak durmaya karar verdi, yoksa -

Sanki yanıbaşında, aralık bırakılmış bir pancur sessizce açılıyor gibiydi. Düşünülebilir, görülebilir her şey yüklüydü. Onu ürküten şey bir bağırış değil, bir dizi sıradan cümlenin sonundaki, tepetaklak bir cümle oluyordu. Her şey ad değiştirmiş gibi geliyordu Bloch'a.

Dükkânlar kapanmıştı bile. Önlerinden kimsenin geçmez olduğu tezgâhlar dopdolu görünüyordu. Hiç değilse bir konserve kutusu istifinin bulunmadığı bir köşe bile kalmamıştı. Dükkânın kasasından yarısı koparılmış bir fiş sarkmış, kalmıştı. Dükkânlar öyle yerleştirilmişti ki...

"Dükkânlar öyle yerleştirilmişti ki, insan artık hiçbir şeye işaret edemiyordu, çünkü..." "Dükkânlar öyle yerleştirilmişti ki, insan artık hiçbir şeye işaret edemiyordu, çünkü tek tek nesneler birbirlerini örtüyordu." Park yerlerinde artık sadece bisikletlerle çırak kızlar kalmıştı.

Bloch öğle yemeğinden sonra spor sahasına gitti. Daha uzaktan seyircilerin bağırışını duydu. Vardığında henüz yedek takımlar ön maçı oynuyordu. Sahanın uzun kenarındaki sıraya oturup bütün gazeteyi, hafta sonu ekine varana kadar okudu. Bir parça etin taş döşemeye düşüşüne benzer bir ses duydu; başını kaldırınca ağır, ıslak topun oyunculardan birinin başına çarpmış olduğunu gördü.

Ayağa kalktı, gitti. Dönüp geldiğinde, asıl maç başlamıştı bile. Sıralar doluydu, o da sahayı dolaşıp kalenin arkasına geçti. Çok yakında durmak istemiyordu, caddeye doğru yürüyüp sete çıktı. Cadde boyunca, köşe gönderine kadar ilerledi. Ceketinden bir düğme kopup caddeye fırlamış gibi geldi. Düğmeyi yerden alıp cebine soktu.

Yanında duran biriyle konuşmaya başladı. Bloch hangi takımların oynamakta olduğunu ve kümedeki sıralarını sordu. Karşıdan böyle kuvvetli bir rüzgâr eserken bu kadar yüksekten atmamalıydılar topu.

Yanındaki adamın ayakkabılarında tokalar olduğunu fark etti. "Ben de bilmiyorum", diye cevap verdi adam. "Ben pazarlamacıyım, birkaç günlüğüne buralara geldim."

"Oyuncular çok fazla bağırıyor", dedi Bloch. "İyi bir oyun çıt çıkmadan oynanır."

"E, onlara saha kenarından seslenip ne yapacaklarını söy-

leyen bir antrenör yok ki", diye cevap verdi pazarlamacı. Bloch sanki birbirleriyle üçüncü biri dinlesin diye konuşuyorlarmış izlenimine kapıldı.

"Bu küçük sahada paslaşırken insanın çok hızlı karar vermesi gerekir", dedi.

Bloch bir şaklama duydu, sanki top kale direğine çarpmış gibi. Bir keresinde bütün oyuncuları yalın ayak olan bir takıma karşı oynadığını anlattı; topa her vuruşlarında çıkan şaklama iliklerine işliyordu.

"Stadyumda bir keresinde bir oyuncunun bacağını kırdığını gördüm", dedi pazarlamacı. "Çatırtı açık tribünlerin ta tepesinden duyuldu."

Bloch yanında başka seyircilerin de birbirleriyle konuştuğunu gördü. Konuşmakta olanı değil, dinleyeni izliyordu. Pazarlamacıya hiç, bir atak yapılırken forvetleri değil, forvetlerin topla birlikte yöneldikleri kalenin kalecisini gözleyip gözlemediğini sordu.

"Forvetlerden ve toptan gözünü ayırıp kaleciyi seyretmek çok zordur", dedi Bloch. "İnsanın kendini toptan koparması gerekir, tamamen gayri tabii bir şeydir bu." Top yerine kaleciye bakmalı, elleri kalçalarında öne koşuşunu, arkaya koşuşunu, bir sola, bir sağa eğilip ileriye bakışını, beklere bağırışını görmeli. "Genelde, ancak top kaleye atılırken farkına varır insan kalecinin."

Beraberce yan çizgi boyunca yürüdüler. Bloch, bir yan hakemi koşarak yanlarından geçiyormuş gibi bir soluma duydu. "Gülünç bir manzaradır, kaleciyi, top falan olmadan, ama topu beklerken koşuşur görmek", dedi.

O kadar uzun zaman bakamayacağını söyledi pazarlamacı, ister istemez gene forvetlere dönerdi bakışları hemen. Gözlerini, kaleciye dikince sanki şaşı bakmadan edemezmiş gibi oluyordu insan. Sanki birinin bir kapıya doğru yürüdüğünü görüp adama değil de, kapının koluna bakmak gibi bir

şeydi. Başı ağrırdı insanın, soluk alıp verişi bozulurdu.

"Alışıyor insan", dedi Bloch, "ama gülünç bir şey."

Penaltı verildi. Bütün seyirciler kalenin arkasına koştu.

"Kaleci ötekinin hangi köşeye atacağını düşünüyor", dedi Bloch. "Vuruşu yapanı tanıyorsa, genelde hangi köşeyi seçtiğini bilir. Ama şu da mümkün: penaltıyı atan, kalecinin bunu düşüneceğini hesaba katar. O zaman kaleci de, topun bugün tutup öbür köşeye geleceğini düşünür. Ama ya penaltıcı hâlâ kalecinin ne düşündüğünü izliyorsa ve topu her zamanki köşeye atacak olursa? Bu hep böyle sürer, gider."

Bloch teker teker bütün oyuncuların ceza sahasından çıktıklarını gördü. Penaltıyı atacak oyuncu topunu yerleştirdi. Sonra o da geri geri ceza sahasından çekildi.

"Atışı yapan koşmaya başlayınca, daha top havalanmadan hemen önce, kaleci ona duruşuyla, atlayacağı yönü ister istemez belli eder, öteki de rahatça topu öbür yöne vurabilir", dedi Bloch. "Kaleci için, kilitli bir kapıyı saman çöpüyle açmak gibi bir şeydir bu."

Karşı takımın oyuncusu birden koştu. Sarı bir eşofman giymiş olan kaleci hiç kıpırdamadan durdu, öteki de topu kalecinin avuçlarına gönderdi.

Çevirenin Notları

Sayfa 7- Naschmarkt: Viyana'da haftanın her günü kurulan bir sebze-meyve pazarının adı.

Sayfa 14- Prater: Viyana'nın büyük lunaparkı.

Sayfa 69- Bıldır yağan kar: Almanca'da 'dünkü kar', 'geçen yıldan kalma kar' deyişleri 'bayat haber' anlamında kullanılır.

Sayfa 88- Stumm: Almanca'da 'dilsiz' anlamına gelen bu kelime aynı zamanda bir soyadıdır.